

Arkkiv. D. 276 / 13.5.1996

M

KÄRSÄMÄEN INVENTOINTI 1995

Mika Sarkkinen

ARKEOLOGIA SUOMESSA ABSTRAKTI / INVENTOINNIT

KÄRSÄMÄKI

Tutkimuksen suorittaja: Pohjois-Pohjanmaan liitto

Inventoija: Huk Mika Sarkkinen

Jatkettaessa Pohjois-Pohjanmaan liiton, Pohjois-Pohjanmaan museon ja museoviraston yhteistyönä toteutettavaa Pohjois-Pohjanmaan kiinteiden muinaisjäännösten julkaisuhanketta, osoittautui Kärsämäen perusinventointi aiheelliseksi ennen luettelon 2. osan kokoamista. Kenttätöiden aikana tarkastettiin ja pyrittiin paikantamaan kaikki kunnan alueelta aiemmin tiedossa olleet muinaisjäännöskohteet (34 kpl). Kokonaan uusia kohteita pyrittiin etsimään mahdollisuuksien mukaan. Ennestään luetteloiduttomia kohteita kirjattiin kaikkiaan 24 kpl., joista valtaosa (15 kpl) perustuu Kärsämäen kotiseutumuseon kokoelmissa olevien kiviesineiden löytötietoihin tai muihin arkistotietoihin. Kaikkiaan 58 kohteesta on paikannettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä 15, joista 12 asuinpaikkoja, yksi mahdollinen uhri-/kätkölöytöpaikka, yksi mahdollinen kvartsilouhos ja yksi pyyntikuoppakohde. Loput kohteet ovat lähinnä kivikautisia löytöpaikkoja. Rautakautisia löytöpaikkoja on kaksi.

Löydöt: KM 29359-29365 (kiviesineitä, kvartssia, palanutta luuta)

Kenttätöaika: 21.8.-6.9.1995

Tutkimuskustannukset: Kärsämäen kunta 10 000, Pohjois-Pohjanmaan liitto

Tutkimusraportti: M. Sarkkinen 23.2.1996 museoviraston ark. os. top. ark:ssa

<u>SISÄLLYSLUETTELO</u>	<u>SIVU</u>
JOHDANTO	1
KÄRSÄMÄEN ESIHISTORIAALLISET KOHTEET - luettelo	3
KOHTEIDEN JAKAUTUMINEN PERUSKARTTALEHDILLE	4
ESINELUETTELO	5
MUSTAVALKOKUVAT	8
DIAT	8
YLEISKARTTA KÄRSÄMÄEN MUINAISJÄÄNNÖSKOhteista	9
KOHDEKUVAUKSET JA KARTTAOTTEET	10
HISTORIAALLISTA AIKAA	123

JOHDANTO

Pohjois-Pohjanmaan liiton, Pohjois-Pohjanmaan museon ja museoviraston yhteistyönä tehtävä Pohjois-Pohjanmaan kiinteiden muinaisjään-
nösten luettelointi- ja julkaisuhanke pääsi konkreettisiin tulok-
siin keväällä 1995, kun luettelon ensimmäinen osa saatiin valmiik-
si. Seuraavana oli suunniteltu koottavaksi luettelo Ylivieskan ja
Nivalan-Haapajärven seutukuntien alueelta.

Alueen inventointitilanne ei kuitenkaan sellaisenaan mahdollistanut
työn tekemistä, vaan katsottiin tarpeelliseksi suorittaa perusin-
ventointia muutamissa alueen kunnissa. Inventointitarve katsottiin
suurimmaksi Kärsämäen kunnan sekä Oulaisten ja Pyhäjärven kaupun-
kien alueella. Hankkeen teki mahdolliseksi kunnista saatu 3x10 000
mk rahoitus, joka kattoi kenttävaiheen palkkauksen. Lisäksi Keski-
ja Pohjois- ja Keski-Pohjanmaan ympäristökeskusten ja Pohjois-Poh-
janmaan liiton rahoituksen avulla voitiin kustantaa matkakulut sekä
inventointien raportointi. Näin kootulla rahoituksella allekirjoit-
tanut palkattiin P-PM:n liiton va. tutkijaksi. P-PM:n museo osal-
listui hankkeeseen tarjoamalla tarvittavat työtilat.

Kärsämäen inventoinnin kenttävaihe tehtiin 21.8. - 6.9.1995. Inven-
tointi perustuu museoviraston arkeologian osaston arkistotietoihin,
joita täydennettiin PPM:n arkistotiedoilla sekä Kärsämäen ko-
tiseutumuseosta saaduilla tiedoilla. Vanhimmat käytössä olleet ker-
tomukset olivat J.W. Castrenin (1886) ja A. Europaeuksen (1908 ja
1909) kihlakuntakertomukset. Nämä sisältävät tietoja kiviesineiden
löytöpaikoista, mutta niiden merkitys inventoinnin kannalta jäi vä-
häiseksi. Aiempien tutkimusten yhteydessä niihin ei ole viitat-
tu. Näiden lisäksi tulevat A. Sarvaksen ja P. Purhosen 1970-luvulla
tekemät yksittäiset tarkastukset.

Kenttätöväaiheen aikana tarkastettiin kaikki ennestään tunnetut
kiinteät muinaisjäännökset ja irtolöytöpaikat. Lisäksi pyrittiin
paikallistamaan eri kokoelmissa olevien esineiden löytöpaikat, joi-
den sijaintia ei tiedetty. Inventoinnin aikana keskityttiin tiedos-
sa olleita kohteita koskevien tietojen ajan tasalle saattamiseen.
Tosin jo noin 100 vuotta sitten löydettyjen esineiden löytöpaikan pai-
kantaminen osoittautui väliin työlääksi. Uusien kohteiden järjes-
telmälliseen etsimiseen ei mahdollisuutta ollut, joskin niitäkin
pyrittiin mahdollisuuksien mukaan etsimään. Mainittakoon vielä, et-
tä poikkeuksellisen myöhäinen sadonkorjuu piti pellot pitkään vil-
jalla, eikä mustalla mullalla olleita peltoja päästy kulkemaan kuin
yksittäistapauksissa.

Inventointikertomus noudattaa museoviraston kuntakohtaista kohdenu-
merointia. Luettelo sisältää yhteensä 58 esihistoriallista koh-
detta, joista ennestään luetteloituja ovat kohteet 1 - 34. Valtaosa
uusista kohteista on jäljitetty Kärsämäen kotiseutumuseossa olevien
esineiden löytötietojen perusteella. Johdantoa seuraavaa yhteenve-
toluettelo kunnan kohteista, kohteiden jakautuminen peruskarttalah-
dille, esineluettelo sekä luettelo valokuvista ja dioista, jotka on
luetteloitu museoviraston arkeologisen osaston kuva-arkistoon. Vii-
meisenä ennen kohdekuvauksia on kartta kohteiden sijainnista kunnan
alueella.

Muinaisjäännöskohteista esitetään aluksi nimi-, luokitus-, sijainti- ja omistajatiedot. Omistajatiedot perustuvat kentällä saatuihin tietoihin. Tämän jälkeen on kohteen kuvaus, jossa kuvataan sijainti ja ympäristö sekä tehdyt havainnot. Lopuksi on koottu ns. tutkimukselliset tiedot eli aiemmat tutkimukset, tehdyt löydöt, valokuvien arkistonumerot. Jokaista kohdetta seuraa peruskarttaote, lukuunottamatta tapauksia, joissa kohdetta ei ole pystytty lainkaan paikallistamaan. Karttaotetiedoissa on peruskartan numero, nimi ja painovuosi, lisäksi numeroa on täydennetty karttalehden jaotuskirjaintunnuksella.

Kohteen määrittelyä seuraava muinaisjäännösluokitus on seuraava:

- I-luokka: Muinaisjäännös säilytetään sellaisenaan eikä sitä saa hävittää missään olosuhteissa. Valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävä muinaisjäännös.
- II-luokka: Muinaisjäännös on rauhoitettu, mutta voidaan tutkimusten jälkeen siirtää joko luokkaan I tai II.
- III-luokka: Muinaisjäännös on kokonaan tutkittu tai hävitetty, eikä sen säilyttäminen ole tarpeen. Tutkittujen tietojen nojalla vapaa kohde.

On huomattava, että uudet tiedot voivat muuttaa luokitusta. Lopuksi on korostettava, että inventoinnin jälkeen kaikkia alueella olevia muinaisjäännöksiä ei tunneta, joten uusista löydöistä ja aina muutoinkin epäselvissä tapauksissa on syytä ottaa yhteyttä museovirastoon.

Oulussa 23.2.1995

Mika Sarkkinen

KÄRSÄMÄEN ESIHISTORIALLISET KOHTEET

1. Venetpalo, Palola	kivikautinen asuinpaikka. II.
2. Venetpalo, Mäkelä	kivikautinen löytöpaikka. II.
3. Kospoperä, Koponen	kivikautinen löytöpaikka. II.
4. Venetpalo, Alatalo/Ylitalo	kivikautinen löytöpaikka. II.
5. Venetpalo, Kuoppala	kivikautinen löytöpaikka. II.
6. Venetpalo, Venetpalo	kivikautinen löytöpaikka. II(?)
7. Tervakangas, Tervola	kivikautinen löytöpaikka. III.
8. Hallanperä, Halla-Aho	kivikautinen löytöpaikka. II.
9. Moillisperä, Isola, Kuoppakangas	kivikautinen löytöpaikka. II.
kuoppia. II-III.
10. Venetpalo, Lystilä	kivikautinen löytöpaikka. II.
11. Saviselkä, Niemiaho	kivikautinen asuinpaikka?. II.
12. Venetpalo, Saarala	kivikautinen löytöpaikka. II.
13. Venetlampi, Rinnekangas	kivik.as.p./kätköp/uhrip.II-III
14. Ruhankangas, Kylänpää	kivik. as.p.? ja löytöp. II.
15. Haudanmäki	kivikautinen löytöpaikka. III.
16. Vedenpää, Makkaraoja	kivikautinen löytöpaikka. II
17. Lehtola l. Sepäntalo	kivikautinen löytöpaikka. II.
18. Saviselkä, Junno	kivikautinen löytöp. III(II?).
19. Välikylä, Mattila, Tonkila	kivik. uhri/kätkölöytöp. II-III
20. Ruhankangas	kivikautinen löytöpaikka. III.
21. Hautajoki, Haudanjoki	kivikautinen löytöpaikka. II.
22. Venetpalo, Töllä	kivikautinen asuinpaikka. II.
23. Nivanperä, Väliatalonkangas	kivikautinen asuinpaikka. II.
24. Venetpalo, Mikkola	kivik. asuinpaikka(?). II.
25. Nurmesjärvi, Kankaanpää	kivikautinen löytöpaikka. II.
26. Sydänmaa, Kyllölä	rautakautinen löytöpaikka. III.
27. Pyrröperä, Tulppo l. Mäenpää	jättiläisten hautoja. III(II?)
28. Hieta-aho = HAAPAVESI	jättiläisten hautoja. II-III?
29. Pyrrönperä, Saarikangas	jättiläisten hautoja. III.
30. Alajoki, Kielenniva	hämee-raunio. III.
31. Hallanperä, Juusola	kivikautinen asuinpaikka. II.
32. Hautajoki, Lappalainen	kivikautinen löytöpaikka. II.
33. Porkkalankylä, Riihipelto	rautakautinen löytöpaikka. III.
34. Venetpalo	kivikautinen löytöpaikka. III.
35. Venetpalo, Somero	kivikautinen löytöpaikka. II.
36. Nurmesperä, Kivenneva E	kivikautinen löytöpaikka. II.
37. Rannankylä, Jatkola	muinaisjalaksen löytöp. II-III.
38. Luonuanperä, Sillan yläpuoli	kivikautinen löytöpaikka. II
39. Haapamaanselkä, Haapala	kivikautinen löytöpaikka. II.
40. Kokonperä, Ryönä	kivikautinen löytöpaikka. II.
41. Kokonperä, Kivikko	kivikautinen löytöpaikka. II.
42. Nivanperä, Sillankorva	kivikautinen asuinpaikka. II.
43. Venetpalo, Akkasuon veräjä	kivikautinen löytöpaikka. II.
44. Venetpalo, Hautanen, hiekkakuoppa	kivik. asuinpaikka. II.
45. Venetpalo, Kukkasuon sorakuoppa	kivikautinen löytöpaikka. III.
46. Venetpalo, Tönölä	kivikautinen löytöpaikka. II.
47. Venetpalo, Aho	kivikautinen löytöpaikka?. II.
48. Venetpalo, Purola	kivikautinen asuinpaikka.II-III
49. Venetpalo, Sarvikallio	kvartsilouhos. II.
50. Nuttuperä, Nuttula	kivikautinen löytöpaikka. II.

51. Puusaari, Pekkala	kivikautinen löytöpaikka. II.
52. Sydänmaankylä, Viitala	kivikautinen löytöpaikka. II.
53. Miiluranta, Mustasaari	kivikautinen löytöpaikka. II.
54. Kokkopuro E	Pyyntikuoppia. II.
55. Ojalehto, Ojalehto	kivikautinen asuinpaikka. II.
56. Kaketinperä, Ahola	kivikautinen löytöpaikka. II.
57. Venetpalo, Kosken alapuoli	kivikautinen löytöpaikka. III.
58. Saviselkä, Mäntylä	kivikautinen löytöpaikka. II.
Historiallisen ajan kohde	kirkonrauniot.

KOhteiden jakautuminen peruskartoille

3322 04 KUONANJÄRVI	25
3322 05 RUHAPERÄ	1, 22, 35, 36
3322 06 KÄRSÄMÄKI	7, 8, 30, 31, 37, 38, 39, 40, 41,
3322 08 VENETPALO	2, 4, 5, 6, 10, 12, 15, 23, 24, 34, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 57
3322 09 KOPOSENPERÄ	3, 14, 19, 20, 21, 51, 56
3322 12 MIILURANTA	26, 52, 53
3324 03 MAARALANPERÄ	54
3411 04 PYRRÖNPERÄ	9, 13, 16, 17, 27, 28, 29, 55
3411 07 RISTISENPERÄ	33
3411 10 SAVISELKÄ	11, 18, 58

KÄRSÄMÄEN ESINELÖYDÖT

KM = Kansallismuseo

212	tasatalttoja 2 kpl	1	Palola
213	reikäkivi	0	
2477:81	tasataltta	1	Palola
:82	tasataltta	1	Palola
2477:83	oikokirves	2	Mäkelä
:84	kourutalтта	2	Mäkelä
2477:85	pallonuija	3	Koponen
2477:106	rautakirves	26	Kyllölä
3170:3	keihäänkärki	4	Alatalo/Yläatalo
:4	kourutalтта	4	Alatalo/Yläatalo
3170:5	kourutalтта	5	Kuoppala
3170:6	reikäkiven puolikas	6	Venetpalo
3518:12	tasataltta	7	Tervakangas
3518:13	tasataltta	8	Halla-aho
3678:4	tasataltta	9	Isola
3678:5	tikarin tyvikatkelma	10	Lystilä
3678:6	tasataltta	1	Palola
3578:7	nuijakivi	11	Niemiaho
8610	tasataltta	12	Saarala
10291:1	kivikirves	13	Rinne kangas
:2	tasataltta	13	Rinne kangas
:3	kivikirves	13	Rinne kangas
11992:1	korvakkeellinen nuija	14	Ruhankangas, Kylänpää
:2	lattea reikäase	14	Ruhankangas, Kylänpää
:3	reikäkiven katkelma	14	Ruhankangas, Kylänpää
12751:1	liuskekeihäänkärki	20	Ruhankangas
13624	reikäkivi	15	Haudanmäki
13965	kivitaltta	16	Vedenpää, Makkaraoja
13966	tuuran teelmä	17	Lehtola 1. Sepäntalo
14257	kiviesine	18	Junno
16642	jousenkaari	33	Porkkala, Riihipelto
18252	kourutalтта	23	Välitalonkangas
18254:1	reikäkivi	24	Mikkola
:2	kivikirveen katkelma	24	Mikkola
:3	oikokirves	24	Mikkola
:4	kivitaltta	24	Mikkola
18253	reikäkivi	25	Kankaanpää
18258:1	kiviesine	23	Välitalonkangas
:2	kvartsilohko	23	Välitalonkangas
:3	kvartsi-iskoksia	23	Välitalonkangas
20465	poikkikirves	32	Lappalainen
24853	reikäkivi	34	Venetpalo
26219:13	kourutalтта	19	Mattilan Tonkila
:14	kourutalтта	19	Mattilan Tonkila
:15	kourutalтта	19	Mattilan Tonkila
:16	kourutalтта	19	Mattilan Tonkila
29359:1	talтта	22	Tölli
:2	hiotun kiviesineen katkelma	22	Tölli
:3	kiviliuskoja 2 kpl	22	Tölli
29360	kiviesineen teelmä	23	Välitalonkangas

29361	liuskekeihään kärkiosa	42	Sillankorva
29362:1	kivilajinpalanen	44	Hautanen, hiekkakuoppa
:2	kvartsi-iskoksia	44	Hautanen, hiekkakuoppa
:3	palanutta luuta	44	Hautanen, hiekkakuoppa
29363	taltan teräosa	50	Nuttula
29364	reikäkivi	52	Viitala
29365	reikäkivi	53	Mustasaari

PPM = Pohjois-Pohjanmaan museo, Oulu

564 (=1672)	tasataltta	0	
565 (=1673)	tasataltta	0	
566 (=1674)	kourutalтта	0	
679 (=1750)	liuskekeihäänkärki	11	Niemiaho
680 (=1751)	tasataltta	11	Niemiaho
4151	tasataltta	31	Juusola
4627	reikäkivi	56	Ahola, Kaketinperä

KärM = Kärsämäen kotiseutumuseo

7	tasataltta	51	Puusaari, Pekkala
18	tasataltta	22	Tölli
19	kourutalтта	22	Tölli
22	"kivipora"	22	Tölli
181	liuskekärki	48	Purola
182	reikäkiven puolikas	0	
183	pienoistalтта	22	Tölli
184	tasataltta	41	Kivikko
185	liuskekeihäänkärki	22	Tölli
186	tasataltta	22	Tölli
187	hioin	22	Tölli
188	tasataltta	22	Tölli
189	kourutalтта	48	Purola
190	liuskekeihäänkärki	48	Purola
192	hioinnujan puolikas	46	Tönölä
193	kivitaltan(?) katkelma	45	Kukkasuon sorakuoppa
194	lattea reikäkivi	22	Tölli
195	reikäkivi	43	Akkasuon veräjä
196	lattea reikäkivi	57	Venetpalon kosken alap.
197	kiviesineen katkelma	48	Purola
198	tasataltta	48	Purola
199	tasataltta	48	Purola
200	kivisaha/hioin?	48	Purola
203	tasataltta	31	Juusola
223	nuolenkärki	44	Hautanen, hiekkakuoppa
412	pallonuija	35	Somero
671	jalaksen kärkiosa	37	Jatkola
783	tasataltta	0	
1032	kirves	0	
1034	reikäkiven teelmä	22	Tölli
1035	tasataltta	22	Tölli

1036	liuskekeihäänkärki	22	Tölli
1037	kiviveitsi?	22	Tölli
1038	liuskekeihäänkärki	22	Tölli
1039	tasataltta	22	Tölli
1040	tuuran kärkiosa	38	Luonuanranta, sillan yläp.
1041	liuskekärki/veitsi?	39	Haapala
1043	tasataltan kärkiosa	40	Ryönä
1044	tasataltta	0	
1062	keihäänkärki/luonnonkivi	0	

Kotiseutumuseon kokoelmissa olevat hioimet ja luonnonkivet eivät mukana.

Haapaveden kansanopiston esineet siirretty KM:n kokoelmiin numerolle KM 26219

Tasataltta	0	Vaasan museo/Pohjanmaan museo 692
Poikkikirves	0	Kajaanin seminaarin kokoelmat
Knivformat Steen	0	Comminister J. F. Reinii samlingar, Kööpenhamina. (Annaler fornord. Oldkyndighed og Hist: J. Fellman, Fornlemningar från stenåldern..., s. 307-11)
Reikäkiviä 2 kpl		36 Kivenneva E Henna Kankaanpään hallussa

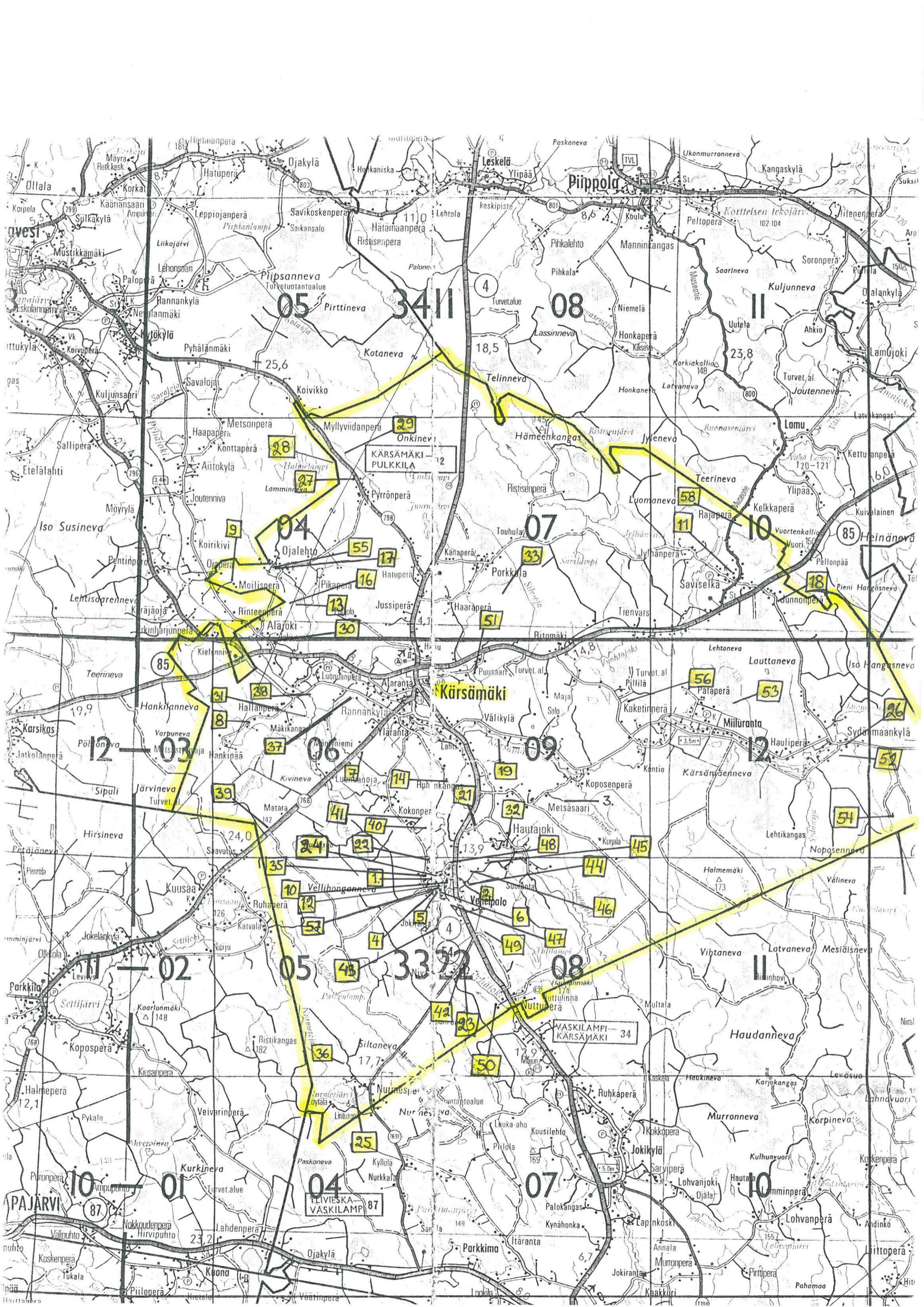
MUSTAVALKOKUVAT:

- 102980 36 Kivenneva E, Henna Kankaanpään hallussa olevat reikäki-
vet, päältä
- 102981 samat sivulta
- 102982 37 Jatkola, muinaisjalaksen löytöpaikka kuvan keskellä,
luoteesta
- 102983 31 Juusola, kivikautinen asuinpaikka valkean lehmän ja
koivujen välissä, lännestä
- 102984 31 Juusola, asuinpaikka äärimmäisten lehmien välissä, lou-
naasta
- 102985 sama
- 102986 19 Mattilan Tonkila, kourutalttojen löytöpaikka kuvan kes-
kellä, vasemmalta lukien toisen sähkötolpan molemmin puo-
lin olevista vanhoista savikuopasta toinen, idästä
- 102987 44 Hautanen, hiekkakuoppa, asuinpaikka , hiekkakuopan län-
sireunan profiilin punamultakerros, taustalla Yrityksen
talo, etelästä
- 102988 44 Hautanen, hiekkakuoppa, puskiin peittämä hiekkakuoppa
vasemmalla, koillisesta
- 102990 37 Jatkola, Kärsämäen kotiseutumuseossa oleva muinaisja-
las, KärM 671
- 102991 sama, jalaksen kärki
- 102992 sama, koko jalas
- 102993 sama, kaplaskoloja
- 102994 sama, jalas sivulta
- 102995 Kärsämäen kotiseutumuseon esineitä: KärM 412 pallonui-
ja/35 Somero ja KärM 181, lehdenmuotoinen liuskekärki/48
Purola

DIAT:

- 33883 31 Juusola, kivikautinen asuinpaikka, länsilounaasta
- 33884 37 Jatkolan muinaisjalas ja kotiseutukuvausten kirjoittaja
Aimo Pitkäkangas
- 33885 44 Hautanen, hiekkakuoppa, punamultakerros hiekkakuopan
reunalla, etelästä
- 33886 55 Ojalehto, kivikautinen asuinpaikka kuvan keskellä, lou-
naasta

YLEISKARTTA KÄRSÄMÄEN MUINAISJÄÄNNÖSKOhteista

KÄRSÄMÄKI 1

Kohteen nimi: Palola

Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen asuinpaikka. II.

Peruskartta: 3322 08 VENETPALO

Koordinaatit: x = 7088 95
(päärakennus) y = 3440 11
z = n. 110

Kylä ja seutu: Venetpalo

Tila:

Rek:No: 11:37

Maaomistaja: Taisto Kyllönen

Kärsämäen kirkosta n. 9 km etelään, voimalaitoksesta n. 200 koilliseen Pyhäjoen länsirannalla. Paikalla on niemekämainen rantatasanne, joka laskee alueen läpi kulkevan tien itäpuolelta varsin jyrkästi kohti jokea. Kyseessä on vanha Laitisen talon maihin kuulunut torpanpaikka. Nykyisin paikalla on lähinnä kesäkäytössä oleva maatalon pihapiiri rakennuksineen. Ympäröivät alueet ovat viljelysmaata.

Inventoinnin aikana lähipellot olivat nurmella ja viljalla. Talon kaakkoispuolella oli perunamaa, joka tarkastettiin sekä ennen että jälkeen perunannoston. Yrityksistä huolimatta alueelta ja sen lähipelloilta ei löydetty mitään kiinteään muinaisjäänökseen viittaavaa. Alueelta on kuitenkin löydetty useita kiviesineitä ja kun se maastollisesti on asuinpaikaksi sovelias, voidaan kyseistä kohdetta asuinpaikkana pitää. Kun Palolan torpan eli nykyisen Palolan palsta ei kovin suuri ja kun osan löydöistä tiedetään olevan jokitörmästä, on kohteen sijainti melkoisen varma.

Pohjois-Pohjamaan museoon on Matti Laitinen vuosisadan vaihteen tienoilla lahjoittanut 3 kiviesinettä ilman tarkempia löytötietoja. Koposenperän Huttulan isäntä Matti Laitinen (nuor.), kotoisin Venetpalon Laitilasta, kertoi Matti Laitisen asuneen vuosisadan vaihteessa Venetpalon Laitilassa. Laitilan päätilan alueelta ei tietävästi ole löytöjä tehty, ainakaan nykyisen isännän Eino Lukkarisen mukaan, joten PPM:n esineet voivat olla nekin peräisin Laitilan Palolasta.

Kohde tarkastettu: 22.8. ja 6.9.1995

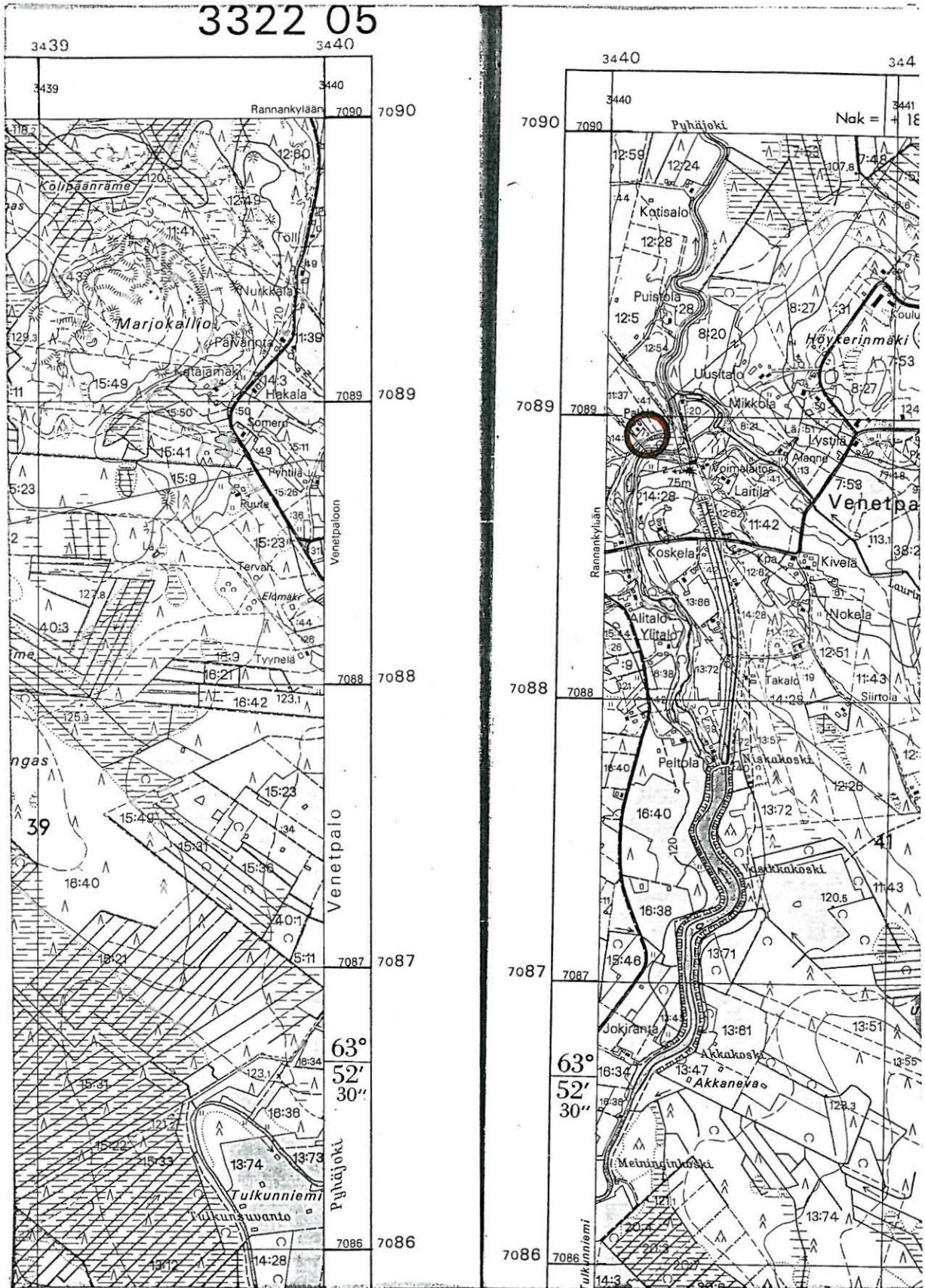
Aiemmat tutkimukset:

Aiemmat löydöt: KM 212, KM 2477:81-82 ja KM 3678:6 sekä mahdollisesti PPM 564-566

Valokuvat:

Kartta: Peruskarttaote 3322 08/B, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 1 PALOLA

3322 08 VENETPALO

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 2

Kohteen nimi: Mäkelä
 Määrittys ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 08 VENETPALO
 Koordinaatit: Ruutu 88/41
 Kylä ja seutu: Venetpalo
 Tila: Mäkelä
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 9,5 km eteläkaakkoon, Venetpalon voimalaitoksesta n. 1 km itään. Mäkelän talo sijaitsee lounaaseen kohti Laurinpuroa viettävän viljelyskäytössä olevan rinteen yläosassa Mäki-kallion eteläpuolella.

Alueelta löydetyt kiviesineet ovat löytötietojen mukaan "Mäkelän talon seuduilta". Mäkelän vanhan talon nykyinen isäntäväki, eikä myöskään talon länsipuolella uudemmassa talossa asuva vanha isäntäväki, Hemilöitä molemmat, tienneet alueelta mitään esihistoriallista löytyneen. Löytötiedot saattavat viitata laajallekin alueelle. Tällöin on huomattava, että nykyisen Yrityksen talon eteläpuolella oleva asuinpaikka Hautanen/hiekkakuoppa, kohde 44, on entistä Mäkelän maata. Kun muualta alueelta ei havaintoja asuinpaikasta ole tehty, tulee mieleen mahdollisuus, että esineet olisivat peräisin täältä.

Mainittakoon, että vanhasta Mäkelästä n. 150 m luoteeseen Mäkelän mainittuun uudenpaan taloon johtavan tien kaakoispuolella on suuren kuusen alla talonraunio, ikää sillä lienee lähes parisataa vuotta. Vanha emäntä kertoi sen olevan Mäkelän vanhaa päärakennusta vanhemman talon paikan.

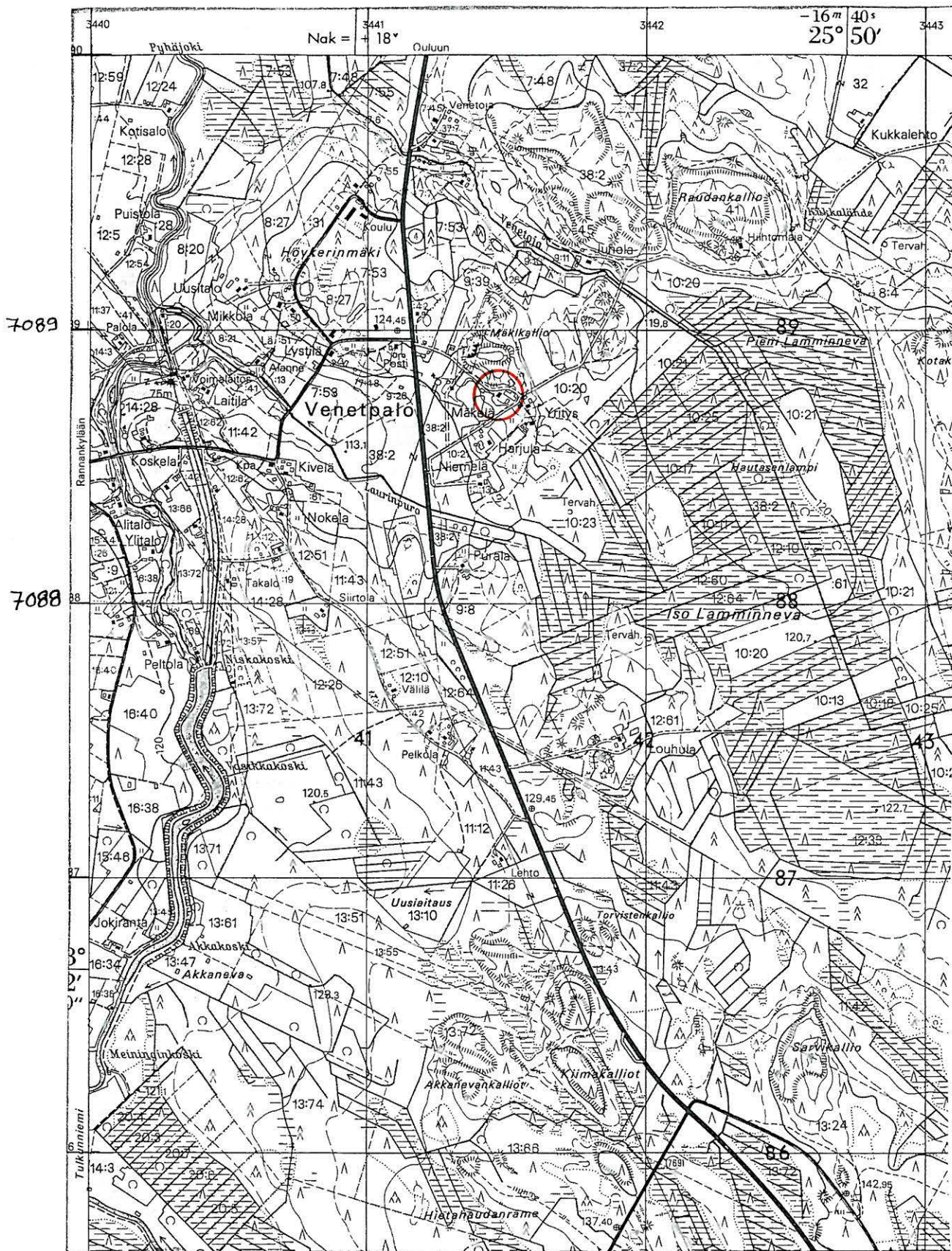
Kohde tarkastettu: 23.8.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 2477:83 oikokirves ja -:84 kourutaltoa

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 08/B, p. 1985

3322 08 VENETPALO

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 3

Kohteen nimi: Koponen, Kivikangas
 Määrittys ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 09 KOPOSENPERÄ
 Koordinaatit: ruutu ⁹²~~91~~/46 (z = n. 110-120)
 Kylä ja seutu: Kärsämäki, Koposenperä
 Tila: Kivikangas
 Rek:No: 9:30
 Maaomistaja: Simo Laitila

Kärsämäen kirkolta n. 8,5 km kaakkoon, Kärsämäenjoen ja Jänisojan yhtymäkohdasta n. 1 km etelälounaaseen, Koposenperän ja Metsäsaaren välisen tien kaakkoispuolella Pääkönkankaan reunassa. Alueelta löydetty viivakoristeinen suppiloreikäinen pallonuija oli nykyiselle isännälle Simo Laitilalle tuntematon. Hän ei ollut pelloista mitään löytänyt. Kun löytö on tehty yli 100 vuotta sitten, on taloa asuttanut kokonaan toinen suku.

Pellot olivat nurmella. Nykyinen viljelysala on laajempi kuin aikoinaan. Vanhimpien peltojen kerrottiin olevan nykyisen päärakennuksen itä- ja kaakkoispuolella.

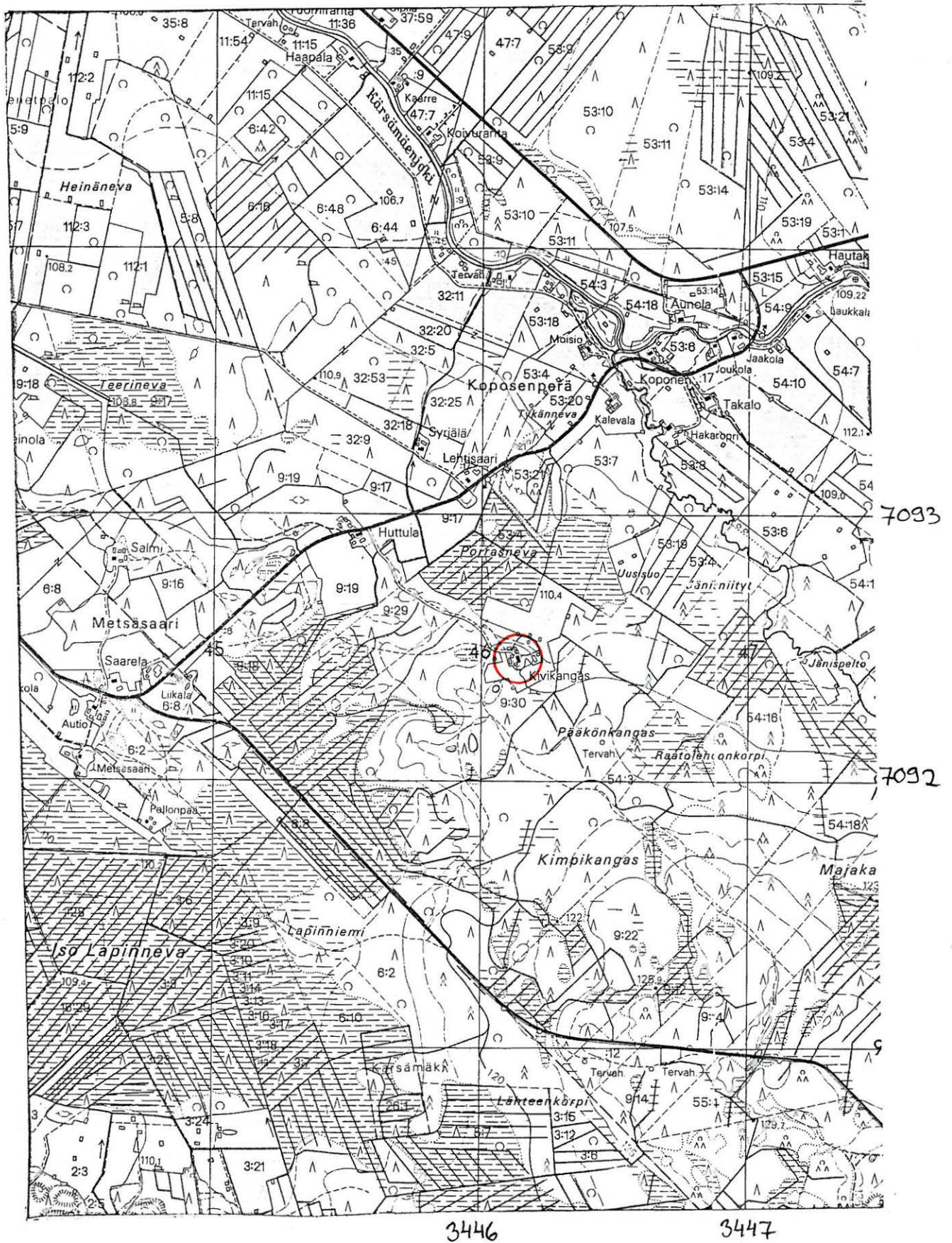
Kohde tarkastettu: 1.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: 2477:85, suppiloreikäinen pallonuija

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 09/C, p. 1985

3322 09 KOPOSENPERÄ

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 4

Kohteen nimi: Alatalo (ja Ylitalo)
 Määrittys ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 08 VENETPALO
 Koordinaatit: x = 7088 36, y = 3440 10, z = n. 117,5
 (Alatalon päärakennus)
 Kylä ja seutu: Venetpalo
 Tila ja rek:no: Alatalo 15:44
 Ylitalo 15:26
 Maaomistaja: Alatalo: Leo Estola, Venetpalo

Kärsämäen kirkolta n. 10 km etelään, Venetpalon voimalaitoksesta n. 500 m etelälounaaseen, Pyhäjoen vanhan uoman länsirannalla. Alueelta on kaksi kiviesinettä, joista keihäänkärki Alatalon rantapellolta ja kourutaltilta Ylitalon maalta. Löydöistä eivät nykyiset asukkaat mitään tienneet, eivätkä mitään olleet löytäneet. Alatalon isäntä arveli rantapellon tarkoittavan Alatalon ja Ylitalon välistä peltoa aivan jokivarressa. Pelto oli nurmella ja laitumena, joten havaintojen teko oli hankalaa. Alueella olleesta pienestä perunamaastakaan ei asuinpaikan merkkejä havaittu. Osoitettu pelto sopii löytöalueeksi sikäläkin, että se jatkuu rannassa osin myös Ylitalon puolelle.

Europaeuksen kihlakuntakertomuksessaan mainitsemista Alatalon vierisistä kummuista tai kiukaista ei mitään tietoa saatu.

Kohde tarkastettu: 22. ja 24.8.1995

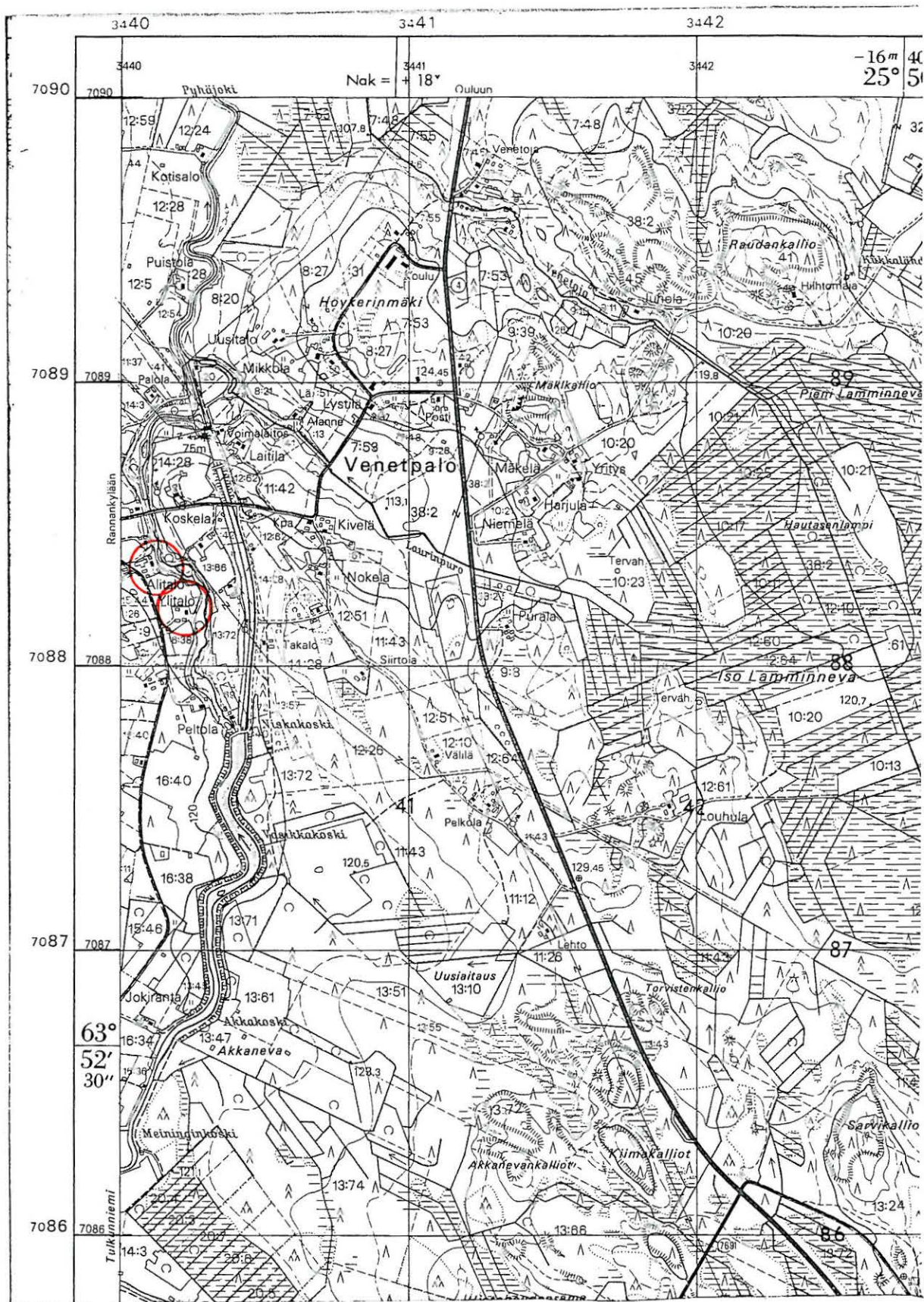
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3170:3 keihäänkärki ja -:4 kourutaltilta

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 2233 08/B, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 4 ALATALO JA YLITALO

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

3322 08 VENETPALO

KÄRSÄMÄKI 5

Kohteen nimi: Kuoppala

Määrittys ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 3322 08 VENETPALO

Koordinaatit: $x = 7088\ 28$, $y = 2440\ 38$, $z = 117,7-120$
(Kuoppalan päärakennus)

Kylä ja seutu: Venetpalo

Tila: Kuoppala

Rek:No: 13:72

Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 10 km etelään, Venetpalon voimalaitoksesta n. 500 m samaa suuntaan. Kuoppalan talo sijaitsee voimalaitoksen kanavan ja Pyhäjoen vanhan uoman välissä, kanavan länsirannalla. Paikalta on kourutaltoa, joka löytötietojen mukaan on löydetty kaivoa kaivettaessa.

Nykyisin talo on autiona ja käynnin aikana piha kasvoi korkeaa heinää, tiheää hiirenvirnaa ynnä muuta kukkaa. Kaivoa en kasvillisuuden seasta löytänyt, vaikka sen pihapiirissä luulisi olevankin. Talon paikka kyllä oli oikea, sillä viereisen Rapakkolan väen mukaan nykyinen talo on rakennettu samalle paikalle kuin sitä edeltänytkin. Talon pellot ilmeisesti vuokralla ja viljalla, eikä sarkojenkaan reunoilta onnistuttu menneisyyden jälkiä löytämään.

Kohde tarkastettu: 24.8.1995

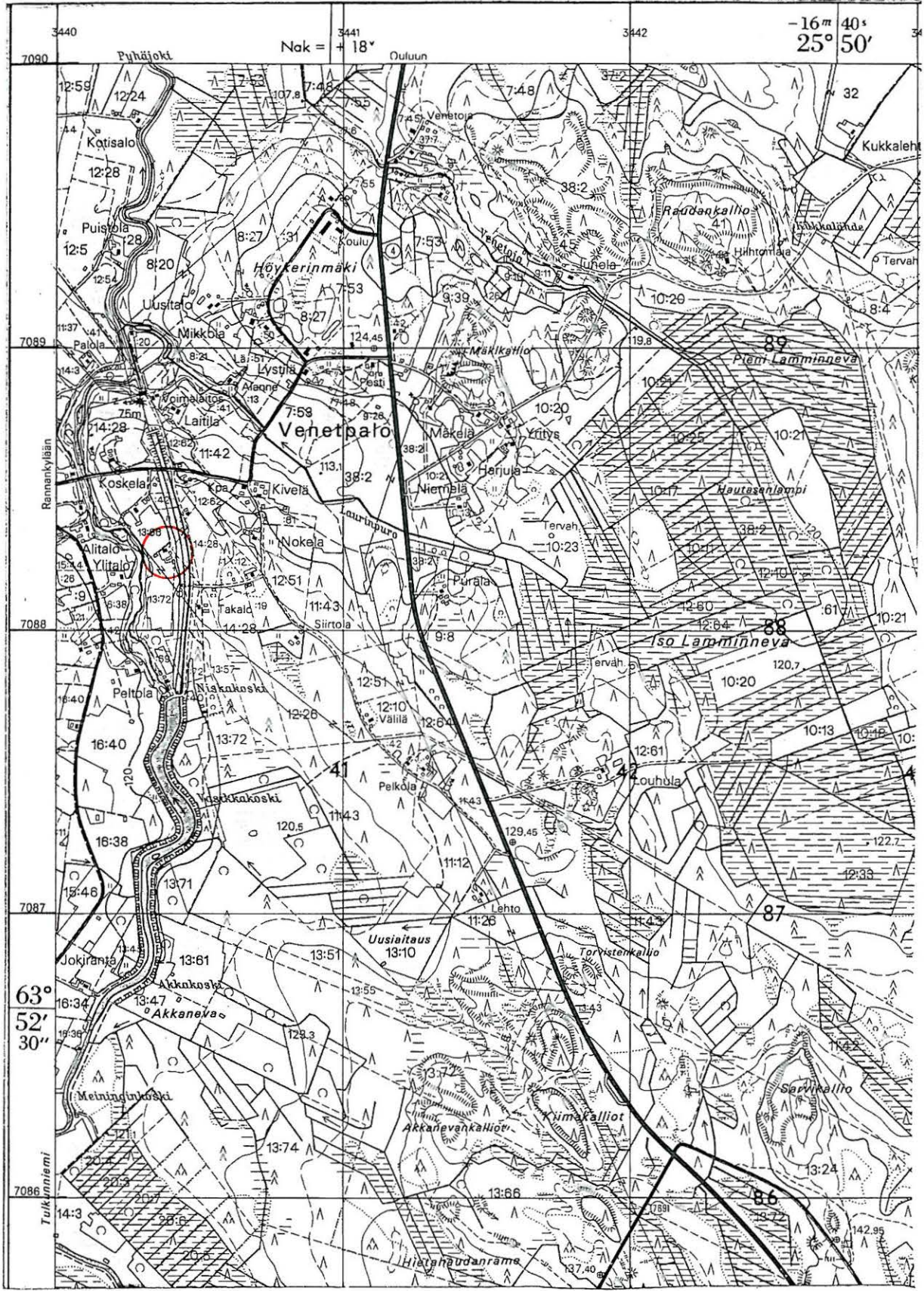
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3170:5 kourutaltoa

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 2233 08/B, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 5 KUOPPALA

3322 08 VENETPALO

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 6

Kohteen nimi: Venetpalo (Johan Venetpalo)
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II-III.
 Peruskartta: 3322 08 VENETPALO
 Koordinaatit: x = 7088 42, y = 3440 46, z = 117,5-120
 (talon paikka)
 Kylä ja seutu: Venetpalo
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 10 km etelään, Venetpalon voimalaitoksesta n. 400 m eteläkaakkoon, voimalaitoksen kanavan itärannalla. Alueelta on reikäkiven puolikas, jonka Räätäli Johan Venetpalo löysi pellostaan. Paikkakuntalaiset muistivat vielä räätälin lesken, Kustaavan, joka mökissään eli pitkään. Tulin siihen käsitykseen, että kyseisessä paikassa olisi myös räätäli aikoinaan asunut.

Paikka autio(?) ja viereen kaivettu kanava, joten maasto muuttunut, eikä tarkkaa löytöpaikkaa enää saatu selville.

Kohde tarkastettu: 24.8.1995

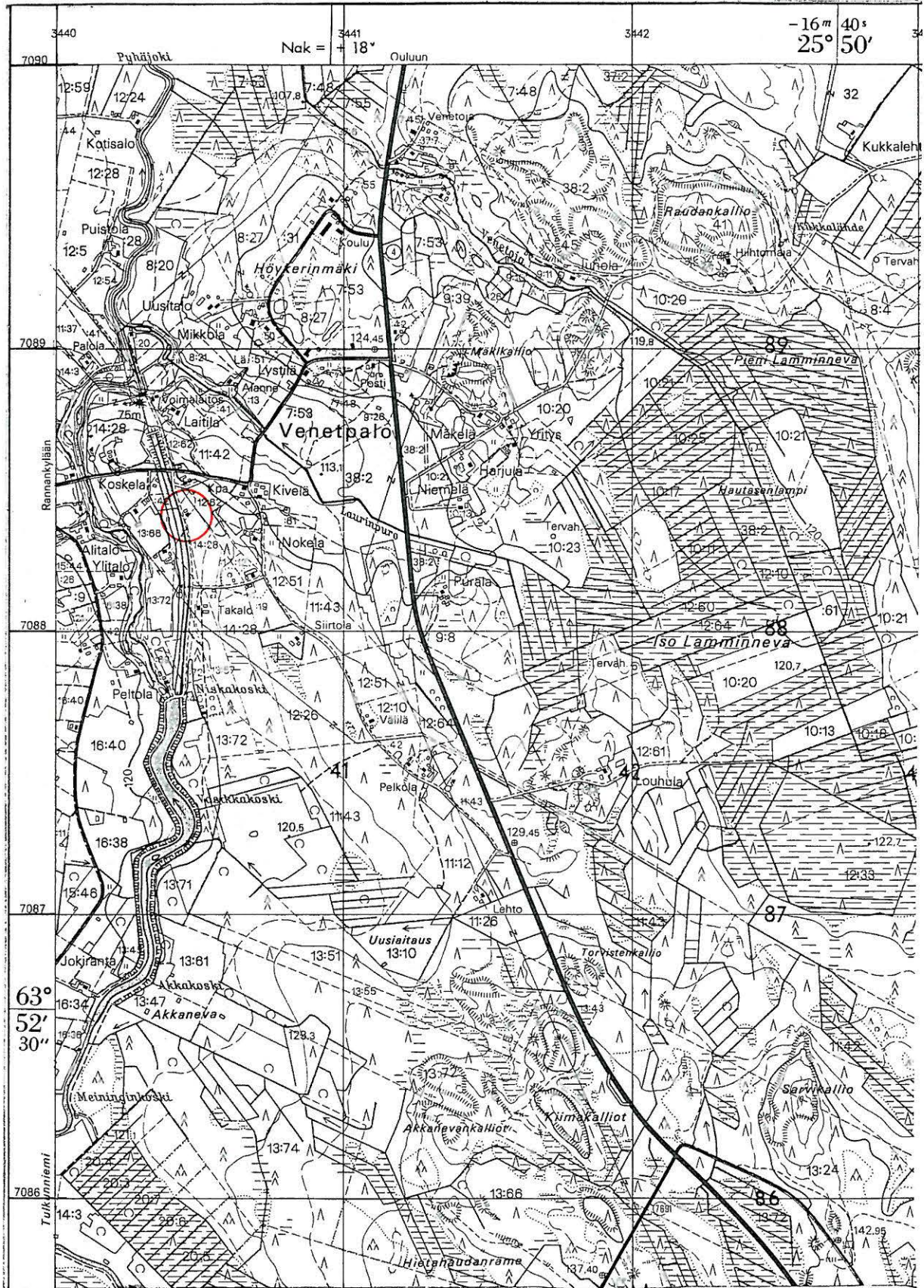
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3170:6 reikäkiven puolikas

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 2233 08/B, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 6 VENETPALO(Johan Venetpalo)

3322 08 VENETPALO

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 7

Kohteen nimi: Tervakangas
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. III.
 Peruskartta: 3322 06 KÄRSÄMÄKI
 Koordinaatit: Ruutu 94/36
 Kylä ja seutu: Kärsämäki, Tervakangas
 Tila: Tervakangas (Tervola)
 Rek:No: 51:15
 Maaomistaja: Heikki Rätty, JL 31 S 96, 86710 Kärsämäki

Kärsämäen kirkolta n. 4,5 km ja Pyhäjoesta hieman vajaan 2,5 km lounaaseen. Tervakangas-talo (kartalla Tervola) sijaitsee samannimisen laajan kankaan pohjoisreunalla, kankaan ja jokivarren peltoaukean rajoilla, Haapajärven tien varrella. Talosta mainitaan 1898 saaduksi tasataltta ilman tarkempia löytötietoja.

Nykyinen omistaja, noin 90-vuotias Heikki Rätty ei ollut tietoinen löydöstä tai mahdollisista myöhemmin löytyneistä kiviesineistä. Hän kertoi talon omistajien vaihtuneen useita kertoja vuosisadan alussa, kunnes hänen perheensä oli asettunut taloon 1917. Talon pellot eivät enää olleet viljelyksessä. Periaatteessa kohteen sijainti on sellainen, että alueelta voisi löytöjä tehdä. Kuitenkaan ei ole varmaa onko mainittu taltta löytynyt talon mailta tai jostain taloon kulkeutunut.

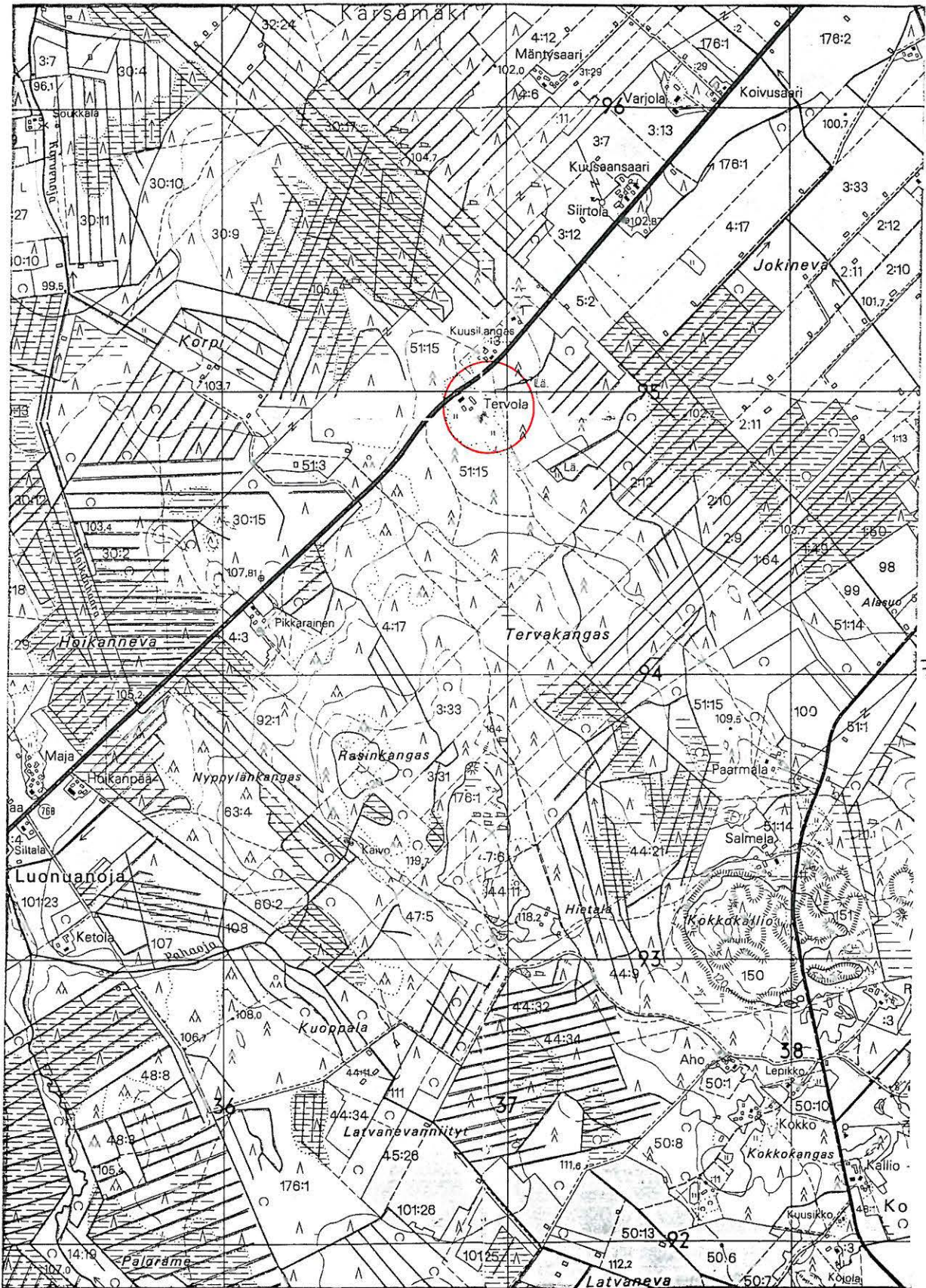
Kohde tarkastettu: 29.8.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3518:12 tasataltta

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 06/C-D, p. 1985

3322 06 KÄRSÄMÄKI

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 8

Kohteen nimi: Halla-aho
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 06 KÄRSÄMÄKI
 Koordinaatit: x = 7096 03, y = 3431 59, z = n. 115
 (Hallan eli Halla-ahon talo)
 Kylä ja seutu: Kärsämäki, Hallanperä
 Tila: Halla
 Rek:No: 28:4
 Maaomistaja: Antti Halla-aho, Miiluranta ja
 Jyrki Halla-aho

Kärsämäen kirkolta n. 8,5 km länsilounaaseen, Pyhäjokeen laskevan Luonuanojan suusta n. 2,5 km lounaaseen. Hallan talo sijaitsee Luonuanuojaan laskevan Hankilanojan pohjoispuolella, Hallanmäen eteläpäässä. Taloa ympäröivät itä-, etelä- ja länsipuolelle laskevat loivat peltorinteet. Näistä länsipuoliset olivat viljalla ja myöhemmän käynnin yhteydessä kynnöksellä. Muut pellot olivat kesannolla. Alueelta ei onnistuttu löytämään merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä, vaikka kohde sijainniltaan ja maastoltaan on sellainen, että siellä asuinpaikkakin saattaisi olla. Talo on tyhjillään, eikä nykyisiä omistajia tavattu. Niissäkään naapuritaloissa, joissa väkeä oli kotosalla ei alueelta tiedetty löytöjä tehdyn.

Paikalla käytiin myöhemmin uudelleen, jolloin talon länsipuoliset pellot oli kynnetyt. Mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa niiden alueelta ei löydetty.

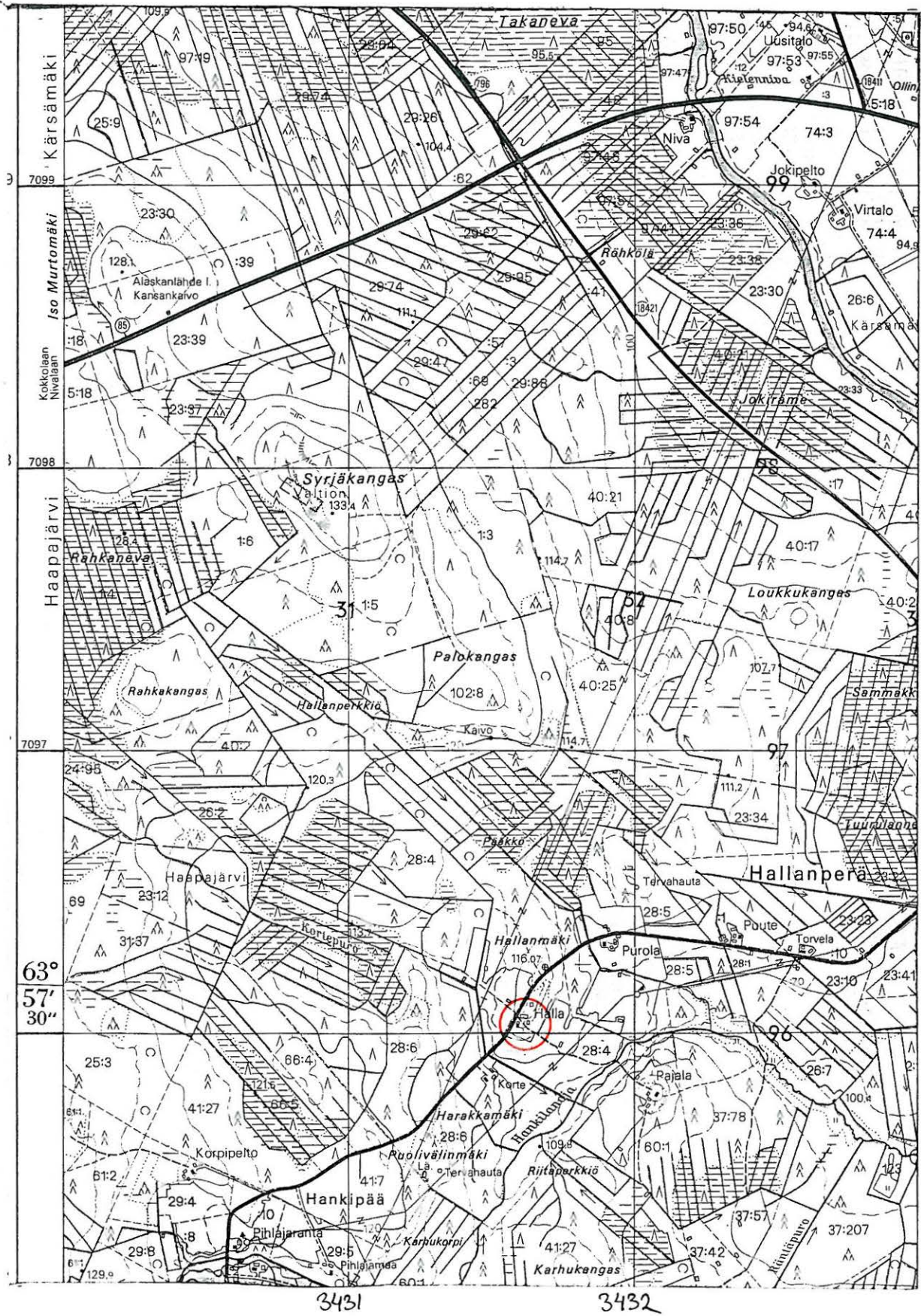
Kohde tarkastettu: 29.8. ja 6.10.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3518:13 tasataltta

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 2233 06/B, p. 1985

3322 06 KÄRSÄMÄKI

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 9

Kohteen nimi: Isola, Kuoppakangas

Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II. Kuoppia. II-III.

Peruskartta: 3411 04 PYRRÖNPERÄ

Koordinaatit: x = 7102 64, y = 3430 91, z = n. 110 (Isola eli Pihlajakankaan tila) ja Ruutu 02/30 Kuoppakangas

Kylä ja seutu: Kärsämäki, Moilisperä

Tila: Pihlajakangas

Rek:No: a) 23:14 (Koirikivet)
b) 23:16 Pihlajakangas

Maaomistaja: a) Jari ja Pirjo Koirikivi
b) Paavo Särkioja

Kärsämäen kirkolta n. 10 km länsiluoteeseen ja Pyhäjoesta n. 1,5 km koilliseen. Pihlajakankaan talo sijaitsee pienen Haapaveden kuntaan pistävän Kärsämäen kiilan etelälaidalla. Aluetta kutsutaan Moilisperäksi Moilasen tilan mukaan. Kyseistä, nyttemmin jaettua tilaa on asunut Antti Isola. Paikalta löydetty tasataltta on löytötietojen mukaan mainitun isännän talonsa pellosta löytämä. Vanhimmat pellot ovat ns. Kangaspellot nykyisen tilan koillispuolella. Ne ovat kivikkoisia ja paikoin hiekkaisia. Esineitä ei täältä, kuten muiltakaan alueen pelloilta, ole P. Särkiojan mukaan löytynyt. Osa pelloista oli viljalla, osa heinällä, eikä kiinteiden muinaisjäännösten merkkejä löytynyt. Myöskään vanhan löydön löytöpaikkaa ei tarkemmin saatu selville.

Tie Moilisperälle kulkee Kuoppakankaan halki. Särkiojat siellä kertoivat kuoppia havainneensa. Löytämäni kuopat olivat lähellä tietä kohdassa, missä tie tekee mutkan. Ne olivat kuitenkin sellaisia, ettei niitä esihistoriallisia voinut pitää - ehkä paikalta on joskus haettu hietaa. Kangas oli kivikkoinen. Sammalen ja muun kasvilisuuden peittämien suurten kivien välissä oli paikoin pieniä epä-määräisiä painanteita, joita kankaalla oli runsaasti. Ehkä nämä kuopat selittävät kankaan nimen ja kertomukset kuopista. Mitään muinaisjäännöstä kankaalta ei siis löytynyt. Ei niitä ollut löytynyt aiemmasta tarkastuksessa.

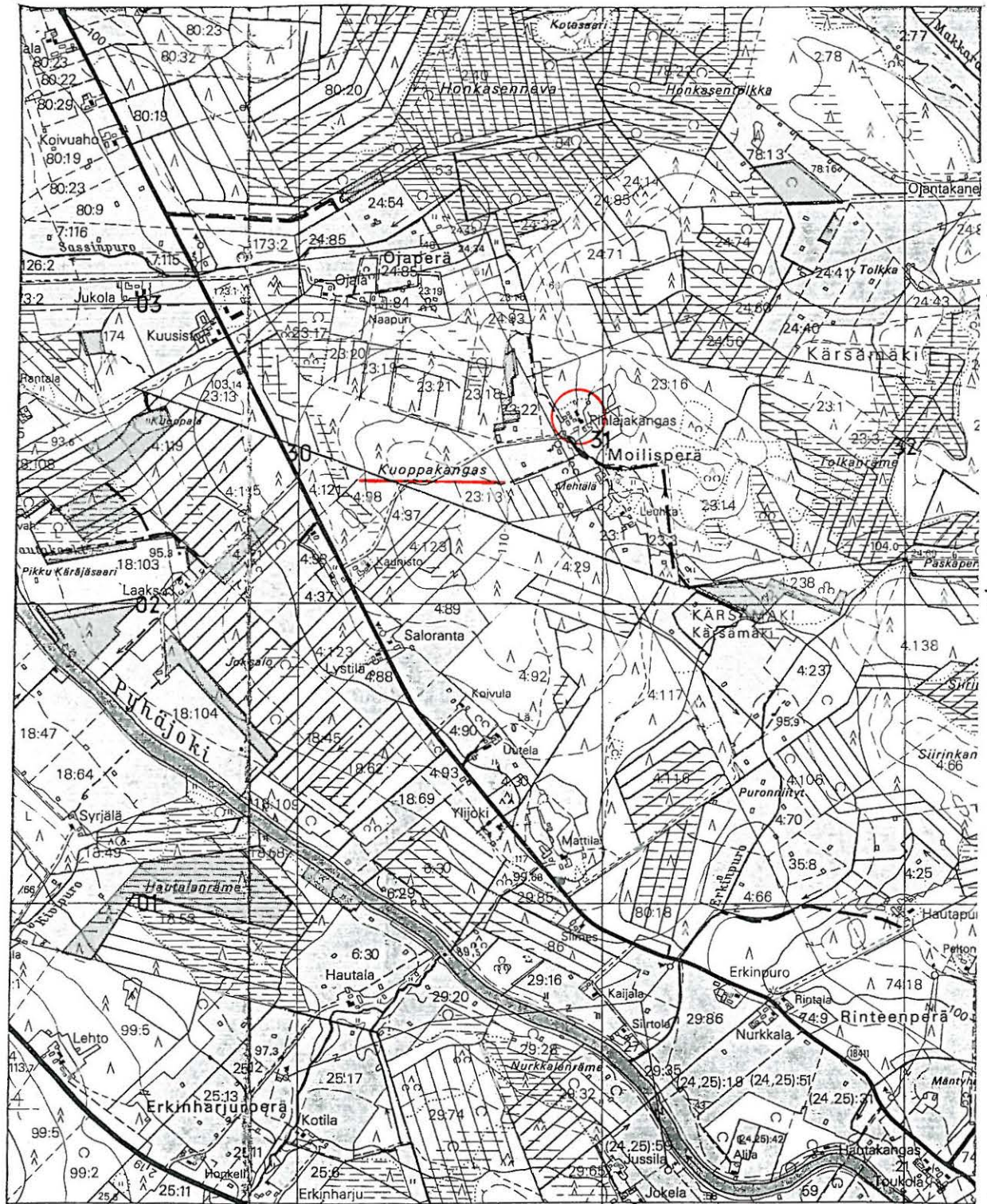
Kohde tarkastettu: 21.8.1995

Aiemmat tutkimukset: P. Purhonen, tark. 1976 (ei kertomusta)

Aiemmat löydöt: KM 3678:4, tasataltta

Kartat: Peruskarttaote 3411 04/A, p. 1979, päälle. 1990

KÄRSÄMÄKI 9 ISOLA, KUOPPAKANGAS

7103

7102

29	Kokkolan-Kajaanin tielle	KÄRSÄMÄKI	25° 35'	Hautakangas	3431	Nak = + 21'	KÄRSÄMÄKI	Kokkolan
		Kärsämäki	-17 m					
30	34 30			34 31				34 32

Karttarunkona stereokartoitus Avio-graph B 8-stereo-kojeilla 1:10 000, kuvaus v. 1973
 Alueella magneettisia häiriöitä
 Aiantasainen rekisterikartta on saatavana läänin maanmittauskonttorissa

3411 04 PYRRÖNPERÄ

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 10

Kohteen nimi: Lystilä
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 08 VENETPALO
 Koordinaatit: x = 7088 90, y = 3440 86, z = n. 120
 Kylä ja seutu: Venetpalo
 Tila: Lystilä
 Rek:No: 7:53
 Maaomistaja: Jarmo Lystilä, Venetpalontie,
 86790 Venetpalo

Kärsämäen kirkolta n. 9,5 km etelään ja Venetpalon voimalaitoksesta n. 600 m itään. Lystilän talo sijaitsee etelään viettävän rinteen partaalla, Pyhäjokeen laskevan Laurinpuron pohjoispuolella, n. 200 m purosta pohjoiseen ja n. 600 m joesta itään. Alueelta on löydetty kiviesine noin 100 vuotta sitten perunaa nostettaessa. Nykyinen isäntä Jarmo Lystilä vahvisti esineen löytäjäksi mainitun Antti Herttuan paikalla asuneen, löydöstä hän ei luonnollisestikaan ollut tietäväinen. Myöskään myöhemmin alueelta ei ole kiviesineitä löytynyt.

Talon pellot olivat nurmella ja osin kesannolla. Ojanvarsia ja talon länsipuolella tien toisella puolella ollut perunapelto tarkastettiin ilman tuloksia. Maastollisesti kohde asuinpaikaksi sovelias, kuten koko Venetpalon kylän tienoo yleensäkin.

Kohde tarkastettu: 22.8.1995

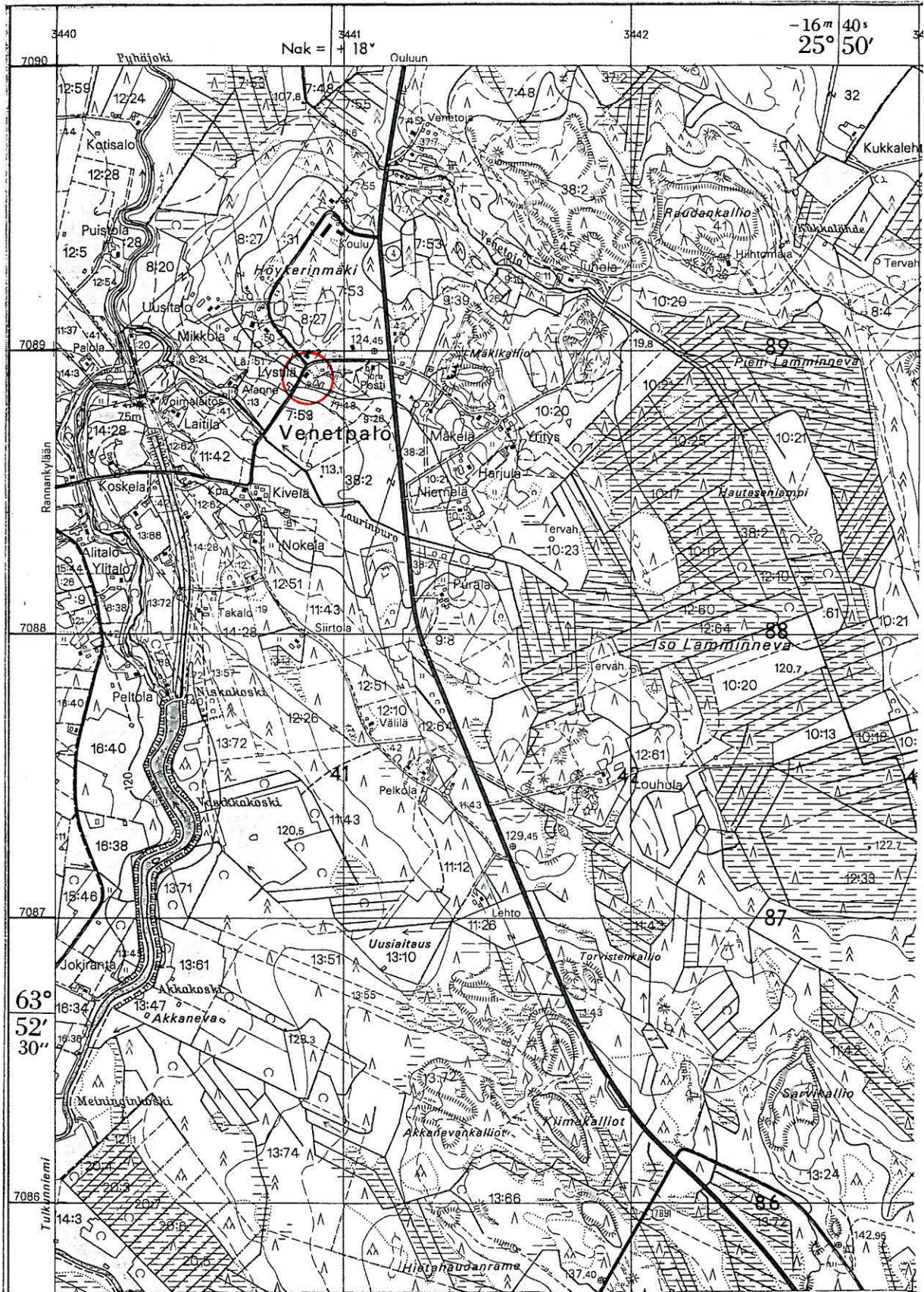
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3678:5, "ohut tikarin tyvikatkelma"

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 08/B, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 10 LYSTILÄ

3322 08 VENETPALO

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 11

Kohteen nimi: Niemiaho
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen asuinpaikka (?). II.
 Peruskartta: 3411 10 SAVISELKÄ
 Koordinaatit: x = 7102 84, y = 3453 58, z = 122,5-125
 (TALON KOORDINAATIT)
 Kylä ja seutu: Saviselkä
 Tila:
 Rek:No: a)10:7 (ja b) 10:24
 Maaomistaja: a) Rauli ja Auli Pietikäinen
 b) Erkki Niemiaho (nuor.)

Kärsämäen kirkolta n. 14,5 km itäkoilliseen, Vuoltojoesta n. 1,5 km itään Saviselän kylän keskustan luoteisreunalla. Niemiahon talon väki vaihtunut, eikä heillä ollut tietoa löydöistä. Sen sijaan Niemiahosta n. 300 m koilliseen olevasta Viialan talosta löytyi Erkki Niemiaho (tosin nuorempi, ei löytäjä). Kysyttäessä hän kertoi, että Niemiahon ja Viialan välisessä lahdelmassa on korkeuskäyrien mukaan kulkeva kapea hiekkainen vyöhyke. Alue oli nurmella ja laitumena, joten havaintojen teko jäi vähäiseksi. Kiinteää muinaisjäännöstä paikalla ei varmuudella havaittu, mutta osoitettu alue sopii löytötietojen tietoon "150 m talosta" ja on maastollisesti mitä soveliain asuinpaikkaa ajatellen.

Kuvatulta paikalta on löydetty PPM:n kokoelmissa olevat esineet. Sen sijaan esineen KM 3678:7 löytöpaikkaa ei voitu varmasti paikantaa, joka tapauksessa se on eri paikasta kuin kaksi muuta. Erkki Niemiahon (jälleen nuor.) mukaan kyseeseen tulee kaksi paikkaa, jotka sopivat löytötietoihin.

1. Myllyniemen luona oleva palsta
(x = 7103 70, y = 3452 65)
2. Myllylän talon tienoot
(x = 7101 80, y = 3451 60; talo)

Molemmat rekisterinumeroa 10. Kyseessä ainoat Niemiahon maat Vuoltojoen varrella, kumpi 1800-luvun uudismaa ei ollut tiedossa. Paikoilta ei mitään löydetty.

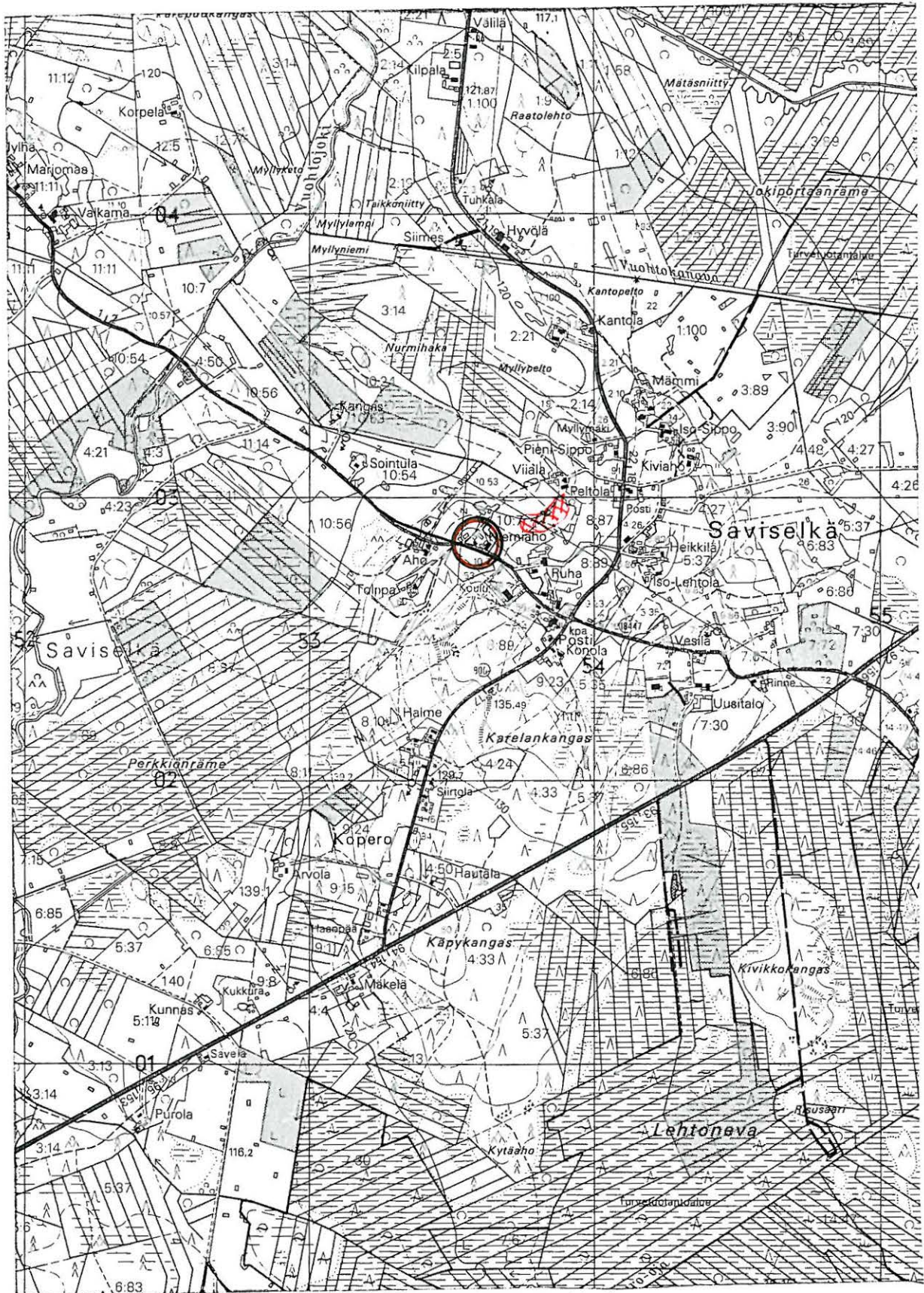
Kohde tarkastettu: 4.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3678:7, nuijakivi; PPM 679(=1750), keihäänkärki ja PPM 680 (=1751), tasataltta

Valokuvat: -

Peruskarttaote 3411 10/A, p. 1979, päälle 1990.

7103

7102

3453

3454

3411 10 SAVISELKÄ

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 12

Kohteen nimi: Saarala

Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 3322 08 VENETPALO

Koordinaatit: x = 7088 60, y = 3440 20, z = 112,5-115
(Saaralan talo)

Kylä ja seutu: Venetpalo

Tila: Saaranen

Rek:No: 14:28

Maaomistaja: Pekka Kumpulainen
Venetpalontie, 86790 Venetpalo

Kärsämäen kirkolta n. 10 km etelään, venetpalon voimalaitoksesta n. 200 m lounaaseen. Saaralan (nyk. Saaranen) talo sijaitsee Pyhäjoen ja voimalaitoskanavan välissä. Talon pellosta on löydetty tasatalta. Omistajat ovat tuon jälkeen vaihtuneet, eikä löydöstä ollut tietoa. Sen sijaan oli nykyisten omistajien aikana löytynyt hukkaan joutunut reikäkivi. Sen löytöpaikaksi ilmoitettiin joenvarren pelto talosta n. 150 - 200 m pohjoisluoteen. Esine oli löytynyt ojaa pohjattaessa n. 40 cm syvältä. Alue oli nyt nurmella. Yrityksistä huolimatta paikalta ei löydetty jälkiä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

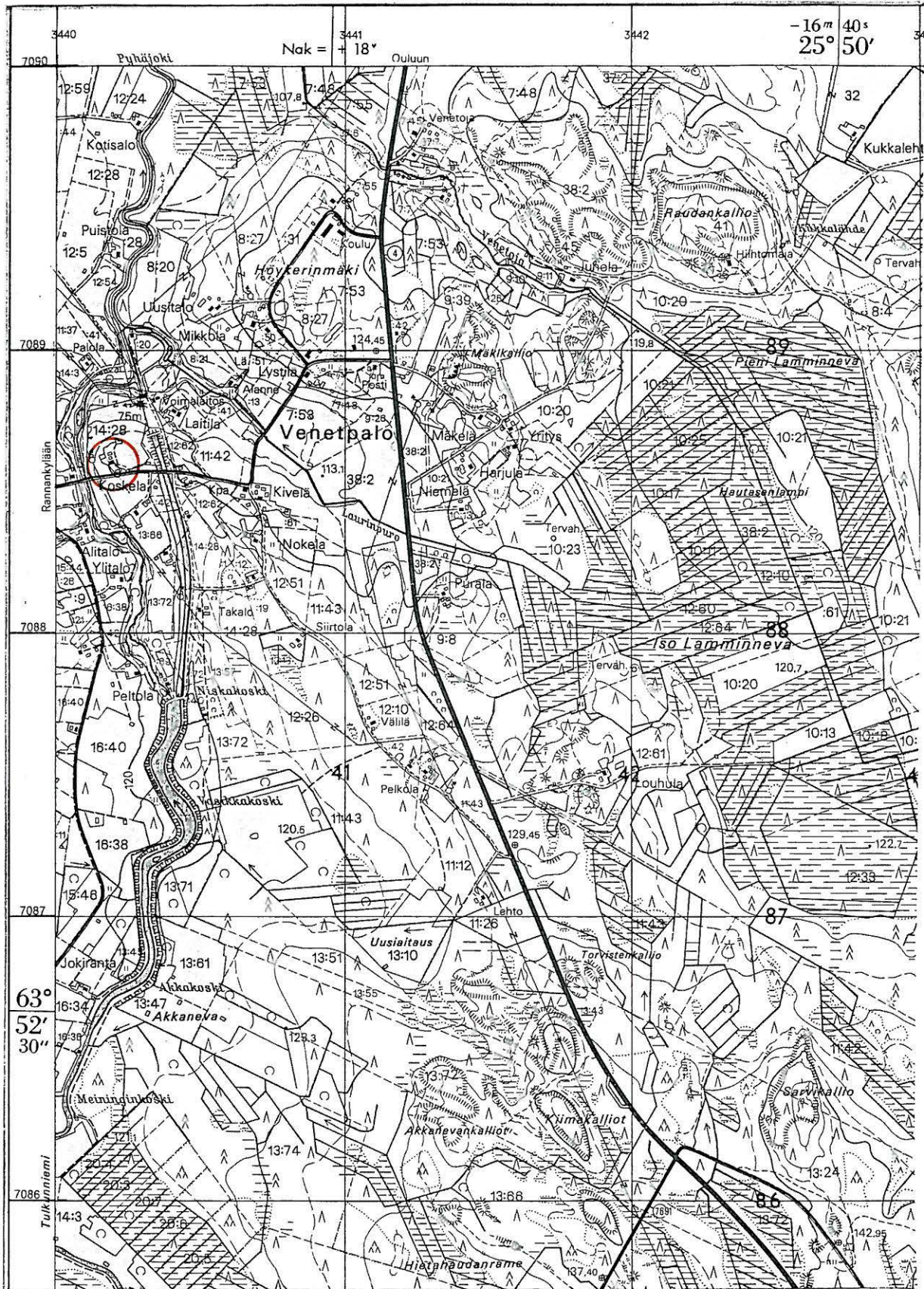
Kohde tarkastettu: 22.8. 1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 8610, tasataltta

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 08/B, p. 1985

3322 08 VENETPALO

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 13

Kohteen nimi: Rinnekangas

Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka,
asuin- tai uhripaikka? II-III.

Peruskartta: 4311 04 PYRRÖNPERÄ

Koordinaatit: x = 7101 66, y = 3433 90, z = n. 97,5

Kylä ja seutu: Kärsämäki, Ojalehto

Tila:

Rek:No: 72:? (tila jaettu vastikään)

Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 7 km länsiluoteeseen, Kuivatun Venelammen ja sen halki laskevan Veneojan länsipuolella ja voimalinjasta n. 150 m itään. Alue on alavaa savipohjaista vanhaa suota, joka nykyään kasvaa koivikkoa ja jonka lähialueet on osin tehty pelloksi. Alueelta mainitaan löydetyksi kolme kiviesinettä, jotka ovat paljastuneet savea haudasta ajettaessa. Löytäjän tyttären Rinnekankaan talossa (R 00/32) asuva perhe sekä Ojalehdon Heikkilän isäntä olivat sitä mieltä, että kyseessä täytyy olla Venetnevan peltoalueen läntisimmän kolkan länsipuoliset savikuopat. Umpeenkasvaneet savikuopat löytyivät ilmoitetusta paikasta, mutta asiaan ei enempää valaistusta saatu. Muita savikuoppia ei alueella ole, yleensäkin savi tavattiin ottaa yhdestä paikasta. Asuinpaikaksi kohdetta on vaikea mieltää, lähinnä se muistuttaa Mattilan Tonkilaa (kohde 19), jonka Äyräpää on tulkinnut uhripaikaksi. Asuinpaikkaan taas viittaa se, että aivan läheltä on yksi tasataltta, vrt. kohde 16.

Kohde tarkastettu: 25.8.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 10291:1, kivikirves; -:2, tasataltta ja
-:3, kivikirves

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3411 04/A, p. 1979, päälle. 1990

KÄRSÄMÄKI 13 RINNEKANGAS

3411 04 PYRRÖNPERÄ

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 14

Kohteen nimi: Kylänpää

Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen asuinpaikka(?).II.
Kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 3322 09 KOPOSENPERÄ

Koordinaatit: $x = 7093\ 76$, $y = 3440\ 72$, $z = 107,5-110$

Kylä ja seutu: Kärsämäki, Ruhankangas

Tila: a) Kylänpää
b) Eskola

Rek:No: a) 44:33 ja b) 44:32

Maaomistaja: b) Jari Eskola, Ruhankakangas

Kärsämäen kirkolta n. 4,5 km etelään, Pyhäjoesta n. 700 m länteen. Kohde sijaitsee kalliokkoisen kangasalueen ja joenvarren peltoalueen rajalla Kylänpään ja Eskolan rajalinjan tuntumassa. Alueen alaosa on miltei tasaista, loivasti itään viettävää peltoa, joka ylempänä nousee voimakkaammin ja muuttuu sitten talojen pihapiiriksi. Paikalta on löydetty lattea reikäase ja reikäkiven kappale. Alueelta ei tavattu varmoja asuinpaikan merkkejä, ainoa nähty kvartsikappalekin saattoi olla pihalle myöhemmin joutunut. Kankaan reuna on hiekkapohjainen.

Kylänpään vanha Kärsämäen keskustassa asuva emäntä, löytäjän tytär Ellevi Aittola kertoi, että kolmas esine - korvakkeellinen nuija - on löytynyt em. esineitä myöhemmin ja eri paikasta. Sen löytöpaikka on edellisestä n. 800 m etelään ja sen koordinaatit ovat $x = 7092\ 96$, $y = 3440\ 72$, $z = n. 105$. Alue on tasaista peltomaata, eikä asuinpaikan merkkejä täältä löytynyt. E. Aittola muisti nuijan löytymisen hyvin, toisin kuin aiemmin löytyneiden reikäkivien löytymisen.

Ks. myös kohde 20

Kohde tarkastettu: 30.8.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 11992:1, korvakkeellinen nuija; -:2 latte reikäase ja -:3 reikäkiven kappale.

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 09/A, p. 1985

7094

7093

3440

3441

3322 09 KOPOSENPERÄ

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 15

Kohteen nimi: Haudanmäki
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. III.
 Peruskartta: 3322 08 VENETPALO
 Koordinaatit: ?
 Kylä ja seutu: Venetpalo
 Tila: ?
 Rek:No: ?
 Maaomistaja: ?

Löytötietojen mukaan on esine KM 13624, ohut pyöreä reikäkivi, peräisin Venetpalon kylän Hautamäestä. Se on löytynyt vanhaa maantietä purettaessa n. 1/2 m syvästä. Löytäjä on Eero Hedgren ja kokoelmiin sen on lähettänyt opettaja Yrjö Wassinen.

Ainoa Haudanmäkenä, niin kyläläisten kuin kartankin mukaan, on kylän keskustasta noin 7 km kaakkoon, lähellä Pyhäjärven rajaa oleva Haudanmäki (R 84/45). Ongelma on, että siellä ei ole ollut vanhaa maantietä, joka olisi voitu purkaa. Mistään vanhan puretun maantien alueelta ei yksikään tapaamani kyläläinen tiennyt sen nimistä paikkaa. Opettaja Wassinen kyllä muistetaan, mutta Hedgreniä ei tiedetty. Käynti tunnetulla Haudanmäellä ei tuottanut tulosta.

Kohde tarkastettu: -

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 13624, reikäkivi

KÄRSÄMÄKI 16

Kohteen nimi: Vedenpää, Makkaraoja
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3411 04 PYRRÖNPERÄ
 Koordinaatit: x = 7101 84, y = 3433 72, z = 97,5-100
 Kylä ja seutu: Kärsämäki, Ojalehto
 Tila: Nevala
 Rek:No: 6:6
 Maaomistaja: Erkki ja Reijo Isola, ojalehto

Kärsämäen kirkolta n. 7 km länsiluoteeseen, kuivatun Venelammen ja sen halki laskevan Veneojan länsipuolella, voimalinjasta n. 300 m länteen. Kivitaltan KM 13965 löytäjäksi mainitun Eeli Vedenpään talo, autiona oleva Kivimaa ruudussa 02/33, sijaitsee Makkaraojan pohjoispuolella. Sen sijaan varsinainen löytöpaikka sijaitsee talosta 1 km etelään, mistä pellonojaa kaivettaessa esine on löytynyt. Toinen löytäjä on ollut talon poika, nykyään Helsingissä asuva Esko Ojalehto (Vedenpää), joka tuolloin on ollut 13-vuotias. Nykyisen omistajan, Ojalehdon Heikkilän isännän Erkki Isolan mukaan enempää löytöjä ei paikalta ole tehty. Tiedot löytöpaikasta saatu Erkki Isolan kautta, joka varmistui ne puhelimitse Esko Ojalehdolta.

Paikka on lähellä Rinnekankaan löytöpaikkaa (kohde 13). Alue on peltoa, jonka ojat on uusittu myöhemmin. Löytökohta on nykyisen I ojan tai II saran keskikohdan tienoilla. Kiinteän asutuksen merkkejä paikalta ei löytynyt.

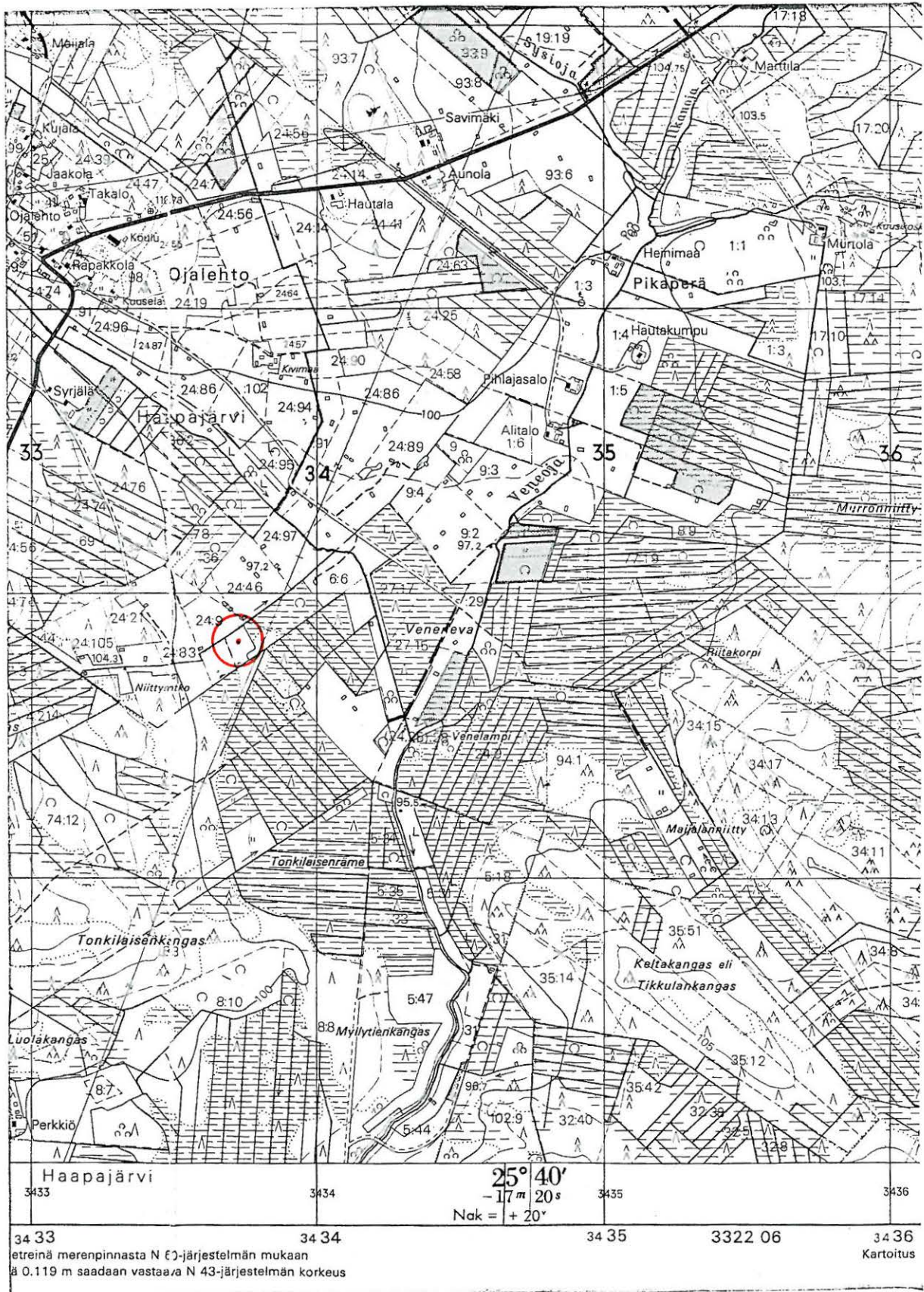
Kohde tarkastettu: 25. ja 28.8.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 13965, kivitaltta

Kartta: Peruskarttaote 3411 04/A, p. 1979, päällep. 1990

KÄRSÄMÄKI 16 VEDENPÄÄ, MAKKARAOJA

7102

7101

3411 PYRRÖNPERÄ

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 17

Kohteen nimi: Lehtola eli Sepän talo
 Määrittys ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3411 04 PYRRÖNPERÄ
 Koordinaatit: x = 7103 20, y = 3432 94, z = 107,5-110
 (Lehtolan talo)
 Kylä ja seutu: Kärsämäki, Ojalehto
 Tila: Lehtola
 Rek:No: 24:69
 Maaomistaja: Pentti Keckman, Ojalehto

Kärsämäen kirkolta n. 8,5 km luoteeseen, Makkaraojan koillisrannalla Ojalehdon kyläkunnassa. Lehtolan talo sijaitsee kohti ojaa laskevan rinteeseen partaalla. Talon nykyinen isäntä muisti löydön, jonka isänsä oli aikoinaan tehnyt. Hän kertoi esineen löytyneen nykyisen navetan paikalta sen perustuksia kaivettaessa, mikä sopii löytötietoihin kyllä. Esine on ollut liippana, joten se on voinut joutua paikalle muualtakin. Välttämättä ei kovin kaukaa, sillä Lehdon luoteispuoliselta palstalta löytyi asuinpaikka, kohde 55. Lehdon pelot kesannolla ja piha nurmella, enempiä havaintoja ei tehty. Paikalta mainitaan löytyneeksi myös piitä, se lienee talonpoikaista, sillä viereisessä pellossa havaittiin liitupiipun kappaleita ja mainitun navetan takana on vanhoja rauniokumpuja.

Kohde tarkastettu: 25.8.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 13966, tuuran teelmä

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3411 04/A, p. 1979, päälle p. 1990

KÄRSÄMÄKI 17 LEHTOLA ELI SEPÄN TALO

3432

3433

3411 04 PYRRÖNPERÄ

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 18

Kohteen nimi: Junno
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. III(II).
 Peruskartta: 3411 10 SAVISELKÄ
 Koordinaatit: (Junnon talo R 01/55)
 Kylä ja seutu: Saviselkä, Junnonperä
 Tila: ?
 Rek:No: 14:?
 Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 16 km itäkoilliseen, sijaitsee Junnonperä, joka on saanut nimensä Junnon talon mukaan. Talon rekisterinumero on 14 ja sen omistukset ovat olleet melkoisen laajat. Kun sellaista, joka alueen muinaiskalusta olisi jotain tiennyt, ei löytynyt ja kun Junnon talon ympäriltä ei mitään löytynyt, jää kohteen sijainti tarkemmin määrittelemättä.

Kohde tarkastettu: 4.9.1995

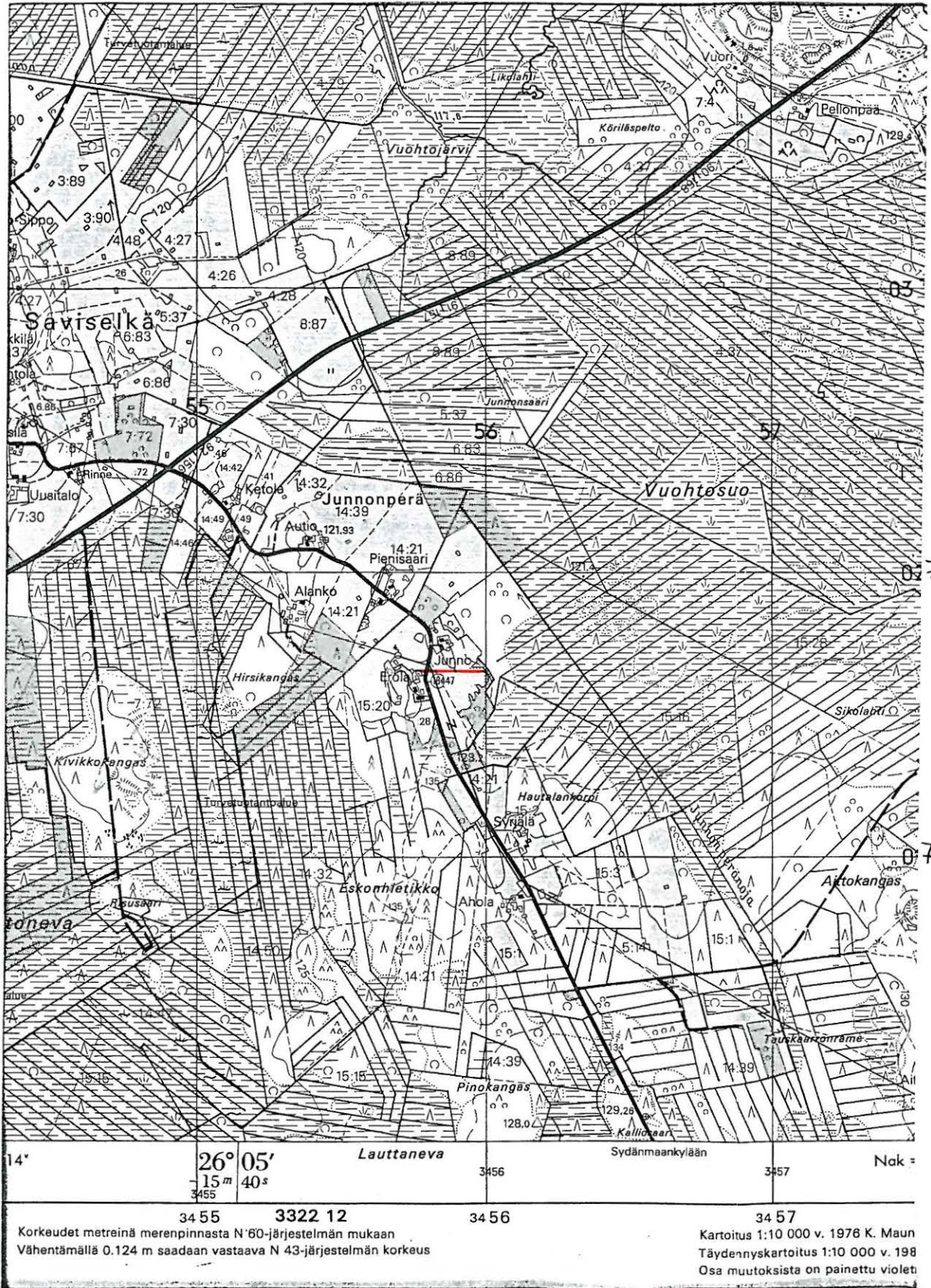
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 14257

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3411 10/AC

KÄRSÄMÄKI 18 JUNNO

3411 10 SAVISELKÄ

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 19

Kohteen nimi: Mattilan Tonkila
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen uhri/kätkölöytö. II-III.
 Peruskartta: 3322 09 KOPOSENPERÄ
 Koordinaatit: x = 7095 36, y = 3443 04, z = n. 105
 Kylä ja seutu: Kärsämäki, Välikylä
 Tila: ?
 Rek:No: 42:21
 Maaomistaja: Olli Pietikäinen, Kärsämäki

Kärsämäen kirkolta n. 4,5 km kaakkoon, Pyhäjokeen idästä laskevan Kärsämäenjoen suusta n. 1,7 km suoraan itään. Alue on tasaista viljelysmaata Kärsämäenjoen etelärannalla, Aittokorven talosta löytöpaikalle on matkaa n. 400 m länsiluoteeseen. Nykyiset nurmella olevat pellot ovat vanhaa niittyä. Laajan niittyalueen länsipää on perukartallekin merkitty Tölpäs, itäpään nimi on ollut Tonkila. Niitypalstan 42: ovat omistaneet Valentin ja Iisakki Ranto, nykyisin sen omistaa Aittokorven isäntä Olli Pietikäinen. Hän osoitti paltalta kaksi yhä matalana painanteena nurmella näkyvää vanhaa savikuopan paikkaa, jotka sijaitsivat sähkölinjan tolpan molemmin puolin aivan palstan länsirajan tuntumassa. Matkaa kuopilta joelle on noin 100 m, mikä sopii Europaeuksen kuvaukseen. Mainittakoon, että alueella oli muitakin vanhoja savikuoppia, mutta ne olivat huomattavasti lähempänä jokea. Paikalta ei tiettävästi ole myöhemmin esineitä lisää löytynyt.

Kohde tarkastettu: 1.9.1995

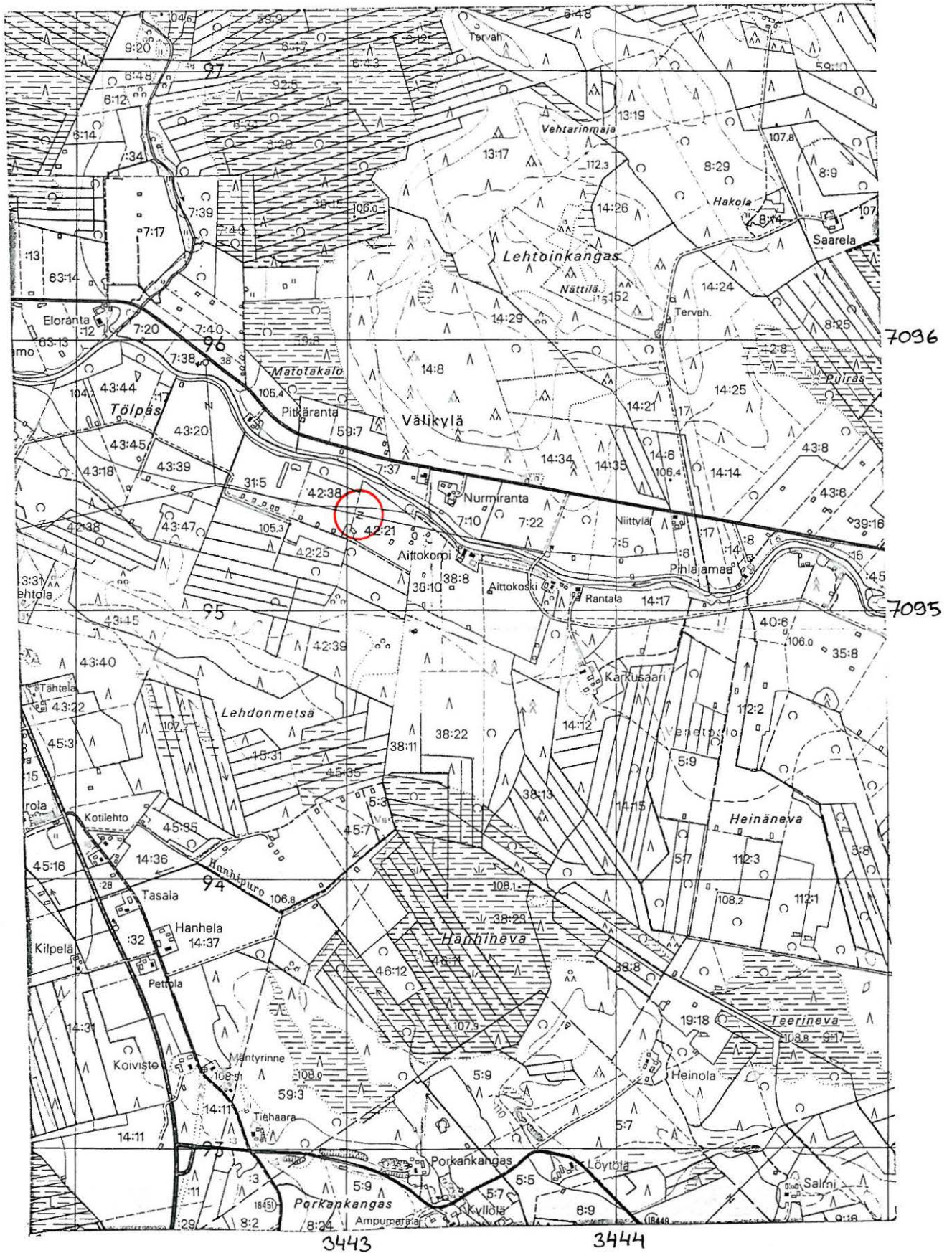
Aiemmat tutkimukset: A. Europaeus, Tark. 1914.

Aiemmat löydöt: KM 26219:13-16

Valokuvat: f. 102986

Kartta: Peruskarttaote 3322 09/AB

KÄRSÄMÄKI 19 MATTILAN TONKILA

3322 09 KOPOSENPERÄ

Kärämäen inventointi 1995, M Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 20

Kohteen nimi: Ruhankangas
Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. III.
Peruskartta: 3322 09 KOPOSENPERÄ
Koordinaatit: ?
Kylä ja seutu: Kärsämäki, Ruhankangas

Kohde 20 on alunperin PPM:n Ruhankaalta olevalle esineelle PPM 4410 varattu. Tällaista esinettä ei museon kokoelmissa kuitenkaan ole.

Ruhankaalta on peräisin KM 12751:1, liuskekärki. Sen löytötiedot rajoittuvat mainintaan, että se on löytynyt Ruhankankaalta. Kun E. Aittolakaan (ks. kohde 14) ei esineestä ollut tietoinen, ei juurikaan ole mahdollisuuksia sen tarkempaan paikantamiseen.

Kohde tarkastettu: -

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 12751:1 liuskekärki

KÄRSÄMÄKI 21

Kohteen nimi: Hautajoki, savikuoppa
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 09 KOPOSENPERÄ
 Koordinaatit: n. x = 7090 40, y = 3442 05, z = 105
 Kylä ja seutu: Venetpalo, Hautajoki
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 7 km eteläkaakkoon, Pyhäjokeen laskevan Hautajoen varrella, n. 1,5 km kaakkoon joen suusta. Paikalla olevasta savikuopasta mainitaan löydetyksi Venetpalon kansakoululla oleva reikäkivi. Sen ovat löytäneet Kalevi Venetpalo ja Raimo Halla-aho, joista viimeksi mainittu asuu löytöpaikalta n. 300 m länteen olevaa Pihlaja-ahon taloa. Esineen löytyminen ja löytöpaikka olivat hänellä elävästi mielessä. Paikalla en mitään muinaisjäännökseen viittaavaa havainnut.

Aiemmin löytö on yhdistetty Perkkiön tilaan. Mitään yhteyttä en näille kuitenkaan löytänyt.

Kohde tarkastettu:

Aiemmat tutkimukset: ks. P.Purhonen, kohteen 32 tarkastus 1979.

Aiemmat löydöt: kiviesine Venetpalon kansakoululla

KÄRSÄMÄKI 21 HAUTAJOKI, SAVIKUOPPA

3322 09 KOPOSENPERÄ

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 22

Kohteen nimi: Töllli
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen asuipaikka. II.
 Peruskartta: 3322 05 RUHAPERÄ
 Koordinaatit: x = 7089 76, y = 3439 98, z = 110-112,5
 Kylä ja seutu: Venetpalo
 Tila:
 Rek:No: 12:44
 Maaomistaja: Olavi Niemelä, Venetpalo

Kärsämäen kirkolta n. 8 km etelään, Venetpalon voimalaitoksesta n. 1 km pohjoisluoteeseen, Pyhäjoen länsipuolella olevan ja loivasti kohti jokea viettävän peltoaukean reunalla n. 300 m joesta. Kohde sijaitsee pienellä terassimaisella tasanteella aivan Rannankylään johtavan tien varrella noin 150 - 200 m talosta pohjoiseen. Alueelta on kerätty runsaasti kiviesineitä, jotka talon isäntä Matti Niemelä on toimittanut kotiseutumuseoon. Myös talon nykyinen isäntä Olavi Niemelä oli löytänyt kiviesineitä, jotka hän lahjoitti Kansallismuseon kokoelmiin toimitettavaksi.

Tarkastettaessa isännän löytöpaikaksi osoittama alue oli nurmella. Karttaliitteessä oleva alueen raja-alue on tehty isännän antamien tietojen mukaan. Hän kertoi, että osa (ilmeisestikin runsaslöytöisin osa) alueesta on jäänyt 1968-69 rakennetun tien alle ja että nykyään esineitä ei enää löydy. Valkoista kvartsiakin pellossa ilmeisesti esiintyy. Maaperä löytöpaikalla on hiekkaa, joka lähempänä jokea muuttuu hiesuiseksi murakoksi. Heti tien länsipuolella maasto alkaa nousta.

Kohde tarkastettu: 22.8.1995

Aiemmat tutkimukset: -

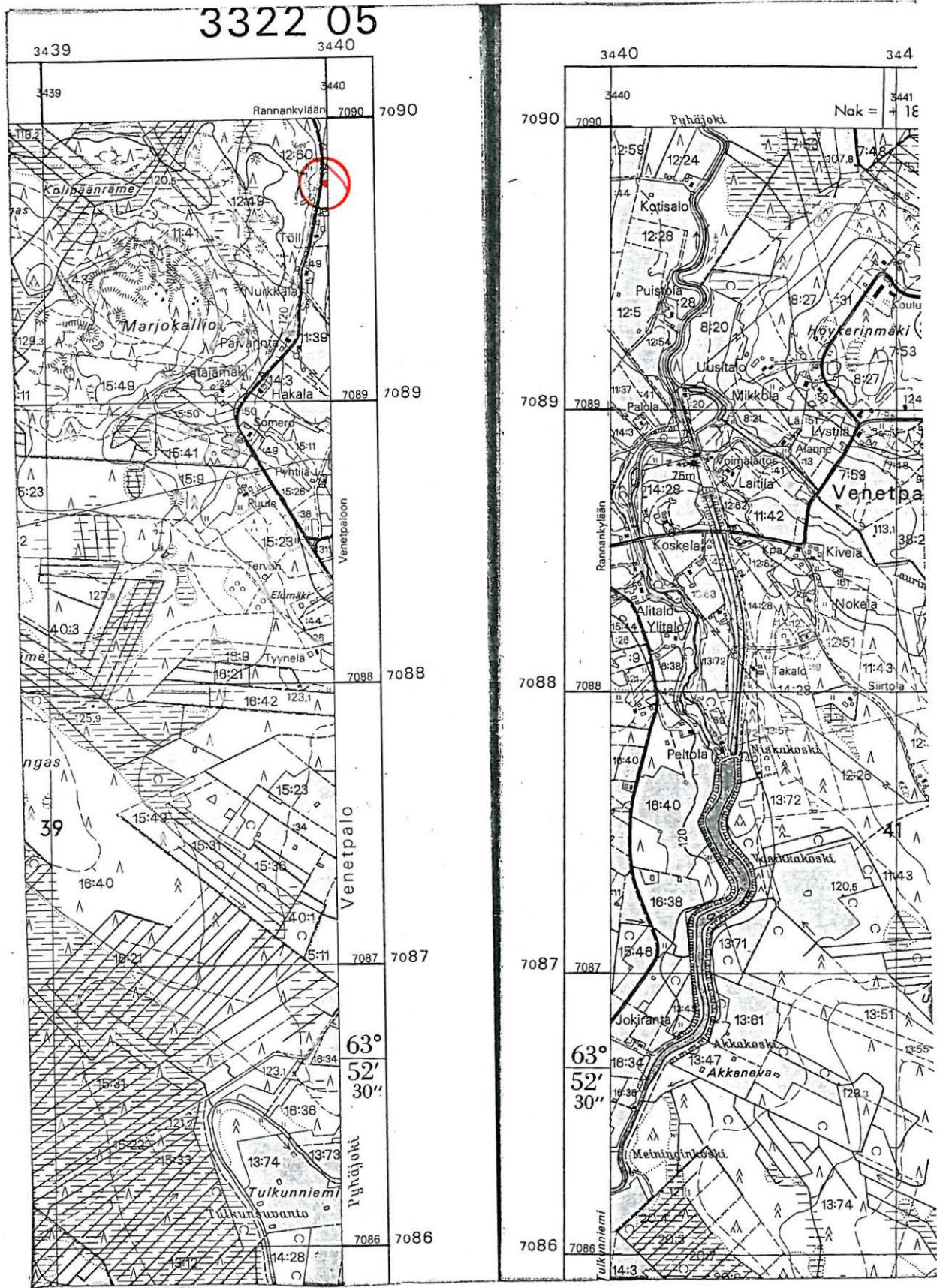
Aiemmat löydöt: KärM 18, 19, 22, 183, 185-6, 188, 194 ja 1034-39

Inventointilöydöt: KM 29359:1-3

Valokuvat: f. 102989

Kartta: Peruskarttaote 3322 05/D, p. 1986

KÄRSÄMÄKI 22 TÖLLI

3322 05 RUHAPERÄ

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 23

Kohteen nimi: Välitalonkangas
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 08 VENETPALO
 Koordinaatit: x = 7084 92, y = 3441 50, z = n. 130
 Kylä ja seutu: Venetpalo, Nivanperä
 Tila: Ylitalo
 Rek:No: 18:1
 Maaomistaja: Taito Tulppo, Nurmesperäntie
 Nivanperä

Kärsämäen kirkolta n. 13 km etelään, Venetpalon Nivanperällä Nurmesperälle johtavan tien kaakkoispuolella, n. 200 m joesta koilliseen. Alue on hiekkapohjaista mäntykangasta. Paikalla oleva hiekkakuoppa, on nykyään täytetty. Sen reunat ovat umpeenkasvaneet ja kuoppaan ajettu täytemaa kasvaa tiheää pajukkoa ja reunoilla nuorta mäntyä. Muutoin alue on kaiketi entisellään edelliseen tarkastukseen verrattuna. Alueen halki kulkevilta teiltä ja poluilta ei kvartseja löydetty, paitsi Madetojantieltä, jolle on ajettu sepe-
 liä.

Nurmesperäntien toisella puolella on vanhoja täysin umpeutuneita hiekkakuoppia, joista on ajettu maata läheisen Pyhäjoen yli kulkevan sillan penkkoihin. Sekä Tulppo että joen toisella puolella olevan Lehtolan nuorehko isäntä epäilivät, että siltapenkasta saattaisi löytyä kiviesineitä. Hiekkakuoppilta en kuitenkaan onnistunut asuinpaikasta kertovia merkkejä löytämään.

Taito Tulppo on aikoinaan löytänyt täytetystä hiekkakuopasta, mistä aiemmin on löydetty on myös kaksi kourutaltoa, taltan teelmän, jonka hän antoi mukaani kansallismuseon kokoelmiin tuotavaksi.

Kohde tarkastettu: 23.8.1995

Aiemmat tutkimukset: A. Sarvas, tark. 1971

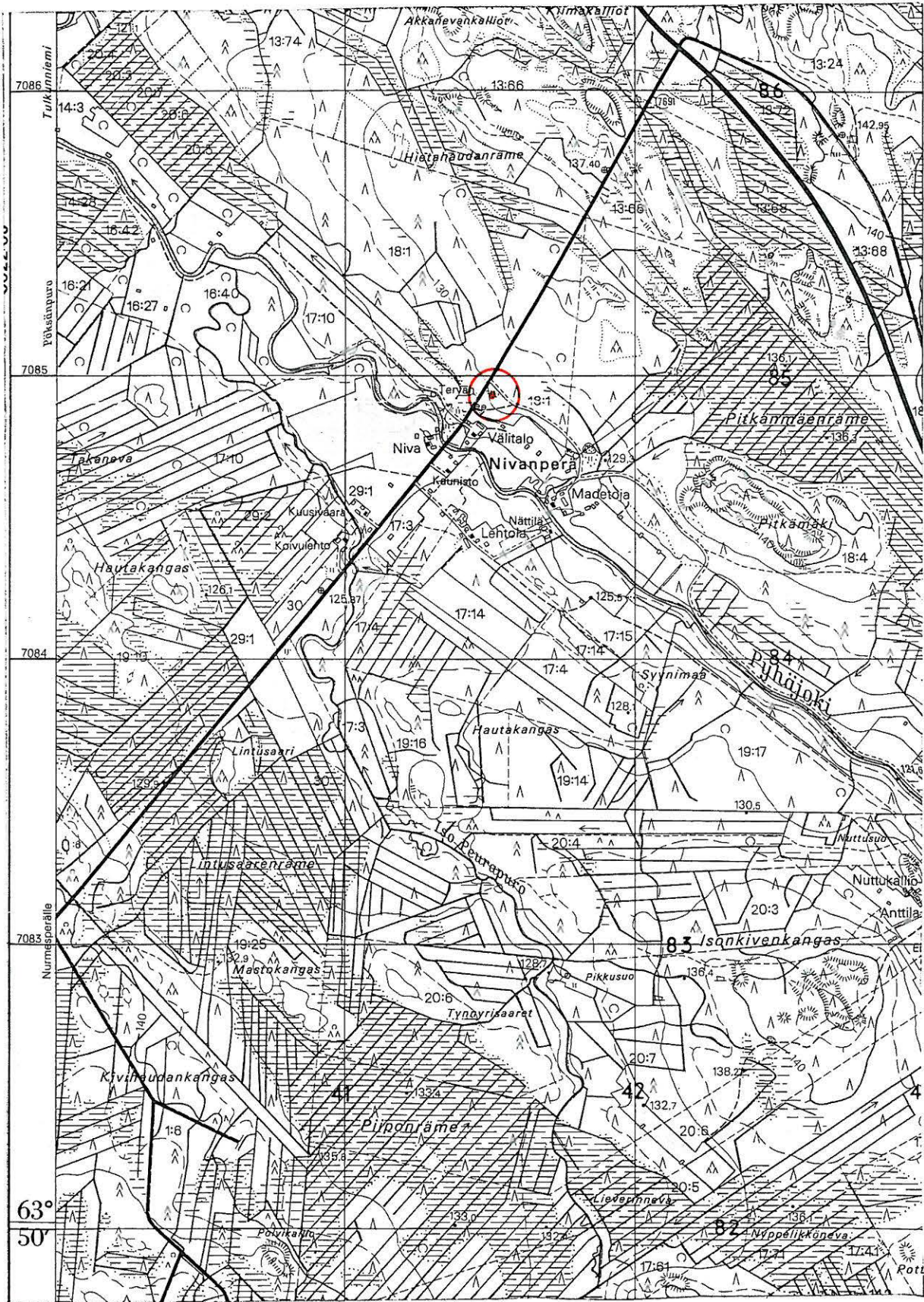
Aiemmat löydöt: KM 18252, kourutaltoa ja 18258:1-3, kvartseja sekä Venetpalon koululla kourutaltoa.

Inventointilöytö: KM 29360

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 08/A-B. p. 1985

KÄRSÄMÄKI 23 VÄLITALONKANGAS

3322 08 VENETPALO

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 24

Kohteen nimi: Mikkola
 Määrittys ja mj-luokka: Kivikautinen asuinpaikka(?). II.
 Peruskartta: 3322 08 Venetpalo
 Koordinaatit: x = 7088 94, y = 3440 64, z = n. 115
 Kylä ja seutu: Venetpalo
 Tila: Mikkola
 Rek:No: 8:27
 Maaomistaja: Matti Mikkola, Venetpalo

Kärsämäen kirkolta n. 9,5 km etelään, Venetpalon voimalaitoksesta n. 300 itäkaakkoon, Pyhäjokeen laskevan Laurinojan pohjoispuolella. Kohde sijaitsee Höykerinmäen eteläreunalla olevasta Mikkolan talosta n. 150 m etelälounaaseen, Mikkolan ja Alanteen talojen välissä olevan lähteen länsi-luoteispuolelta.

Paikalla on ollut kivikasa, joka on raivattu pelloksi. Matti Mikkola ketoi kivikasan molemmissa päissä olleen palaneiden kivien muodostamat kiukaat, joiden yhteydessä hän oli havainnut isojen eläinten luita ja simpukankuoria. Kivikasa lienee ollut kiukaiden yhteyteen tehty peltoraunio. Kiukaat lienevät vanhan talonpoikaisen asutuksen jäänteitä. Pyhäjoesta taas tiedetään helmenpyytäjien nostaneen raakkuja, viimeinen helmenpyytäjä on kaiketi vaikuttanut 1800-luvun lopulla.

Matti Mikkolan löytämät kiviesineet ovat on löydetty kivikasan luota. Selvyyttä en saanut siihen ovatko ne peräisin kivikasasta vai sen vierestä pellosta. Maaperä alueella on hiekkaa, lisäksi viereinen lähde ja kohteen sijainti puhuvat sen puolesta, että paikalla voisi hyvinkin olla asuinpaikka. Tarkastettaessa kohde oli kesantoheinällä. Ylempänä maasto muuttuu kiviseksi ja alempana taas mura-koksi.

Kohde tarkastettu: 22.8. ja 6.9. 1995

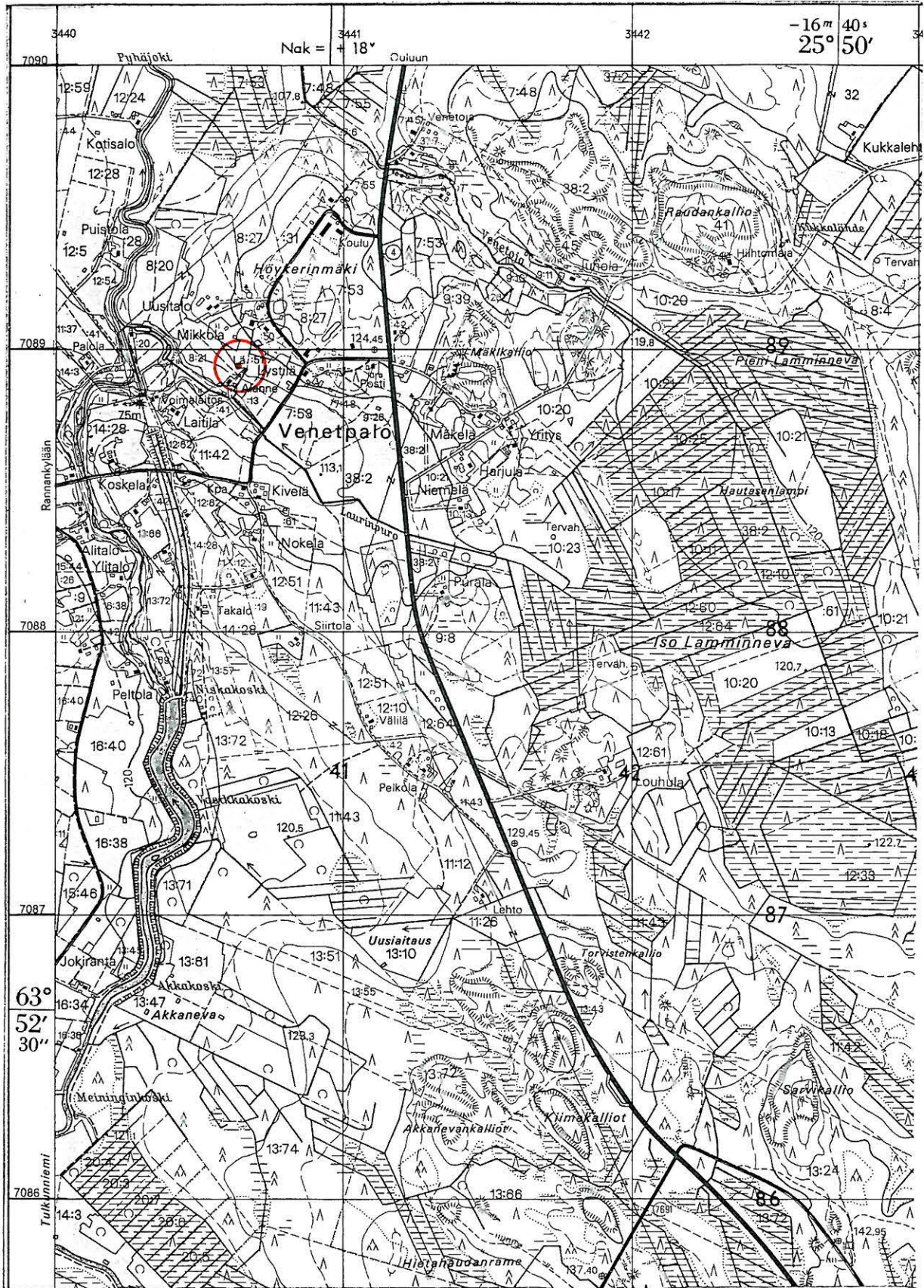
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 18254:1 reikäkivi, -:2 kivikirveen katkelma,
 -:3 kivikirves ja -:4 kivitaltta

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 08/B, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 24 MIKKOLA

3322 08 VENETPALO

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 25

Kohteen nimi: Kankaanpää
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 04 KUONANJÄRVI
 Koordinaatit: x = 7079 52, y = 3436 58, z = n. 150
 Kylä ja seutu: Venetpalo, Nurmesperä
 Tila:
 Rek:No: 22:6 (1985, jaettu myöhemmin)
 Maaomistaja: Urpo Kankaanpää, Nurmesjärvi

Kärsämäen kirkolta n. 19 km etelälounaaseen, Kärsämäen eteläisimmässä kolkassa olevan Nurmesjärven koillisrannalla, Suurjännitelinjan päässä olevasta muuntajasta n. 150 m länteen. Paikalta olevan reikäkiven löytäjä Aulis Kankaanpää kertoi esineen löytyneen pelto-työssä. Paikalla olevasta hiekkapankosta eli kapeasta hiekkavyöhykkeestä, joka kulkeen alueen halki noudatellen lähinnä 150 m:n korkeuskäyrän kulkua. Kyseiset pellot on raivattu viimeisen 30 vuoden aikana, eikä enempää kiviesineitä ole kertoman mukaan paikalta löytynyt, ilmeisesti myöskään kvartsia ei ole havaittu.

Tarkastushetkellä pelto lainehti ohralla, eikä merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä onnistuttu löytämään.

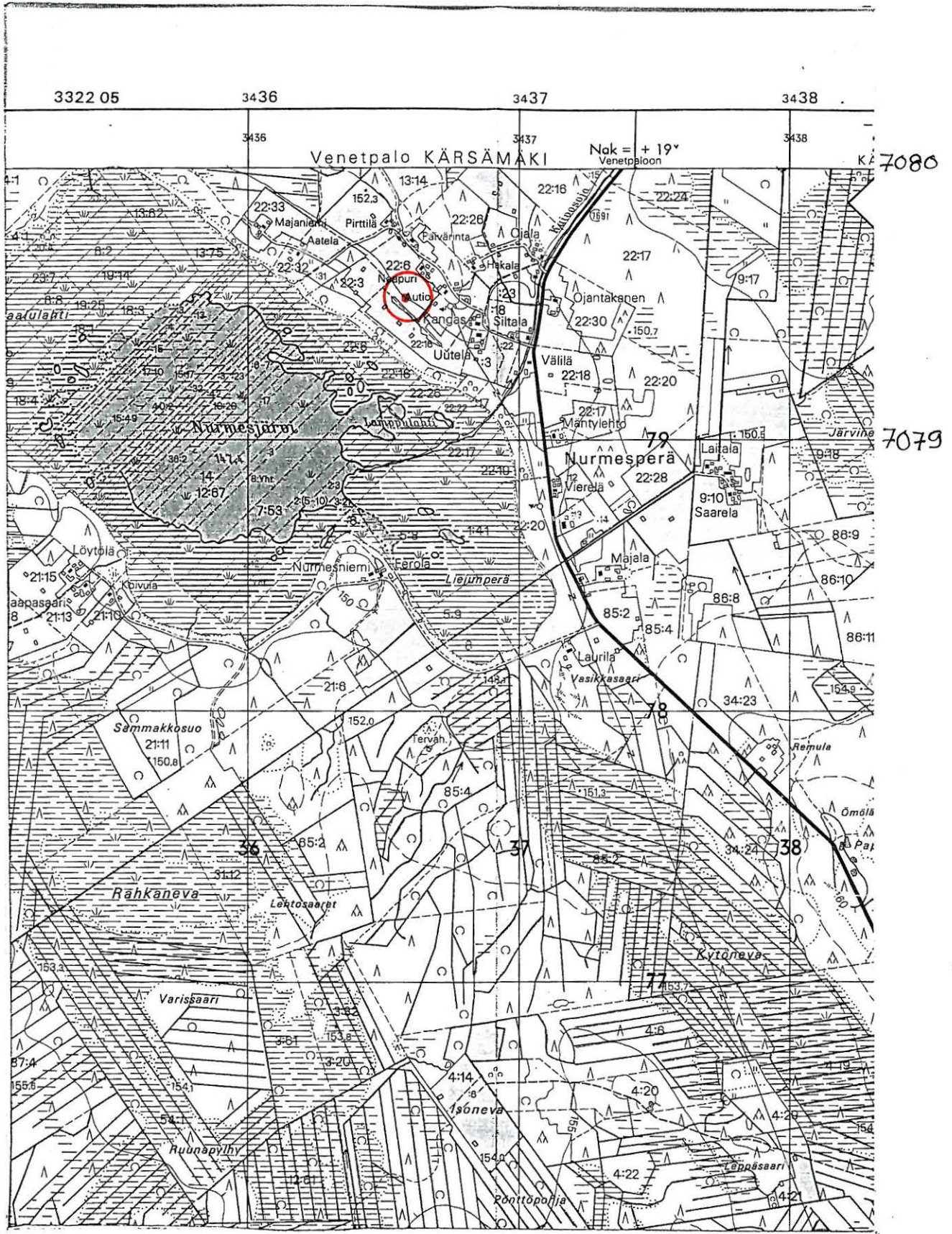
Kohde tarkastettu: 23.8.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 18253, reikäkivi

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 04/D, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 26

Kohteen nimi: Kyllölä
 Määrittys ja mj-luokka: Rautakautinen löytöpaikka. III.
 Peruskartta: 3322 12 MIILURANTA
 Koordinaatit: Noin ruutu 95/58
 Kylä ja seutu: Saviselkä, Sydänmaankylä
 Tila: Kyllölä (1886)
 Rek:No: 27:??
 Maaomistaja: -

Kärsämäen kirkolta n. 19,5 km itäkaakkoon. Kansallismuseon kokoelmiin kuuluva viikinkiaikainen kapeateräinen silmäkirves on peräisin Kyllölän tilalta. Vuonna 1886 kokoelmiin liitetyn esineen löytöpaikkaa ei enää voitu tarkemmin paikallistaa. Mainittakoon, että kyseinen Kyllölän tila on jaettu useisiin osiin. Vanhaa Kyllöstä ovat ainakin Juholan (rek:no: 17) ja Kankaan (rek:no: 27) talot, jotka nekin on nykyään halottu pienempiin osiin.

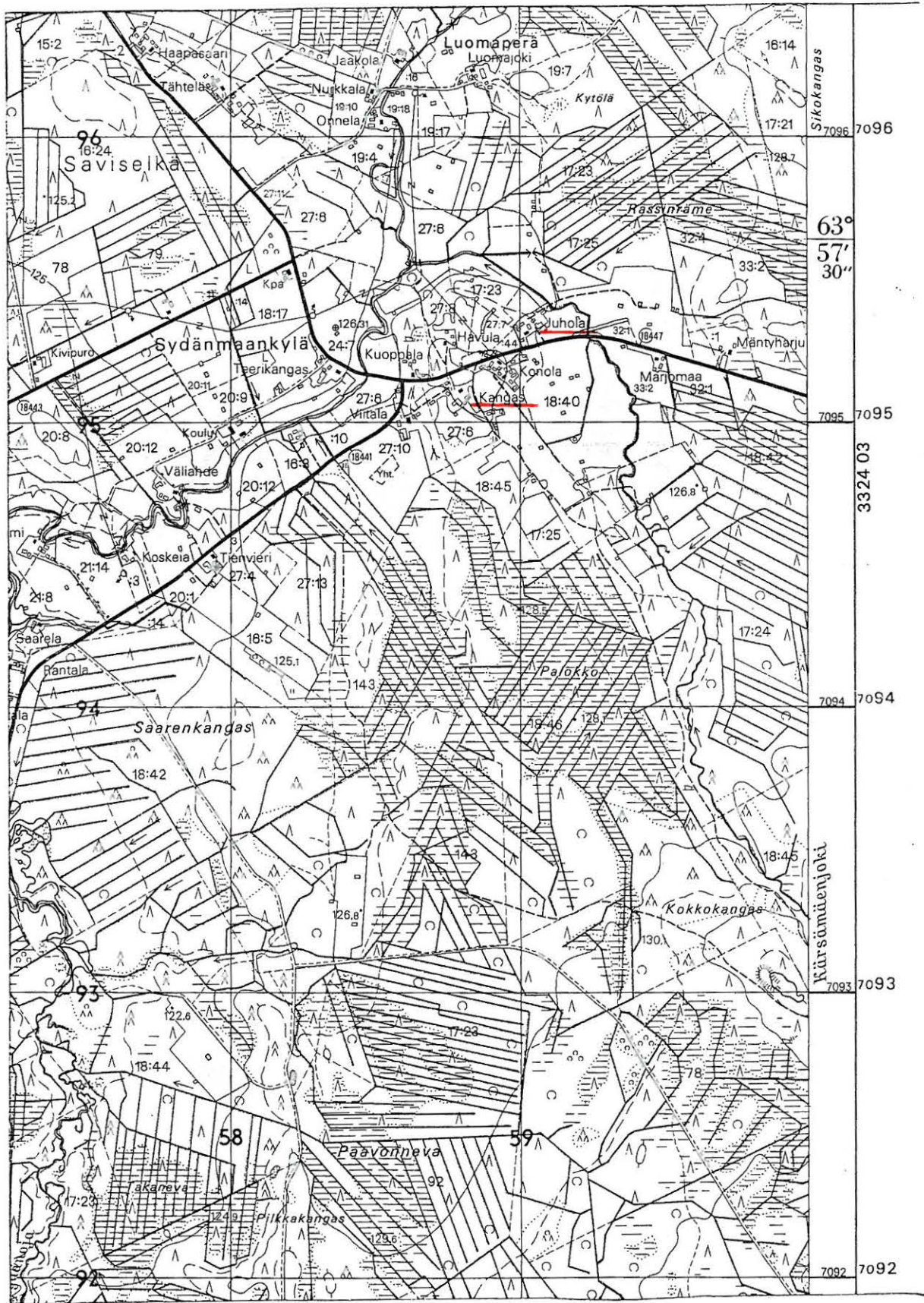
Kohde tarkastettu: 5.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 2477:106 rautakirves

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 12/C-D, p. 1986

3458

3459

3322 12 MIILURANTA

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 27

Kohteen nimi: Tulppo eli Mäenpää
 Määrittely ja mj-luokka: Jättiläisten hautoja III(II?)
 Peruskartta: 3411 04 PYRRÖNPERÄ
 Koordinaatit: x = 7107 60, y = 3425 46
 (Vanhan Tulpon, nyk. Mäenpään vanha pää-
 rakennus)
 Kylä ja seutu: Kärsämäki, Pyrrönperä
 Tila: 19:18?
 Rek:No: 19:18

Kärsämäen kirkolta n. 10 km pohjoisluoteeseen, Kärsämäen keskustan pohjoispuoliselta Hatuperältä Haapavedelle johtavan tien varrella, lähellä Haapaveden rajaa. Europaeuksen kihlakuntakertomuksen mukaan Tulpon talon luona on kahdessa eri paikassa ns. jättiläisten hautoja. Tuo vanha Tulpon talo sijaitsee Pyrrönperän Korpijärvestä noin 1 km luoteeseen. Nykyisellä peruskartalla se on merkitty Mäenpäänä, kun taas kartalla oleva Tulppo on tätä nuorempi. Kyseessä on vanha kestikievari.

Mäenpään, kuten myös Tulpon, talon nykyiset asukkaat ovat sodan jälkeiden paikkakunnalle tulleita siirtolaisia, jotka eivät jättiläisten jäänteistä mitään tienneet. Mäenpään vanha, 1800-luvulla rakennettu päärakennus lähtöpisteinä ja Europaeuksen ohjeiden mukaan suunnitettuna ei onnistuttu löytämään niitä jätinhautoja, joiden tulisi sijaita talosta länsiluoteeseen. Alueelta ei löydetty maakuoppia eikä minkäänlaisia kivirakenteita, joita ko. nimityksellä yleensä tarkoitetaan. Sen sijaan mäenpään talon viereisen peltoalueen läntisimmän kolkan länsipuolella oli jonkinmoista, lähinnä talonpoikaiseen toimintaan liittyvää kiveystä, joista tuskin on kyse.

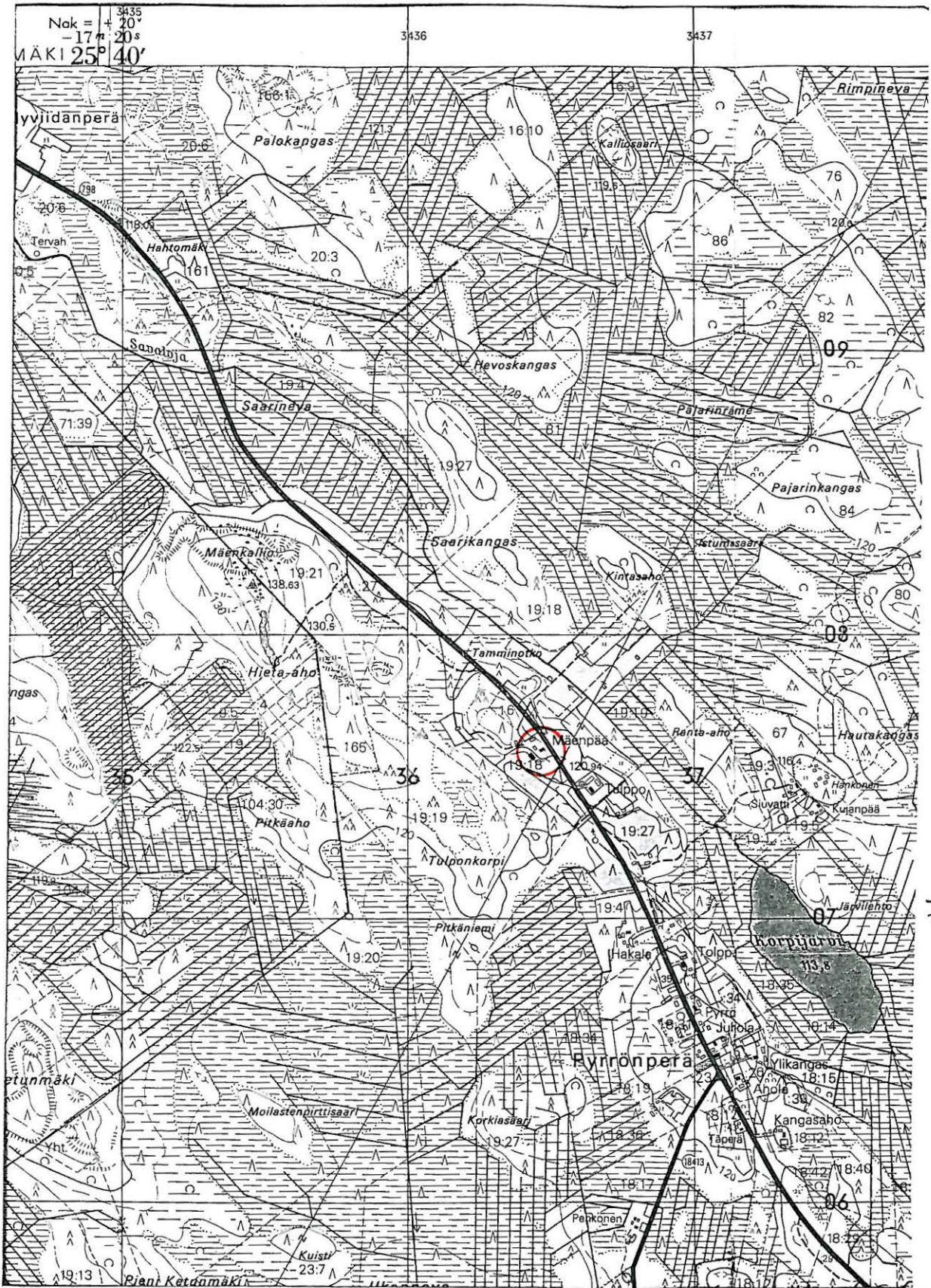
Toinen alue on Europaeuksen tietojen mukaan löydettävissä Kangasmäen torpan avulla. Tämä torppa on sijainnut Mäenpää talon luoteispuolisella mäellä, mistä löytyi vielä talon raunioitunut ja kasvilisuuden peittämä pihapiiri, mäen tienpuoleiselta syrjältä. Jätinhautoja ei löytynyt täältäkään. Paikassa, missä niitä olisi pitänyt olla, oli suhteellisen pienen luonnonkivikon pahoin kaivellut rippeet. Paikalta kai viety soraa ja kiveä. Kohta sijoittuu mäen korkeimman kohdan eteläkärkeen, Mäenpään ulkorakennusten länsi-luodepuolelle.

Kohde tarkastettu: 28.8.1995

Aiemmat tutkimukset: A. Europaeus, Kihlakuntakertomus

Kartta: Peruskarttaote 3411 04/D, p. 1979, päälle. 1990

KÄRSÄMÄKI 27 TULPPO ELI MÄENPÄÄ

3411 04 PYRRÖNPERÄ

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 28 = HAAPAVESI

Kohteen nimi: Hieta-aho
 Määrittely ja mj-luokka: Jättiläisten hautoja. II-III.
 Peruskartta: 3411 04 PYRRÖPERÄ
 Koordinaatit: n. x = 7108 10, y = 3435 50, z = 135
 Kylä ja seutu: Haapajärvi, Myllyviidanperä
 Tila:
 Rek:No: 107:24
 Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 11 km pohjoisluoteeseen, Kärsämäen Hatuperältä Haapavedelle johtavan tien lounaispuolella, Pyrrönperän ja Myllyviidanperän puolivälissä. Paikalla on Mäenkallio -niminen korkea maastonkohta, jonka eteläpuolella on soranottopaikka. Soranottopaikan ja kolmiomittaustornin välissä, lähellä sorakuopan pohjoispäätä on yksi muodoltaan neliömäinen kuopanne, jonka koko on n. 1 x 1 m. Kyseessä ei ole röykkiö, eikä se myöskään muistuta rakkakuoppaa. Vieressä on toinenkin kuopanne, joka on kaivamalla käytännössä tuhouttu. Siinä olevat vallitkin ovat tuon kaivelun tuloksena syntyneet. Esihistoriallisina kohteen kuoppia ei oikein voi pitää, ehkä kyseessä jonkinlaiset historiallisen ajan pyyntilaitteet tms.?

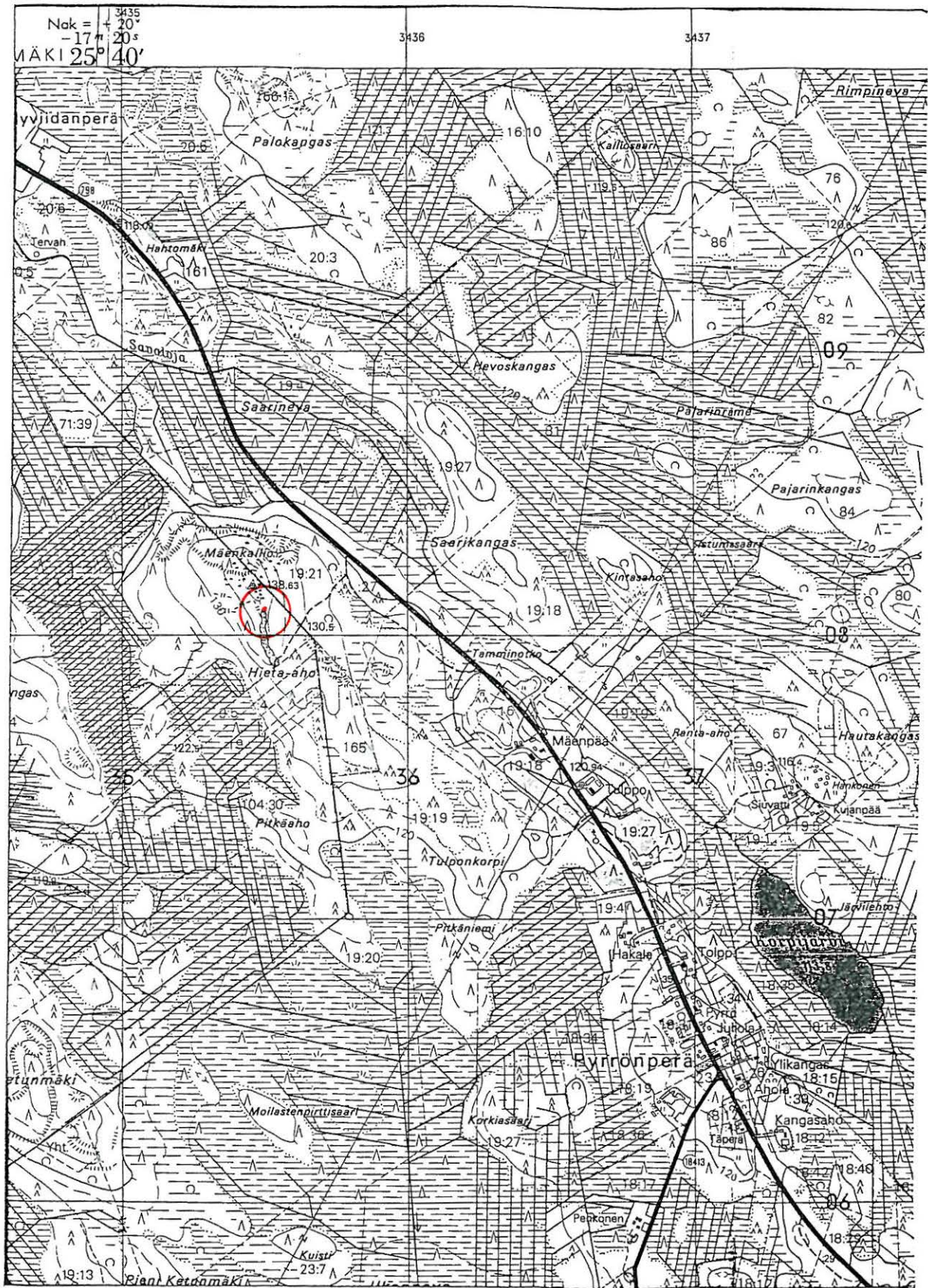
Hieta-ahon kivirakenteet olivat tuttuja myös Tulpon talon nykyiselle miesväelle, jotka ne poikasina olivat huomanneet n. 30 - 40 vuotta sitten.

Kohde tarkastettu: 28.8.1995

Aiemmat tutkimukset: A. Europaeuksen maininta, Kihlakuntakertomus

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3411 04/D, p. 1979, päällep. 1990

7109

8018

3411 04 PYRRÖNPERÄ

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 29

Kohteen nimi: Saarikangas
 Määrittely ja mj-luokka: Jättiläisten hautoja. III(?).
 Peruskartta: 3411 04 PYRRÖPERÄ
 Koordinaatit: ruutu 08/36
 Kylä ja seutu: Kärsämäki, Pyrrönperä
 Tila:
 Rek:No: 19:18 tai 27
 Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 11 km pohjoisluoteeseen, Kärsämäen Hatuprältä Haapavedelle johtavan tien koillispuolella, Pyrrönperän Korpijärvestä n. 1,5 - 2 km luoteeseen. Saarikangas on kahdesta erillisestä pienestä kankaasta muodostuva alue, Korpijärvestä luoteeseen laskevan Savalojan koillispuolella. Alueelle johtaa uusi metäautotie, joka kiertää Saarinevan itäpuolelle pohjoisessa olevan Hahtomäen kautta.

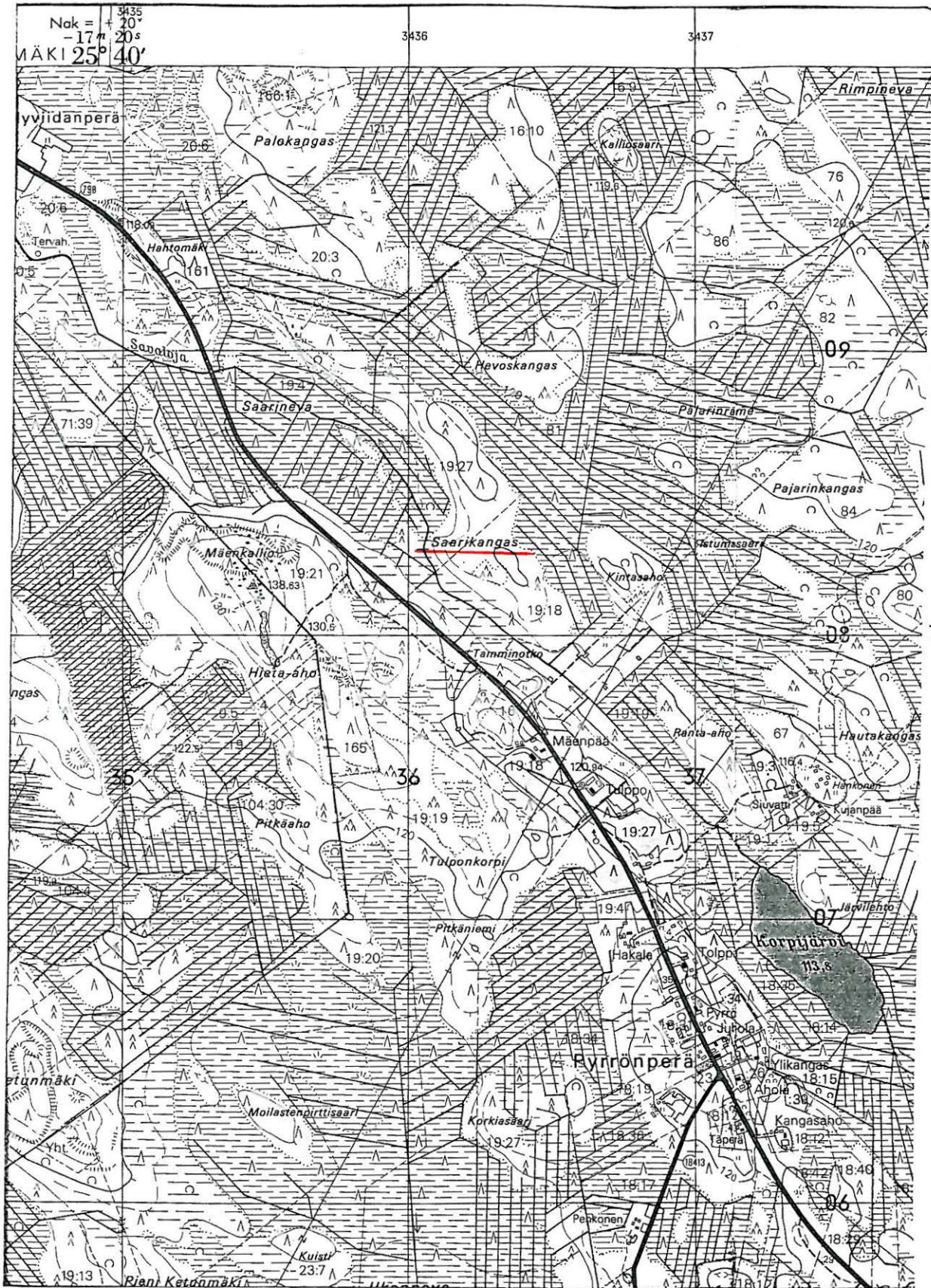
Kyseessä on korkeimmilta kohdiltaan joltisenkin kivikkoinen moreenikangas. Alue on hakattu joitakin vuosia sitten ja nyt koko kangas kasvoi vuorta tiheää petäjikköä, jonka seasta ei jättiläisen hautoja löytynyt. Kyläläisetkään eivät niistä tietäneet.

Kohde tarkastettu: 28.8.1995

Aiemmat tutkimukset: A. Europauksen maininta, kihlakuntakertomus

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3411 04/D, p. 1979, päällep. 1990

3411 04 PYRRÖNPERÄ

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 30

Kohteen nimi: Kielelenniva
 Määrittely ja mj-luokka: Hämeenraunio. III.
 Peruskartta: 3322 06 KÄRSÄMÄKI
 Koordinaatit: x = 7099 96, y = 3432 38, z = n. 100
 Kylä ja seutu: Haapajärvi, Alajoki, Jokivarsi
 Tila: Kielelenniva
 Rek:No: 5:47
 Maaomistaja: Toivo Riuttanen
 Alajoki, Kärsämäki

Kärsämäen kirkolta n. 7,5 km länsiluoteeseen, Pyhäjoen itärannalla. Kielelennivoja Alajoella on kaksi: niva Pyhäjoessa ja talo edellisen lähellä. Talo on seudun vanhimpia taloja ja taloon viittaa myös A. Europaeus kihlakuntakertomuksessaan.

Niin Kielelennivan isäntä kuin talon tytär, yli 80-vuotias läheisen Hourulan talon vanha emäntä, poikineen eivät varmuudella tiedäneet hämeenrauniosta. Kaikki kuitenkin epäilivät yhtäläisesti, että kyse on Kielelennivan päärakennuksen takana, talosta koilliseen, entisellä niityllä olleet erikokoiset kivikasat. Nämä on kuitenkin rai-vattu pois. Kuinka monta niitä on ollut ja onko kyse ehkä ollut viljelysraunioista ei käytnyt ilmi. Talon isäntä osoitti paikan, jossa oli ollut kivistä koottu raunio. Paikalle oli tehty 30 vuotta sitten porakaivo, joka nyttemmin on täytetty. Kerallisesta raunios-ta ei ollut enää mitään jäljellä. Kaivoa tehtäessä ei oltu havaittu mitään huomiota kiinnittävää.

Kohde tarkastettu: 25.8.1995

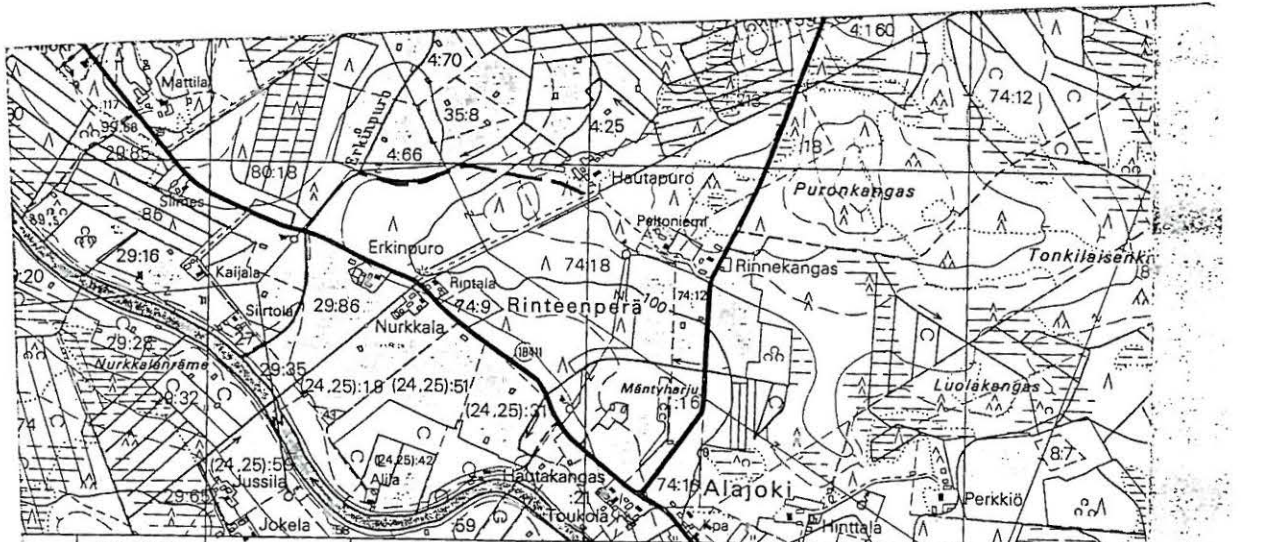
Aiemmat tutkimukset: A. Europaeuksen maininta, Kihlakuntakertomus

Aiemmat löydöt: -

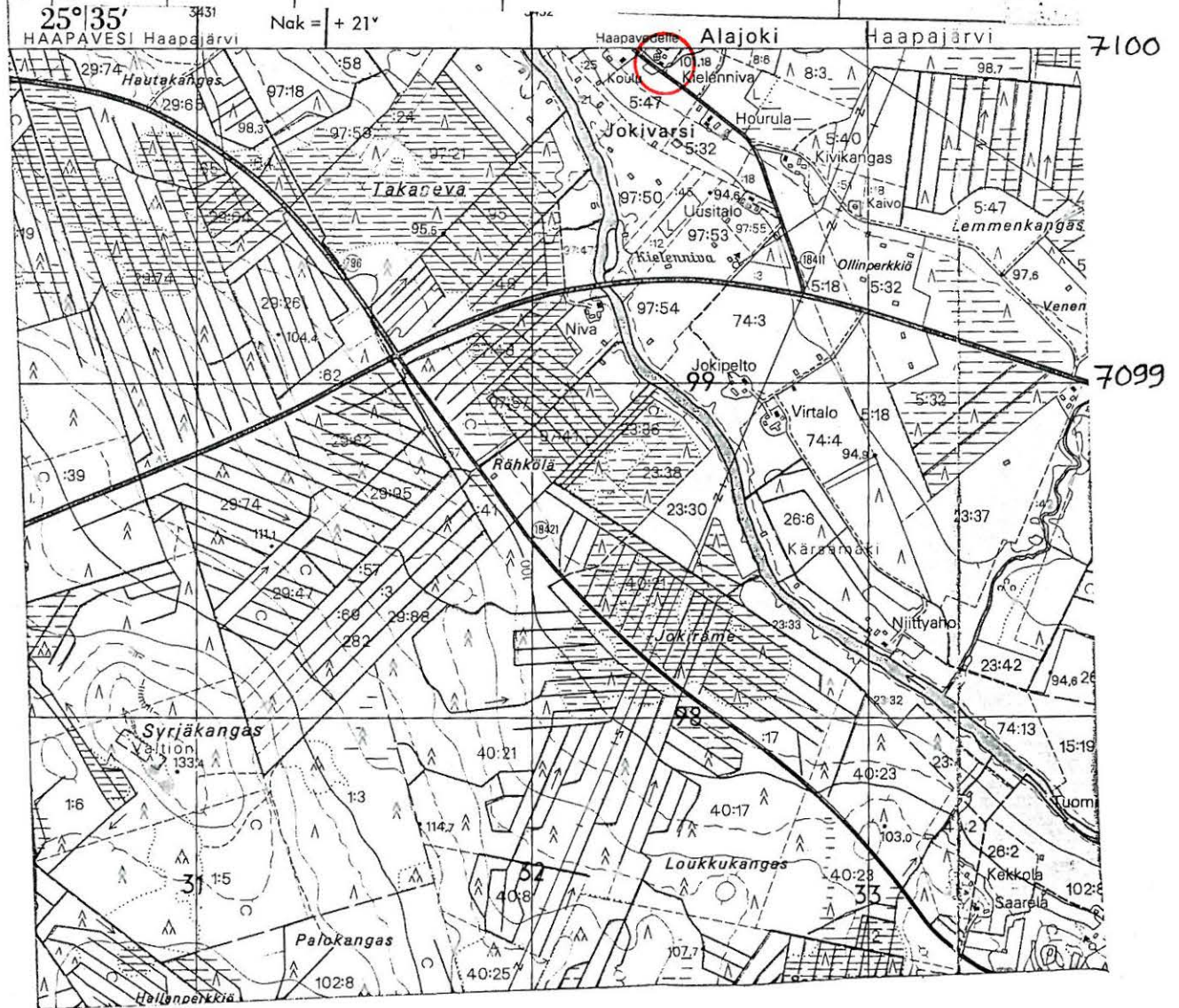
Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 06/B - 3411 04/A , p. 1985

KÄRSÄMÄKI 30 KIELENNIVA

25° 35' 17" 40" s 3431 Nak = + 21° 3432 7100 Haapajärvi 3433

3322 06 KÄRSÄMÄKI

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 31

Kohteen nimi: Juusola
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 06 KÄRSÄMÄKI
 Koordinaatit: x = 7096 32, y = 3434 24, z 100-105
 Kylä ja seutu: Haapajärvi, Hallanperä
 Tila:
 Rek:No: 31:12
 Maaomistaja: Pekka Pyrrö
 J1 32, 86710 Kärsämäki

Kärsämäen kirkolta n. 6 km länsilounaaseen, Pyhäjokeen laskevan Luonuanon suusta n. 1,5 km eteläkaakkoon, Luonuanon länsipuolella. Kohde sijaitsee Juusolankallion kaakkoispuolella kohti ojanvarren korpi -nimistä nevaa laskevan rinteen yläosassa olevalla terassiasella tasanteella, rinteen partaalla. Alue on laitumena olevaa viljelysmaata.

Paikalta on löydetty kaksi kivitalttaa. Lisäksi oppaana toiminut Hallanperän Kultalan talon isäntä kertoi paikalla olleiden valkoista ukonkiveä, myös kiviesineitä hän kertoi löytyneen useampia. niiden löytöpaikkaa hän ei tiennyt, lukuunottamatta "kivimiekkää", (kuvauksesta päätellen ehkä liuskekärki?), joka oli aikoinaan toimitettu 1960-luvulla lakkautetulle Hallanperän koululle. Koulun irtaimisto on siirretty Rannankylän koululle, mistä se löytyikin. Kiviesineitä ei sen joukosta kuitenkaan löytynyt.

Tarkastushetkellä alue oli siis nurmen peittämänä laitumena. Oppaan tietoja kuitenkin voi pitää luotettavina. Hän tunnusti esineiden löytäjän Konsta Mikkolan ja kertoi poikasena etsineensä esineitä Konstan ja oman isänsä kanssa peltoja kynnettäessä.

Asuinpaikasta kalliolle päin on Juusolan talon vanha paikka, jonka pohjoispuolella on osin täytetty ja kivin paranneltu kallionkolo, jossa perimätiedon mukaan on 1800-luvulla piilotettu murhamies, Etelä-Pohjanmaalta tullut Yksinäis-Yrjö.

Kohde tarkastettu: 29.8.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PPM 4151 kivitalttaa ja KärM 203 tasatalttaa

Valokuvat: Dia 33883 ja f. 102983-102985

Kartta: Peruskarttaote 3322 06/B, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 31 JUUSOLA

7097

7096

3434

3435

3322 06 KÄRSÄMÄKI

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 32

Kohteen nimi: Lappalainen
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 09 ~~KÄRSÄMÄKI~~ KOPOSENPERÄ⁴
 Koordinaatit: x = 7190 38, y = 3443 50, z = n. 110
 Kylä ja seutu: Venetpalo, Hautajoki
 Tila: Lappainen
 Rek:No: 1:40
 Maaomistaja: Ari Ojala
 Hautajoki, Kärsämäki

Kärsämäen kirkolta n. 8 km eteläkaakkoon, Pyhäjokeen laskevan Hautajoen suusta n. 3,2 km kaakkoon, Hautajoen pohjoisrannalla. Löytöpaikka on melkoisen tasaista viljelysmaata, jonka länsipuolella on maastossaan korkeahko mäki, jolla Herttuan talo sijaitsee.

Tarkastushetkellä löytöpaikka oli kesantonurmella, eikä merkkejä mahdollisesta asuinpaikasta löydetty. Hautajokelainen Aimo Pitkängas kertoi löytäneensä kiviesineen mainitun löytöpaikan läheltä Herttuan mailta. Esine oli ollut Hautajoen koululla, mutta sitä ei enää onnistuttu löytämään. Herttuan talossa ei löydöistä tiedetty, eikä nykyinen isäntä ollut mitään erikoista havainnut pihalla kaivutöitä tehdessään. Myöskään Ojalan nykyinen isäntä ei ollut kiviesineitä löytänyt.

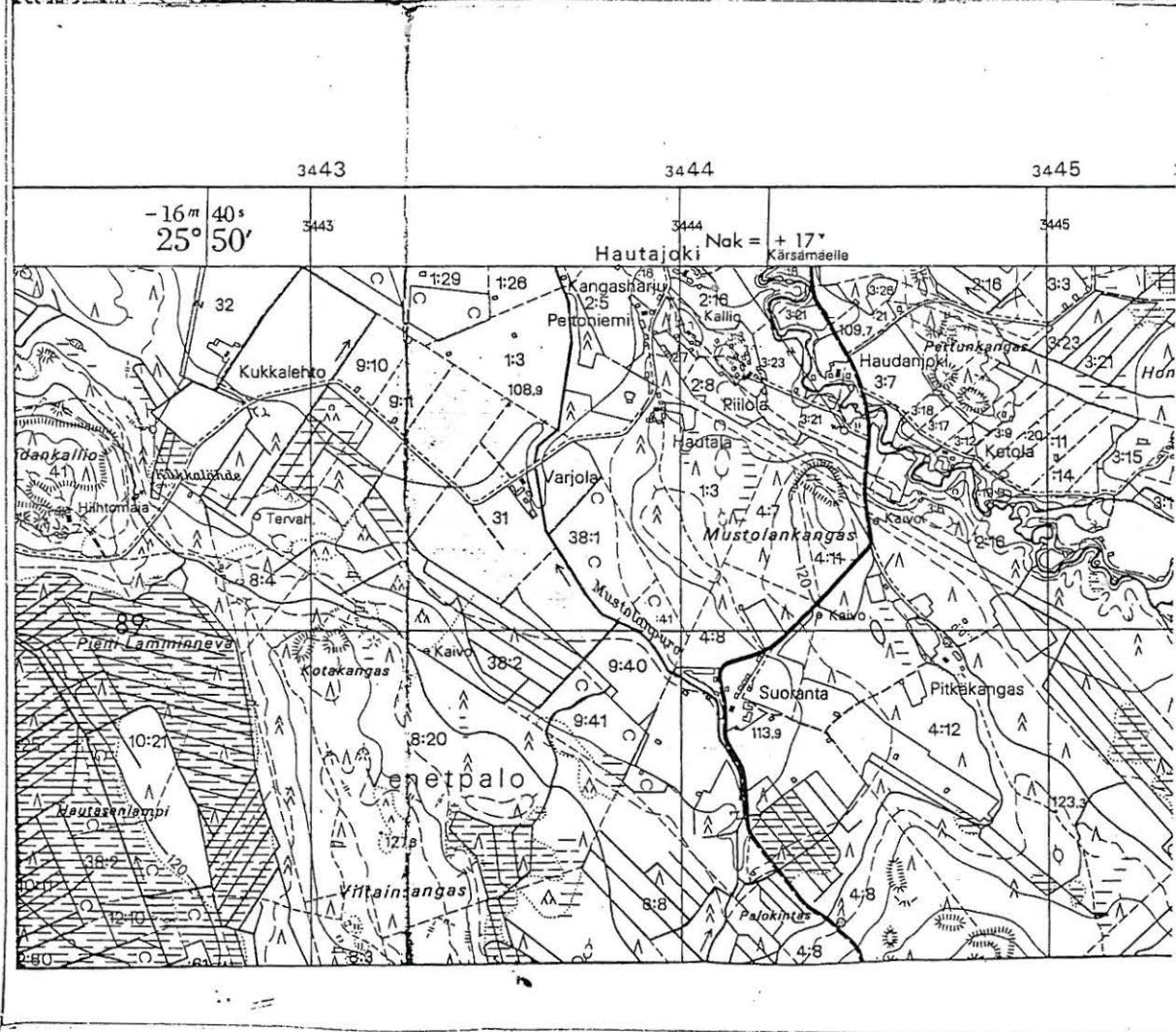
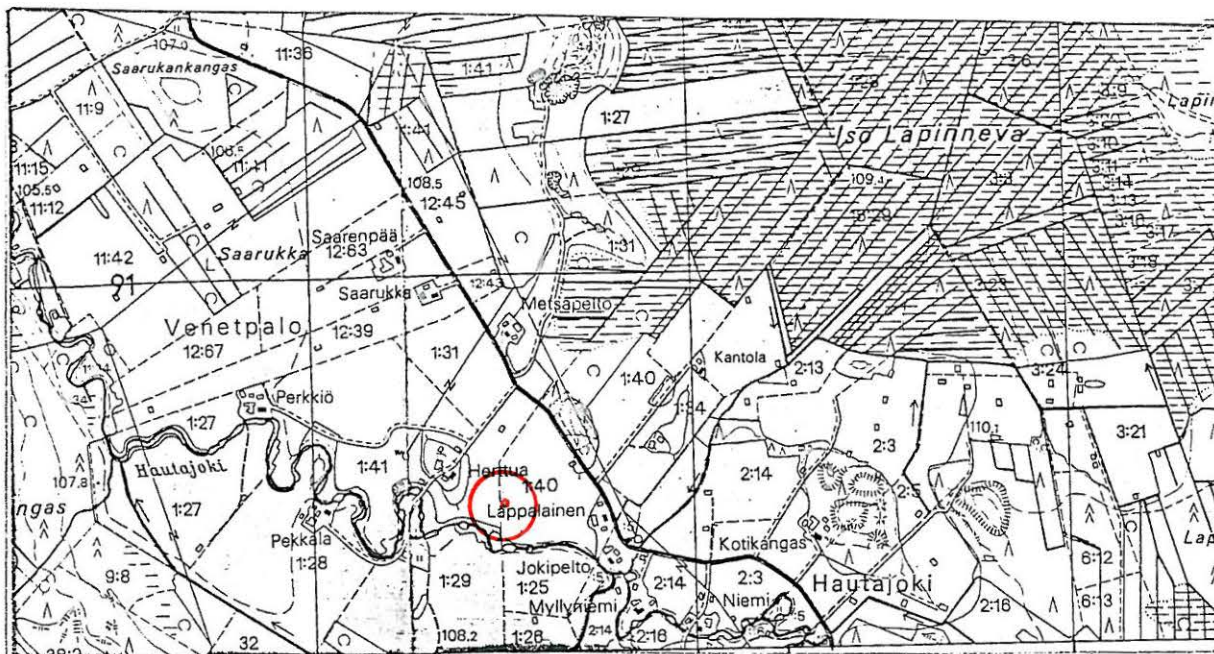
Kohde tarkastettu: 31.8.1995

Aiemmat tutkimukset: P. Purhonen, tark. 1979

Aiemmat löydöt: KM 20465, poikkiteräinen kivikirves

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 09/A, p. 1985

3322 09 KOPOSENPERÄ

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 33

Kohteen nimi: Riihipelto, Sarpanen

Määrittely ja mj-luokka: Rautakautinen löytöpaikka. III.

Peruskartta: 3411 07 RISTISENPERÄ

Koordinaatit: x = n. 7102 00, y = n. 3443 50, z - 112,5 (= löytöalueen keskikohta noin)

Kylä ja seutu: Kärsämäki, Porkkala

Tila: Riihipelto

Rek:No: 13:17

Maaomistaja: Lehtola Reino, Arvo ja Kaisa
Ruututie 7, 86710 Kärsämäki

Kärsämäen kirkolta n. 5 km koilliseen, Oulu - Jyväskylä -tien itäpuolisen Porkkalan kylän kaakkoispuolella olevan kuivatun Sarpasjärven eteläreunalla. Paikalta on löydetty rautakautisen jousenkaaren katkelma (radiohiiliajoitus Hel 1463 1110+-90) ojankaivuussa. Löytöpaikaksi mainitaan Järviräme, Järvikuivan eteläranta. Paikalla on ollut myös toinen (myöhemmin hajonnut) laudan? kappale.

Nykyiset omistajat eivät löydöstä tiedeneet. Väki talossa oli vaihtunut. Heikki Junttonen kylässä kyllä muistettiin. Sarpanen on kuivattu joskus 1920-luvulla. Löytö on tuotu Kärsämäen museoon 1965, mutta löydetty ilmeisesti paljon aikaisemmin. Myöhemmin ei tiedetty mitään löytyneen.

Kohde tarkastettu: 4.9.1995

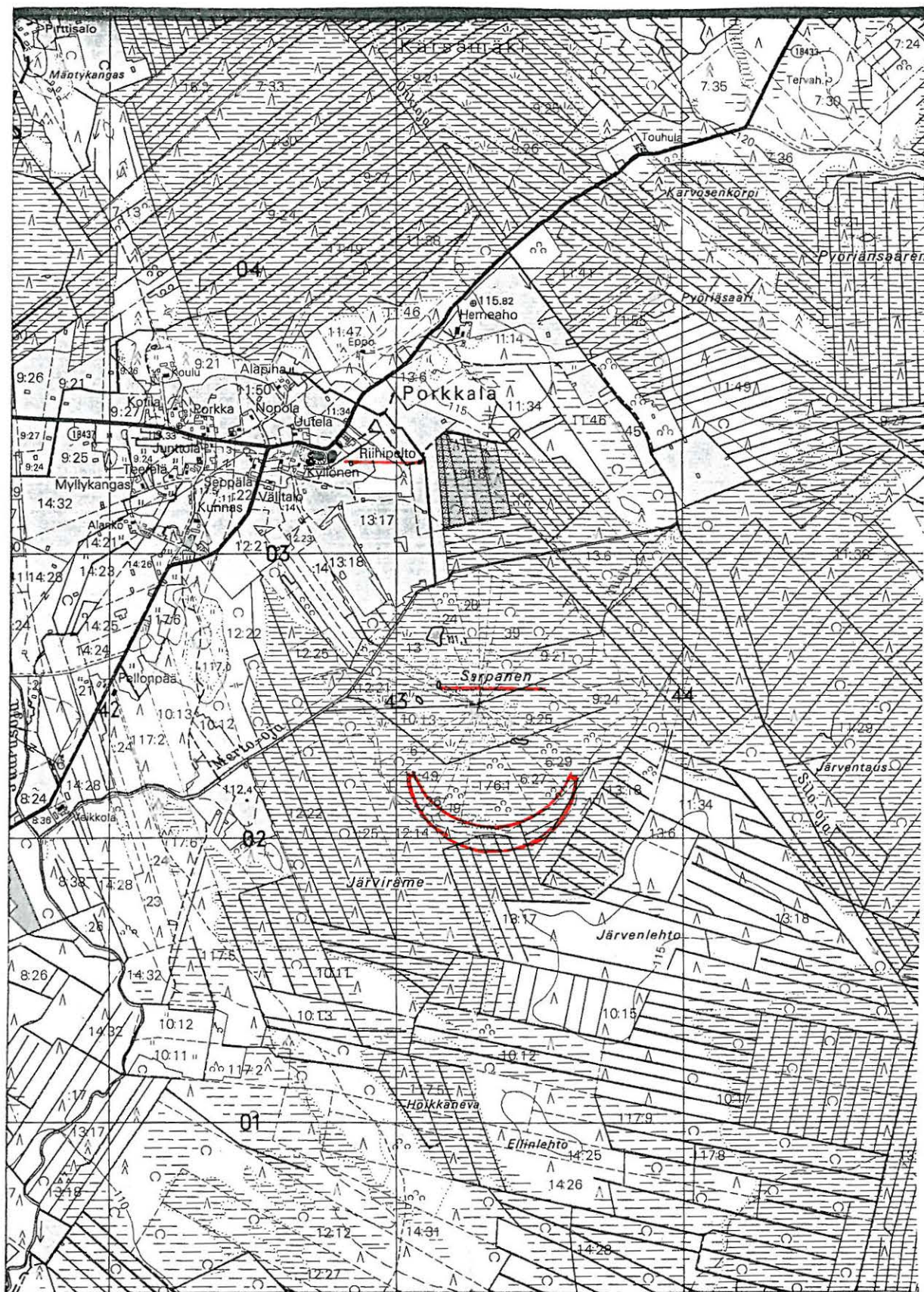
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 16642

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3411 07/A, p. 1979, päälle. 1990

KÄRSÄMÄKI 33 RIIHIPELTO, SARPANEN

3443

3444

3411 07 RISTISENPERÄ

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 34

Kohteen nimi: Venetpalo/Vassinen (Rapakkola?)
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen irtolöytö. III.
 Peruskartta: 3322 08 VENETPALO
 Koordinaatit: ?
 Kylä ja seutu: Venetpalo
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Kuopion museoon alunperin luetteloitu (KuopM 7707:1) reikäkivi on alunperin löydetty jostakin Kärsämäen Venetpalosta. Museoon sen on toimittanut Saima Vassinen. Tarkempia löytötietoja ei ole.

Vassiset olivat aikoinaan (1950-luvulla) opettajina Venetpalon koululla ja he ovat toimittaneet useita löytöjä Kärsämäen kotiseutumuseon kokoelmiin. Inventoinnin aikana kerroiltiin useista kylällä löydettyistä kiviesineistä, joista suuri osa on sittemmin kulkeutunut mainittuun kotiseutumuseoon. Yleinen tapa kuuluu olleen se, että kylän pojat ovat käyttäneet reikäkiviä kuulantyöntöön. Ainakin Rapakkolasta on tieto tällaisesta kiviesineestä, samoin Hautasen hiekkakuopan viereisestä Hautasen talon tienoilta ja Saaralasta. Kiviesineiden nykyistä olinpaikkaa eivät kertojat aina tienneet.

Tässä kyseessä olevaa löytöä ei voida varmuudella yhdistää mihinkään näistä kertomuksista, lähinnä se saattaisi sopia Rapakkolan reikäkiveen. Rapakkolan talon (om. Väinö Korkiakoski, x = 7088 42, y = 3440 28, y = n. 115, kartalla virheellisesti Koskela) väki kertoi 1950-luvulla talon länsipuolelta jokirannasta löytyneestä reiällisestä kiviesineestä, joka on toimitettu opettaja Yrjö Vassille. Löytöalue oli nurmella. Muita löytöjä ei alueelta ole.

Kohde tarkastettu: 22.8.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 24853 reikäkivi

Valokuvat: -

KÄRSÄMÄKI 35

Kohteen nimi: Somero
 Määrittys ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 05 RUHAPERÄ
 Koordinaatit: x = 7088 88, y = 3439 72, z = n. 120
 (päärakennus)
 Kylä ja seutu: Venetpalo
 Tila:
 Rek:No: 15:?
 Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 9 km etelään, Pyhäjoen itäpuolella n. 300 m joesta. Kärsämäen kotiseutumuseossa oleva suppiloreikäinen pallonuija on löytötietojen mukaan löydetty Venetpalon Somerosta. esineen on löytänyt Paavo Pentikäinen vuonna 1958. Talo on nykyisin kesäasuntona ja inventoinnin aikana se oli tyhjillään. Lähinaapurit eivät löydöstä tiedäneet. Pellot olivat kesannolla ja talon lounaispuolinen sorakuoppa umpeutunut. Löytöpaikkaa ei voitu tarkemmin paikallistaa.

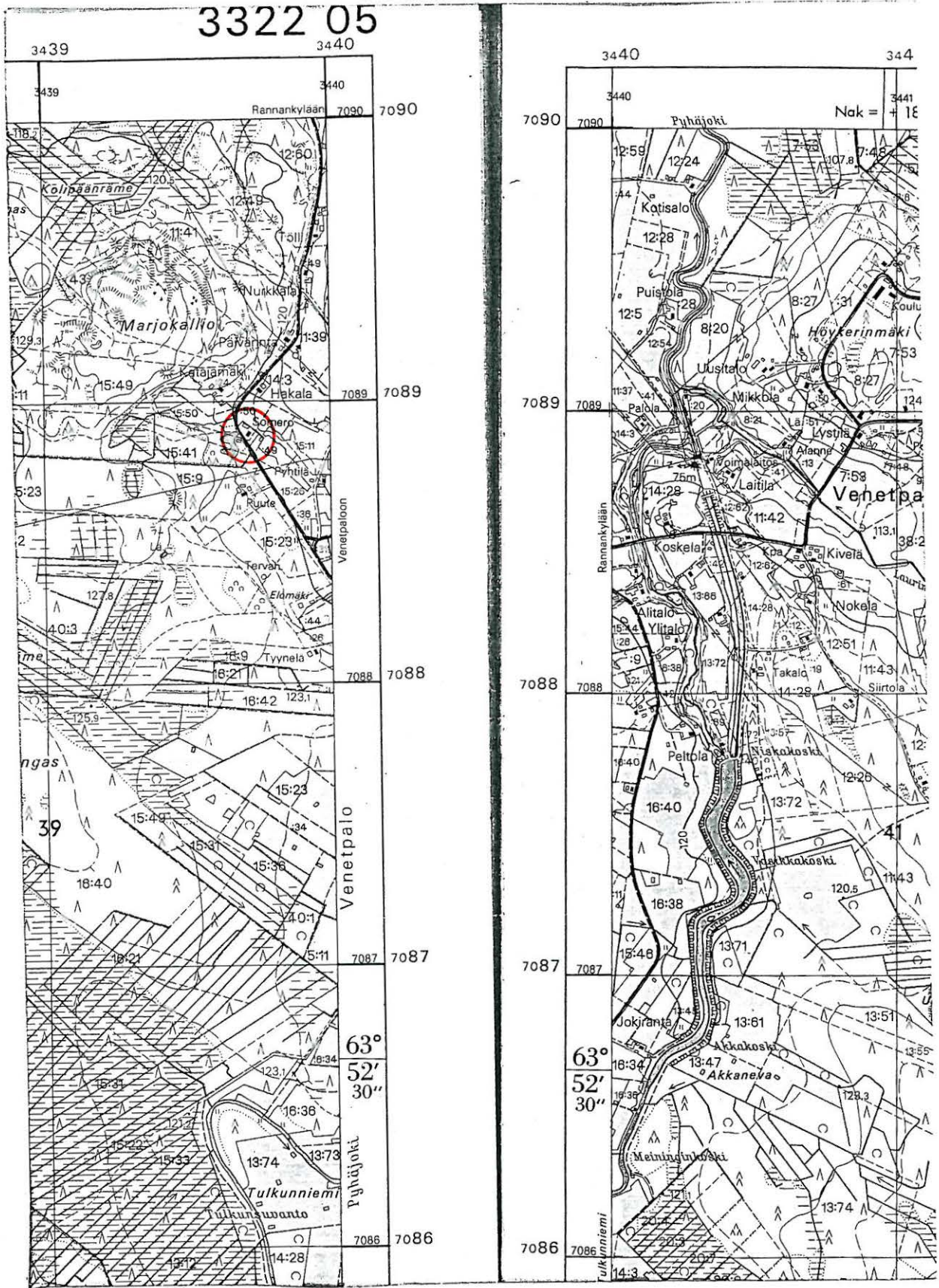
Kohde tarkastettu: 22.8.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KärM 412

Valokuvat: f. 102995, esinekuva

Kartta: Peruskarttaote 3322 05/D, p. 1986

3322 05 RUHAPERÄ

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 36

Kohteen nimi: Kivenneva E
 Määrittely ja mj-luokka: Reikäkivien löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 05 RUHAPERÄ
 Koordinaatit: ruutu 80/35
 Kylä ja seutu: Kärsämäki, Nurmesperä
 Tila:
 Rek:No: 13:75
 Maaomistaja: Henna Kankaanpää
 Nurmesperä, Kärsämäki

Kärsämäen kirkolta n. 18 km etelälounaaseen, Haapajärven rajan ja Venetpalosta Nurmesperälle johtavan tien väliin jäävässä maastossa. Hirsikankaan lounaispuolisen Kivennevan itäpuolella olevalta kankaalta tai kankaan reunalta on Nurmesperän Majaniemen talon (PK 3322 04, r 79/36) edesmennyt isäntä Toivo Kankaanpää löytänyt kaksi reikäkiveä ojaa kaivaessaan.

Tieto esineistä saatiin Aulis Kankaanpäältä, kun selviteltiin Kankaanpään reikäkiven löytöpaikkaa (kohde 25). Hän sijoitti löytöpaikan Länkimäen sorakuopalta luoteeseen lähtevän polun ja Kivennevan väliselle alueelle, minne Toivo K. on oja kaivanut. Löytöpaikalla maasto oli lähinnä mäntyvaltaista rämettä, mitään kiinteään muinaisjäänökseen viittaavaa alueelta ei löytynyt.

Kivet ovat löytäjän lesken Henna Kankaanpään hallussa. Löytöpaikasta hänellä ei ollut tarkempaa tietoa.

Kohde tarkastettu: 1 23.8.1995

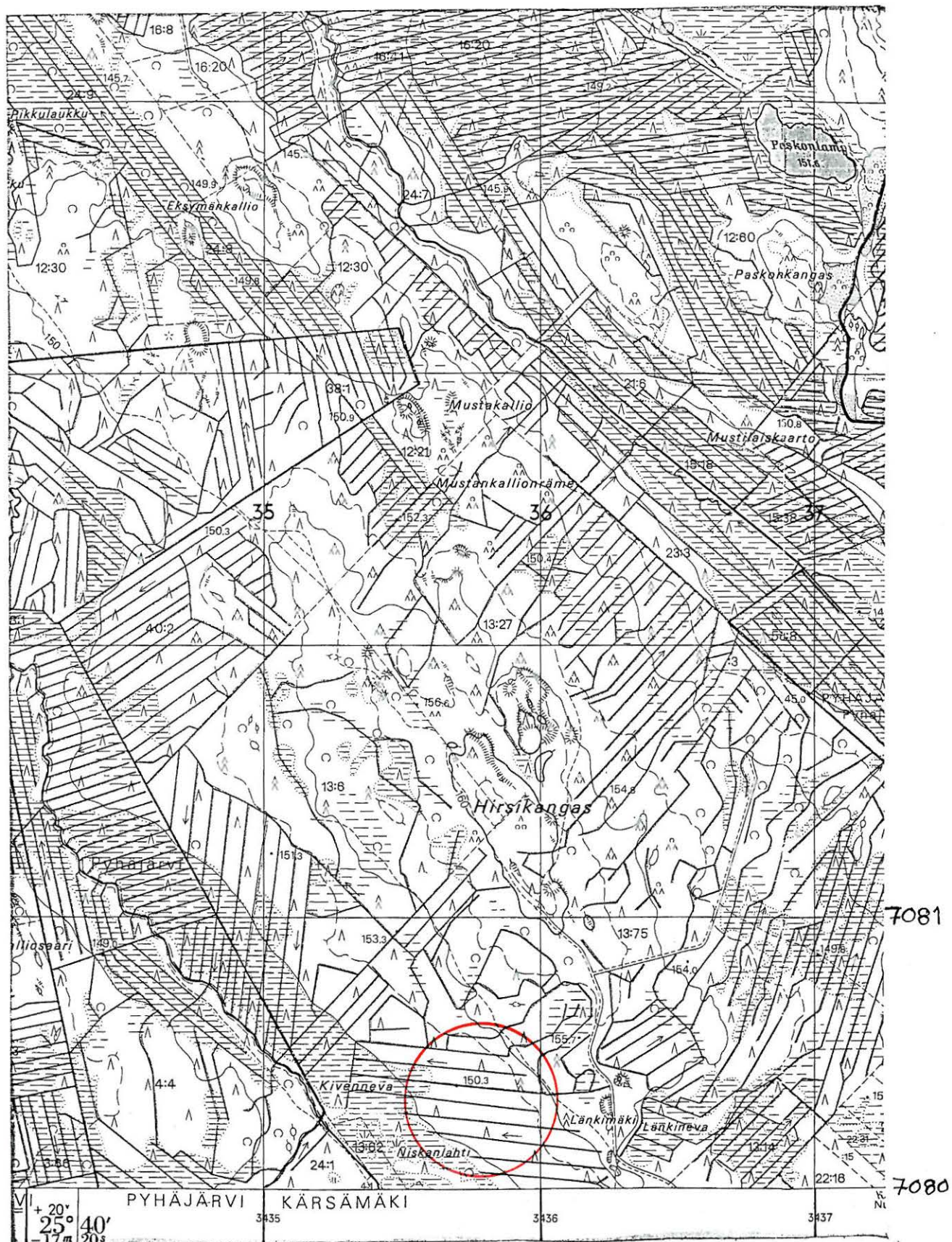
Aiemmat tutkimukset: -

Löydöt: Henna Kankaanpään hallussa (Nurmesperä, Kärsämäki)

Valokuvat: f. 102980 - 102981, esinekuvia

Kartta: Peruskarttaote 3322 05/A, p. 1986

KÄRSÄMÄKI 36 KIVENNEVA E

3322 05 RUHAPERÄ

Kärämäen inventointi 1995, M.Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 37

Kohteen nimi: Jatkola, Tavioja
 Määrittely ja mj-luokka: Muinaisjalaksen löytöpaikka. II-III.
 Peruskartta: 3322 06 KÄRSÄMÄKI
 Koordinaatit: x = 7097 28, y = 3436 30, z = n. 98,5
 Kylä ja seutu: Kärsämäki, Alaranta
 Tila:
 Rek:No: 46:14
 Maaomistaja: Erkki ja Raija Haapakoski
 Luonuanperäntie 169, 96710 Kärsämäki
 (p. 984 771198)

Kärsämäen kirkolta n. 3,5 km länsiluonaaseen, Pyhäjoesta n. 750 m lounaaseen ja Taviojasta vajaan 100 m pohjoiseen. Alue on tasaista, kosteikosta raivattua peltomaata, joka tarkastushetkellä oli nurmella.

Kärsämäen kotiseutumuseossa oleva jalaksen kärkiosa on löytötietojen mukaan löydetty rannankylän Jatkolan suosta 40 cm syvältä ojaa aurattaessa. Sen sanotaan olleen museoon tullessa kokonaisen, mutta muiden osien olevan kadoksissa. Löytäjäksi mainitaan Väinö Tulppo, joka on löydön lahjoittanut museoon 1960. Löytöjä on muuttanut paikkakunnalta, mutta Jatkolan tilaa hoitaa hänen tyttärensä perhe. He soittivat löytäjälle, jolloin heidänkin löytöpaikakseen muistelema, edellä ilmoitettu paikka varmistui. Lisäksi mainittiin, että löytökohta oli muuta peltoa pehmeämpää murakkoa eli vähän vetelämpi paikka. Lisäksi löytäjän vävy muisteli löytöpaikan läheisyydestä löytyneen mahdollisen kiviesineen, joka oli otettu talteen, mutta jota ei äkikseltään löydetty.

Löytöpaikalla käytäessä ei havaittu mitään sellaista, mikä toisi lisävaloa löytöön tai löytöpaikkaan.

Kohde tarkastettu: 29.8.1995

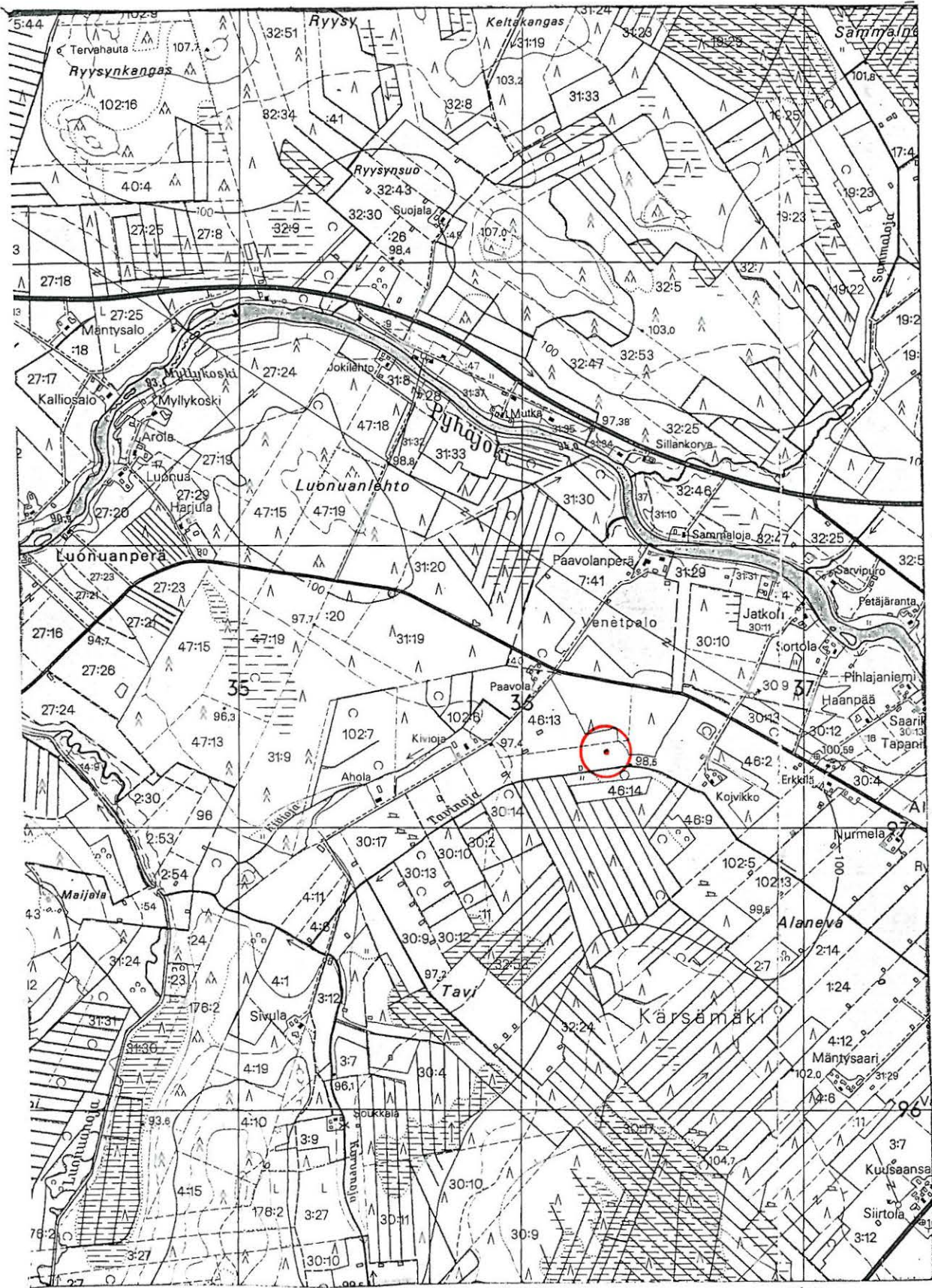
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KärM 671

Valokuvat: f. 102982, 102990-102994 ja dia 33884

Kartta: Peruskarttaote 3322 06/D, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 37 JATKOLA, TAVIOJANSUO

3436

3437

3322 06 KÄRSÄMÄKI

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 38

Kohteen nimi: Luonuanranta, sillan yläpuoli
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 06 KÄRSÄMÄKI
 Koordinaatit: x = 7097 35+-05, y = 3434²⁵-05,
 z = n. 92,5
 Kylä ja seutu: Kärsämäki, Luonuanperä
 Tila:
 Rek:No: 27:24
 Maaomistaja: Jussi ja Seppo Pinola
 J1 32 (Luonuanperäntie)
 86710 Kärsämäki

Kärsämäen kirkolta n. 5,5 km länsilounaaseen, Pyhäjokeen laskevan Luonuanojan rantapellostä, joen suusta n. 600 m ylöspäin koillisrannalta. Kärsämäen kotiseutumuseossa oleva tuurankärki on löytötietojen mukaan löytynyt peltotyössä alavalta savimaalta. Esineen on löytänyt Jussi Pinola ja se on luetteloitu 1974.

Löytäjä asuu Raatin talossa (r 97/33). Hänen veljensä Seppo Pinola ilmoitti mainitun löytöpaikan. Samalla hän kertoi, että ennen ojan parannustöitä vielä jokin aika sitten vesi huuhtoi keväisin tien yli.

Tarkastettaessa löytöalue oli nurmella. Kiinteäksi asuinpaikaksi alue ei ole sovelias maastollisesti eikä maaperältään. Kyseessä on ilmeisesti aikoinaan hukattu kiviesine.

Kohde tarkastettu: 29.8.1995

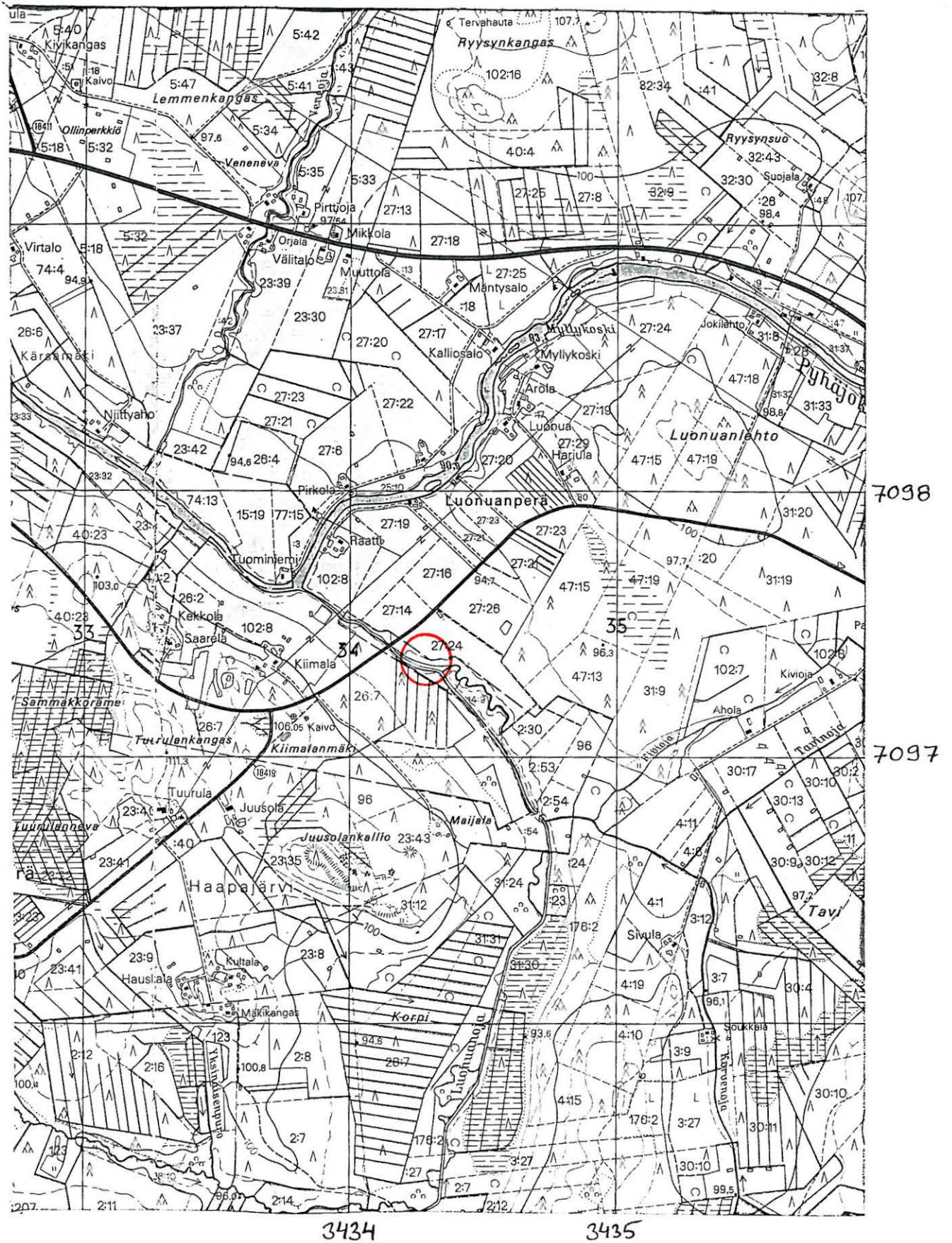
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KärM 1040

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 06/B, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 38 LUONUANRANTA, SILLAN YLÄPUOLI

3322 06 KÄRSÄMÄKI

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 39

Kohteen nimi: Haapamaanselkä
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 06 KÄRSÄMÄKI
 Koordinaatit: x = 7091 25, y = 3432 55, z = 135-137,5
 Kylä ja seutu: Kärsämäki, Haapamaanselkä
 Tila: Haapala
 Rek:No: 6:21
 Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 9,5 km lounaaseen, Kärsämäeltä Haapajärvelle johtavan tien varrella olevan Haapamaanselän itäreunalla, tiestä n. 200 m suurjännitelinjan alapuolella. Alue on loivasti itään, kohti ojitettua nevaa laskevaa mänty/kuusirinnettä. Kärsämäen kotiseutumuseossa oleva liuskekärki (veitsi?) on löytötietojen mukaan löydetty kankaan laidasta n. 25 cm syvältä. Löytöjä on Leevi Rytilä. Esine on luetteloitu 1954.

Löytäjän veli Hugo Rytilä (asunto: PK 3322 09, x = 7095 80, y - 3441 05) oli ollut löydettyessä mukana ja kertoi seuraavanlaisesti. Haapalan talo on hävinnyt ja sen paikalla on tienrakentajien lansirakennuksen ja sepelimurskaamon pohja. Haapamaanselkä on ennen tunnettu Haapalanmäkenä. Edellä kuvatulta löytöpaikalta on lapiolla otettu soraa/hiekkaa omiksi tarpeiksi, joilloin esine on löytynyt. Samalla oli havaittu nuotion pohja. Hän ei muista onko paikalla ollut kvartsia vai ei.

Löytöpaikka on kasvanut umpeen. Alueelta ei löydetty asuinpaikasta kertovia merkkejä, vaikka löytötiedot sellaisen olemassaoloon näyttäisivät viittaavankin.

Kohde tarkastettu: 28.8. ja 1.9.1995

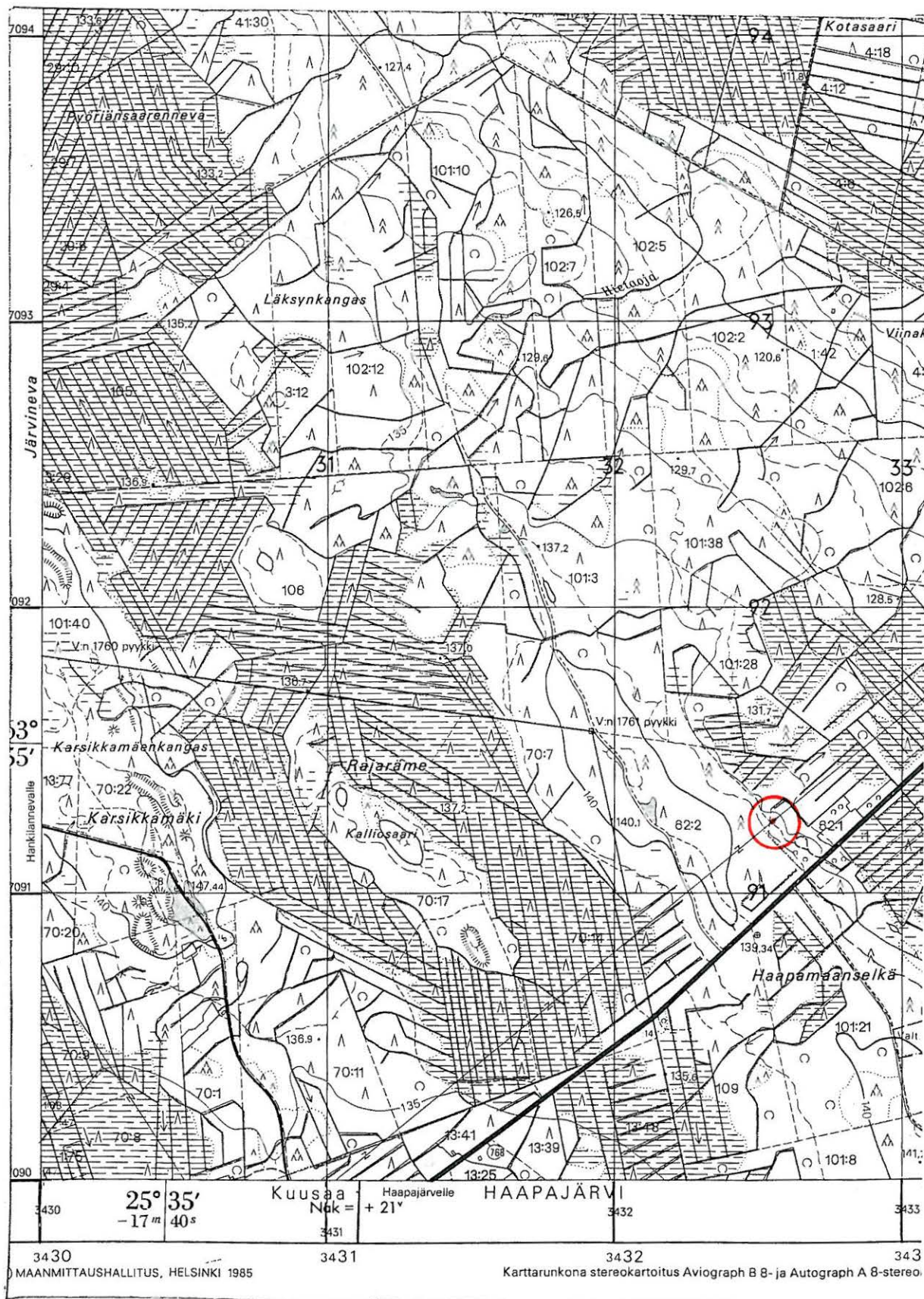
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KärM 1041

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote: 3322 06/A, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 39 HAAPAMAANSELKÄ

3322 06 KÄRSÄMÄKI

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 40

Kohteen nimi: Ryönä

Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 3322 06 KÄRSÄMÄKI

Koordinaatit: x = 7091 32, y = 3439 67, z = 110-112,5
(Päärakennus)

Kylä ja seutu: Kärsämäki, Kokonperä

Tila: Ryönä

Rek:No: 49:8

Maaomistaja: Eino Kumpulainen (nuor.)
Kokonperä, 86710 Kärsämäki

Kärsämäen kirkolta n. 7 km etelään, Pyhäjoesta n. 700 m länteen, Kokonperän kaakkoispuolisen Ryönänkankaan pohjoisreunalla. Alue muodostaa pohjoiseen pistävän niemekkeen, jonka rinteet laskevat muihin pääilmansuuntiin. Luoteessa on viljelysmaata ja koillisessa suota. Kärsämäen kotiseutumuseossa on tasataltan kärkiosa, joka löytötietojen mukaan on Eino Kumpulaisen (vanh.) Kokonperän Ryönän pellosta löytämä vuonna 1965.

Löytäjän veljenpoika, tilan nykyinen omistaja, opasti paikalle ja esitteli talon ympäristöä. Tuolloin selvisi, että vanhimmat pellot eivät näy peruskartassa. Ne sijaitsevat heti talon eteläpuolella. Päärakennuksesta n. 30 m länteen on vanhan päärakennuksen maaton rauniokumpu. Taloon johtavan tien länsipuoliset pellot olivat ke-sannolla, mutta oja oli paikoin vastikään kaiveltu. Mitään muinaisjäännökseen viittaavaa paikalta ei kuitenkaan onnistuttu löytämään. Maastollisesti paikalle voisi asuinpaikkaakin ajatella.

Kohde tarkastettu: 30.8.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KärM 1043

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 06/C, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 40 RYÖNÄ

3322 06 KÄRSÄMÄKI

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 41

Kohteen nimi: Kivikko
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 06 KÄRSÄMÄKI
 Koordinaatit: x = 7091 54, y = 3438 98, z = 112,5-115
 Kylä ja seutu: Kärsämäki, Kokonperä
 Tila: Kivikko
 Rek:No: 49:6
 Maaomistaja: Pekka Kumpulainen
 JL 37, Kokonperä
 86710 Kärsämäki

Kärsämäen kirkolta n. 6,5 km etelään, Pyhäjoesta n. 1,5 km länteen, Kokonperältä Venetpaloon johtavan tien koillispuolella. Alue on Salmenkankaan ja Ryönänkankaan väliin jäävää, alavampaa viljelysmaata. Kohde sijaitsee Kivikon talosta n. 200 m itään olevalla pellolla (vuoden 1985 peruskartassa merkitty niityksi). Kärsämäen kotiseutumuseossa olevan tasataltan on löytänyt Eino Kumpulainen (nuor.) 1936.

Löytäjä kertoi taltan löytyneen peltotyössä ja osoitti edellä ilmoitetun löytöpaikan. Maaperä alueella on hiekkapohjaista, jonkin verran kivistä, peltomaata. Tarkastettaessa pelto lainehti korkealla viljalla ja ojiakaan ei kuivalla pellolla ei ollut, joten havaintoja ei juuri päästy tekemään. Maastollisesti löytöpaikka asetuu pellon keskellä olevan matalan harjanteen ja sen itäpuolella olevan jyrkemmän törmän väliin jäävälle tasanteelle, joten ainakin maastollisesti tähänkin kohteeseen voisi asuinpaikka sopia. Tätä tukevia muita havaintoja paikalta ei sitten tehtykään. Muita esineitä ei Eino Kumpulainenkaan ole pellostsa sattunut löytämään.

Kohde tarkastettu: 30.8.1995

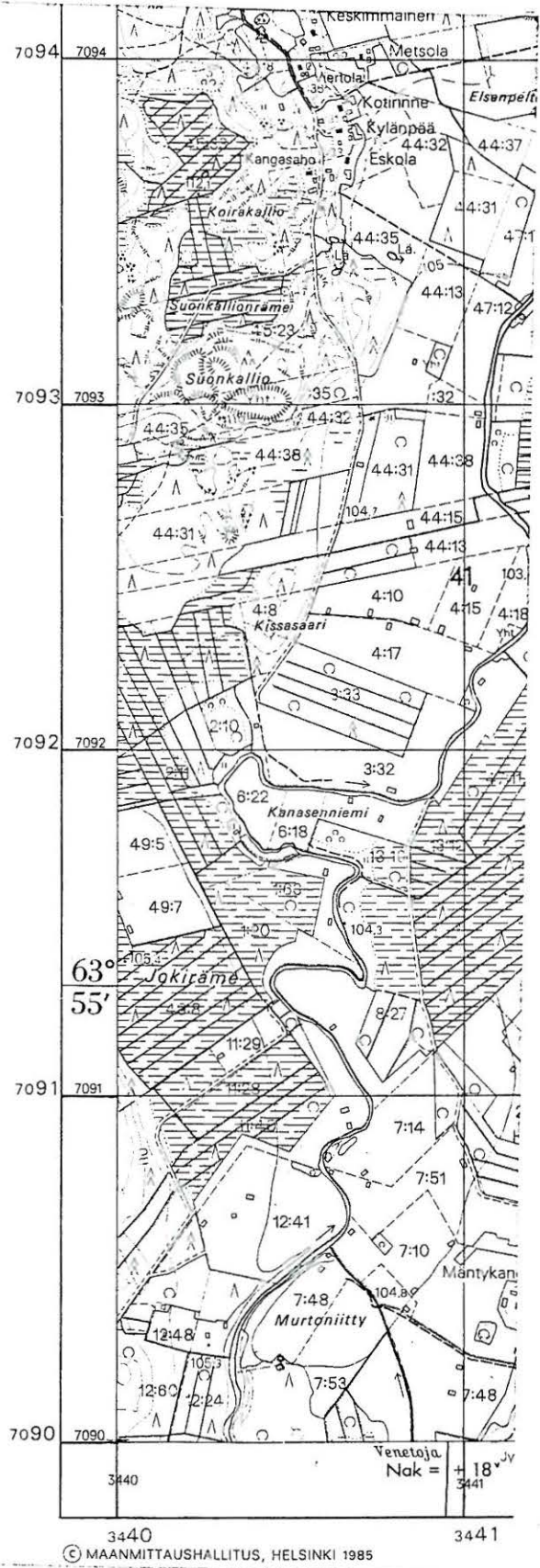
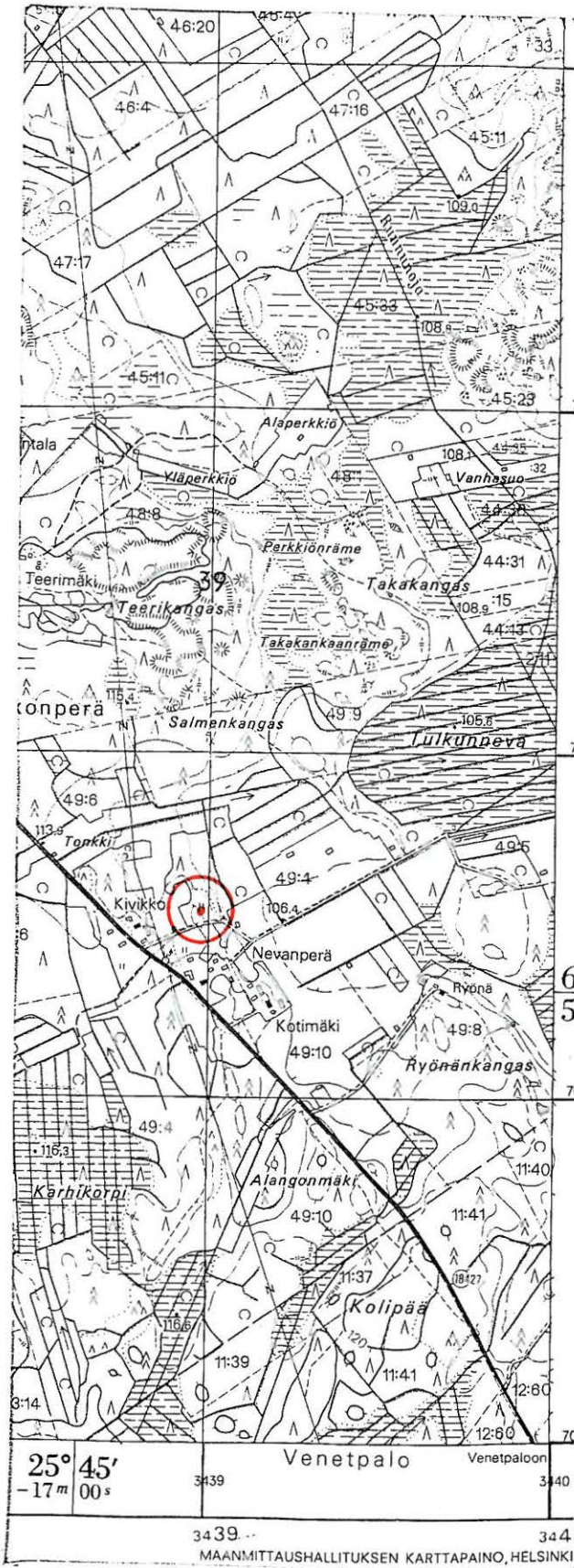
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KärM 184

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 06/A, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 41 KIVIKKO

3322 06 KÄRSÄMÄKI

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 42

Kohteen nimi: Välitalo, sillankorva
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 08 VENETPALO
 Koordinaatit: x = 7084 78, y = 3441 40, z = n. 125
 Kylä ja seutu: Venetpalo, Nivanperä
 Tila: Ylitalo
 Rek:No: 18:1
 Maaomistaja: Ansgarius Tulpon perikunta
 Taito Tulppo, Nurmesperäntie
 Kärsämäki

Kärsämäen kirkolta n. 13,5 km etelään, nivanperässä Pyhäjoen ylittävän Nurmesperäntien sillan penkan kaakkoispuolella, joen koillisrannalla. Käydessäni Välitalonkankaan asuinpaikalla (kohde 23) poikkesin jututtamaan myös Välitalon isäntää Taito Tulppoa. Tällöin hän kertoi löytäneensä liuskekärjen katkelman ja kvartssia talon ja tien välissä olevasta pellostä. Alue oli ollut pitkään niittynä, mutta puolenkymmentä vuotta sitten (1990) hän oli tehnyt paikalle perunamaan, jolloin kärki oli löytynyt.

Tarkastettaessa paikalla havaittiin kaksi kvartsi-iskosta, joista toinen hieman epämääräinen. Isäntä kertoi kvartssia olevan enemmänkin pellossa, joka kooltaan ei ollut mitenkään suuri. Lisäksi tarkastushetkellä peruna rehotti parhaimmillaan. Maaperä paikalla oli lähinnä hiekkamultaa. Maastollisestikin paikka on asuinpaikaksi sovelias. Kvartsit jätettiin paikoilleen ja liuskekärjän sain mukaani kokoelmiin tuotavaksi.

Mainittakoon, että kuvatus kohteen ja kohteen 23 väliseltä alueelta asuinpaikan merkkejä ei löytynyt.

Kohde tarkastettu: 23.8.1995

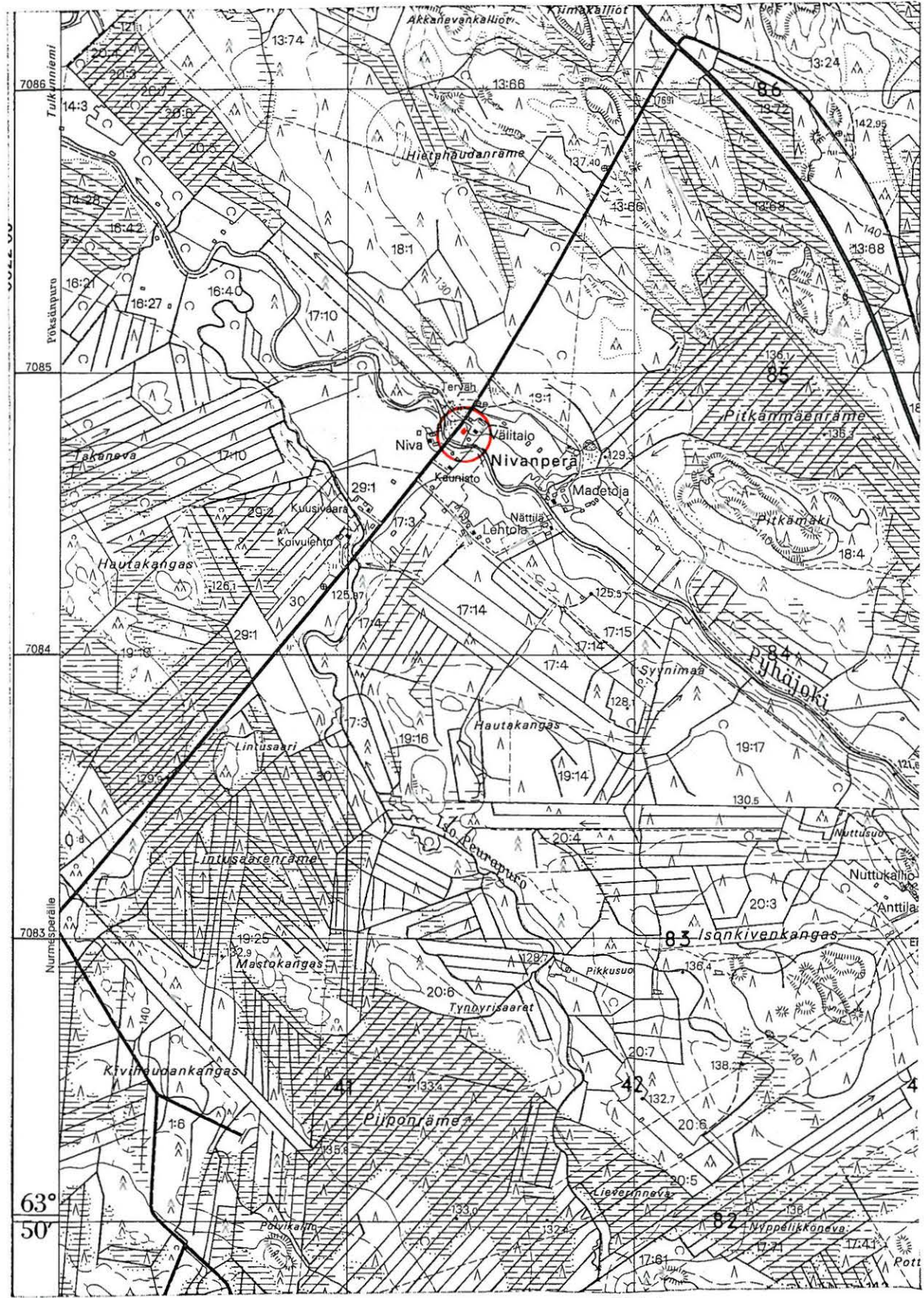
Aiemmat tutkimukset: -

Löydöt: KM 29361

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 08/A, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 42 VÄLITALO, SILLANKORVA

3322 08 VENETPALO

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 43

Kohteen nimi: Akkasuon veräjä
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 08 VENETPALO
 Koordinaatit: x = n. 7086 60 - 7087 00,
 y = n. 3440 30 - 50, z = n. 120
 Kylä ja seutu: Venetpalo, Akkaneva
 Tila:
 Rek:No: 13:?
 Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 10,5 km etelään, Venetpalon voimalaitoksesta n. 2 km etelään, Pyhäjoen itärannalla. Alue on tasaista viljelysmaaksi raivattua matalaa jokivartta. Kärsämäen kotiseutumuseossa oleva latteahko suppiloreikäinen pallokivi on löytötietojen mukaan peräisin Akkasuon veräjältä, mistä sen on löytänyt Viljo Leväniemi 1950-luvulla.

Rapakkolan talon isännän Väinö Korkiakosken mukaan Akkasuo on peruskartalle merkitty Akkaneva. Alue on ollut entisaikaan niittynä ja laitumena, missä venetpalolaiset ovat pitäneet karjaansa. Sinne on johtanut kuja pitkin jokivartta ja perillä on ollut useita palttoja ja eri niittyjä. Tämä tarkoittaa sitä, että kujalla on ollut useita veräjiä ja portteja. Kohteen sijainti jäi epämääräiseksi, eikä paikkaa käyty tarkastamassa.

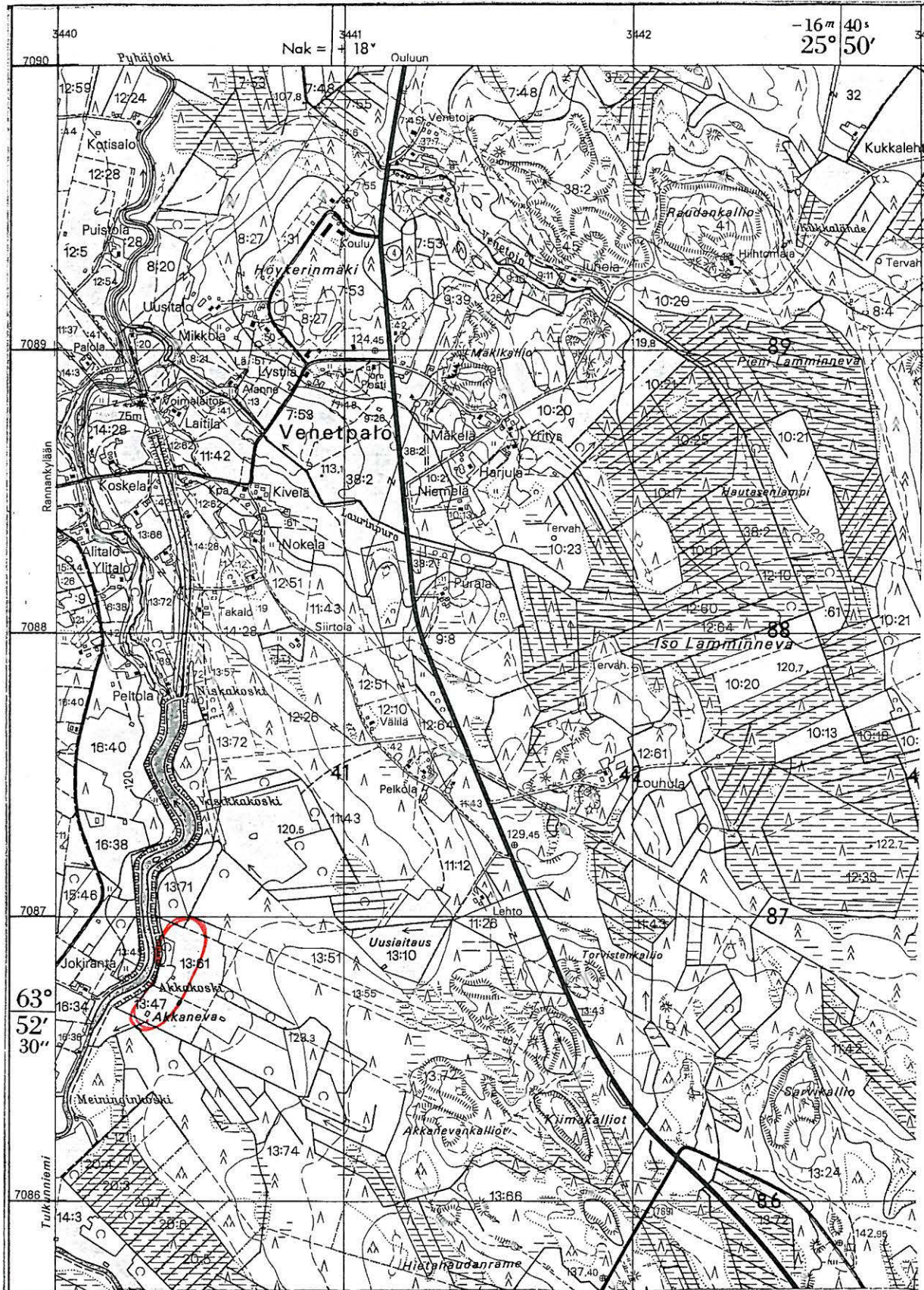
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KärM 195

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 08/B, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 43 AKKASUON VERÄJÄ

3322 08 VENETPALO

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 44

Kohteen nimi: Hautanen, hiekkakuoppa
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 08 VENETPALO
 Koordinaatit: x = 7088 68, y = 3441 60, z = n. 125
 Kylä ja seutu: Venetpalo
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 9,5 km etelään, Venetpalon voimalaitoksesta n. 1,2 km itään. Alueen itäpuolella on kuivattu Hautasenlampi ja etelä- ja länsipuolella alava Laurinojan uoma. Kohde sijaitsee näiden väliin ja Laurinojan pohjoispuolelle jääväällä hiekkaharjanteella. Paikalta on löydetty Kärsämäen kotiseutumuseoon luetteloitu nuolenkärki, joka mainitaan Sakari Uhlgrenin löytämäksi 1957.

Löytäjän opastuksella löytöpaikaksi osoittautui paikka, joka on yllä olevien koordinaattien ilmoittamasta paikasta n. 75 - 100 m eteläkaakkoon. Alue oli hiekkapohjaista umpeen vesakoitunutta peltoa, jonka reunamat oli ajettu hiekkaksi. Koordinaattien ilmaisemassa kohdassa hiekkakuopan reunat olivat osittain paljaana. Reunoilla oli useita kvartsi-iskoksia, palanutta luuta ja palanutta kiveä. Hiekkakuopan Yrityksen talon puoleisessa seinämässä havaittiin voimakas, vajaan kymmenen sentin vahvuinen ja noin puolen metrin levyinen punamultakerros. Noin parin metrin päähän, Yrityksen suuntaan tenttiin kentälle pieni koeruutu, josta tavattiin kvartssia ja asekiven kappale. Harjanteen päällä kulkevalla kujalla havaittiin aivan pinnassa kolme kvartssia noin 20 metrin matkalla hiekkakuopan kohdalla. Asuinpaikan laajuutta ei voitu tarkemmin määrittellä, mutta voitiin todeta sen osittain tuhoutuneen hiekanotossa.

Läsnä olleet Uhlgren ja Yrityksen isäntä Jussi Ojalehto muistelivat poikasina työntäneensä kuulaa reikäkivellä kyseisellä kujalla ja lienee silloin pyörinyt esillä muitakin kiviesineitä.

Kohde tarkastettu: 23.8.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KärM 223
 Inventointilöydöt: KM 29362:1-3

Valokuvat: f. 102987-102988, diat 33885

Kartta: Peruskarttaote 3322 08/B, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 44 HAUTANEN, HIEKKAKUOPPA

3322 08 VENETPALO

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 45

Kohteen nimi: Kukkasuon sorakuoppa
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. III.
 Peruskartta: 3322 08 VENETPALO
 Koordinaatit: ruutu 89/42
 Kylä ja seutu: Venetpalo, Raudankallio
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 9,5 km eteläkaakkoon, Pyhäjokeen idästä laskevan Venetojan koillispuolisen Raudankallion hiihtomajan itä-koillispuolisessa maastossa. Kärsämäen kotiseutumuseossa oleva kiviesine (taltta?) on löytynyt Kukkasuon läheltä sorakuopasta. Esineen on löytänyt Valto Keski vuonna 1950.

Kuoppasuon sorakuoppa tarkoittanee Juholan talon (r 89/41) isännän Markku Ainasojan kartalle Kukkalahdon talon eteläpuolisia peltoja, jotka mainittu isäntä myös omistaa. Peltojen lounaispuolella, Raudankallion reunassa on useita lapiopelillä tehtyjä pieniä sorakuoppia, jotka ovat kasvaneet umpeen ja maatuneet. Alueella on myös kukkalähteeksi sanottu lähde. Paikalla ei havaittu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Alueen eteläpuolelta kulkevan tien mutkasta lähtee rakenteilla oleva metsäautotie kohti Kotakangasta, mutta tämänkään penkoissa ei mitään havaittu. Kohteen tarkempaa sijaintia ei siis voitu selvittää.

Kohde tarkastettu: 23.8.1995

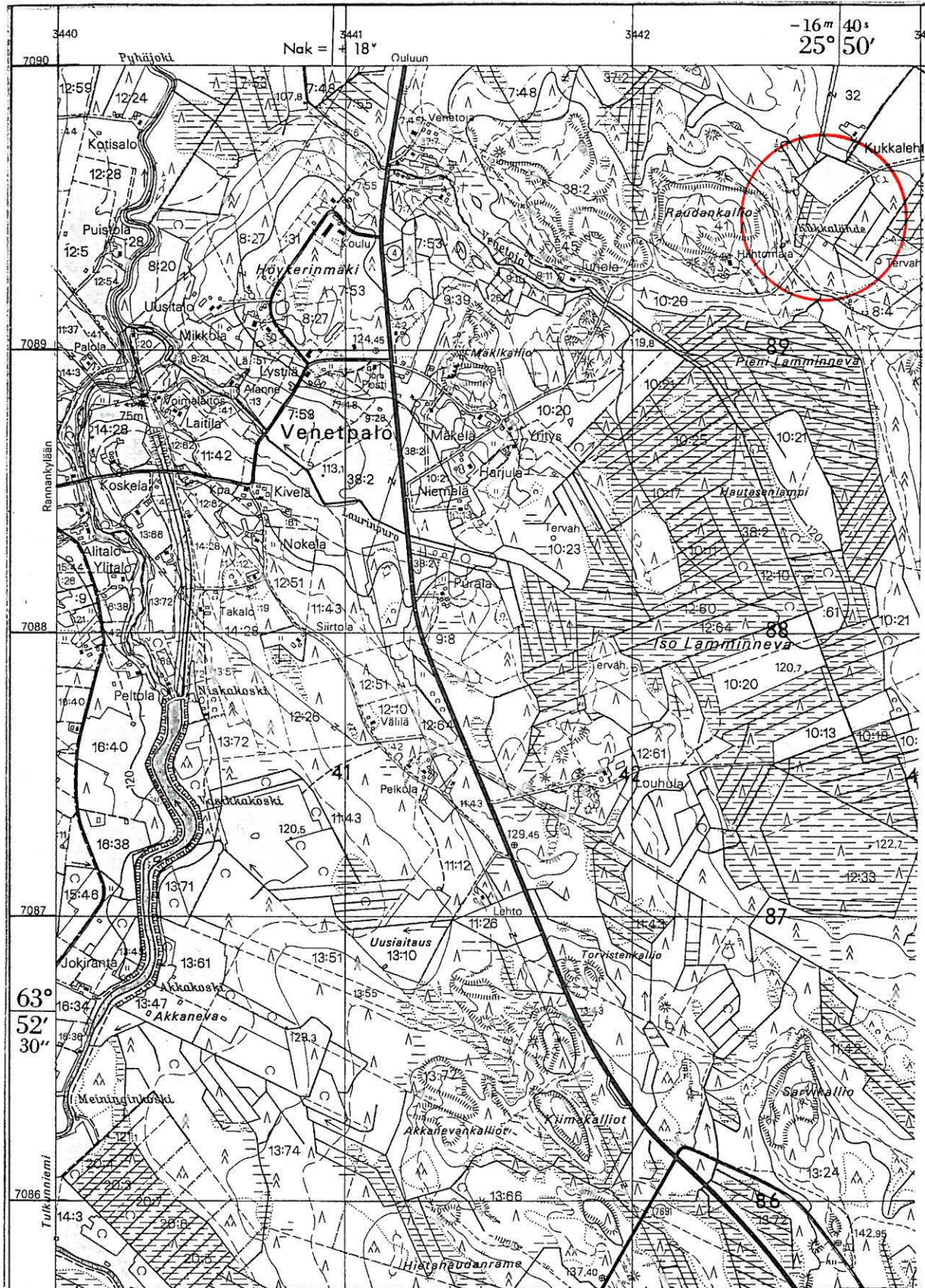
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KärM 193

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 08/B, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 45 KUKKASUON SORAKUOPPA

3322 08 VENETPALO

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 46

Kohteen nimi: Tönölä

Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 3322 08 VENETPALO

Koordinaatit: $x = 7089 \overset{15}{\cancel{88}}$, $y = 3441 \overset{82}{\cancel{26}}$, $z = n. 122,5$
(Tönölään mökin paikka)

Kylä ja seutu: Venetpalo

Tila: Tönölä

Rek:No: 45

Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 9 km eteläkaakkoon, Pyhäjokeen idästä laskevan Venetojan pohjoisrannalla, Juholan talon itäpuolella. Kärsämäen museossa olevan lattean, lähinnä kulmikkaan ja lappeiltaan hiotun suppiloreikäisen reikäkiven on löytänyt Taimi Luttinen (1950-luvulla?). Löytötietojen mukaan esine on Juholan luota maan pinnalta, sen päällä ollut hiekkamaata ja savea alla.

Juholan isäntä Markku Ainasoja osoitti Tönölään mökin paikan, mutta tarkempaa löytöpaikkaa ei enää voitu selvittää. Maasto alueen halki kulkevan tien varrella on mäntykangasta, koillispuolella on hieman korkeammat kalliot ja lounaispuolella maasto laskee pian melko jyrkästi viereiseen Venetajaan. Mainittakoon vielä, että myös Juholan talon pelloista kerrottiin löytyneen "erikoisia kiviä". nyt pellot olivat laitumena ja nurmella, joten havaintomahdollisuudet jäivät heikoiksi, ja kun kiviäkään ei ollut tallessa, jää tieto epämääräiseksi.

Kohde tarkastettu: 23.8.1995

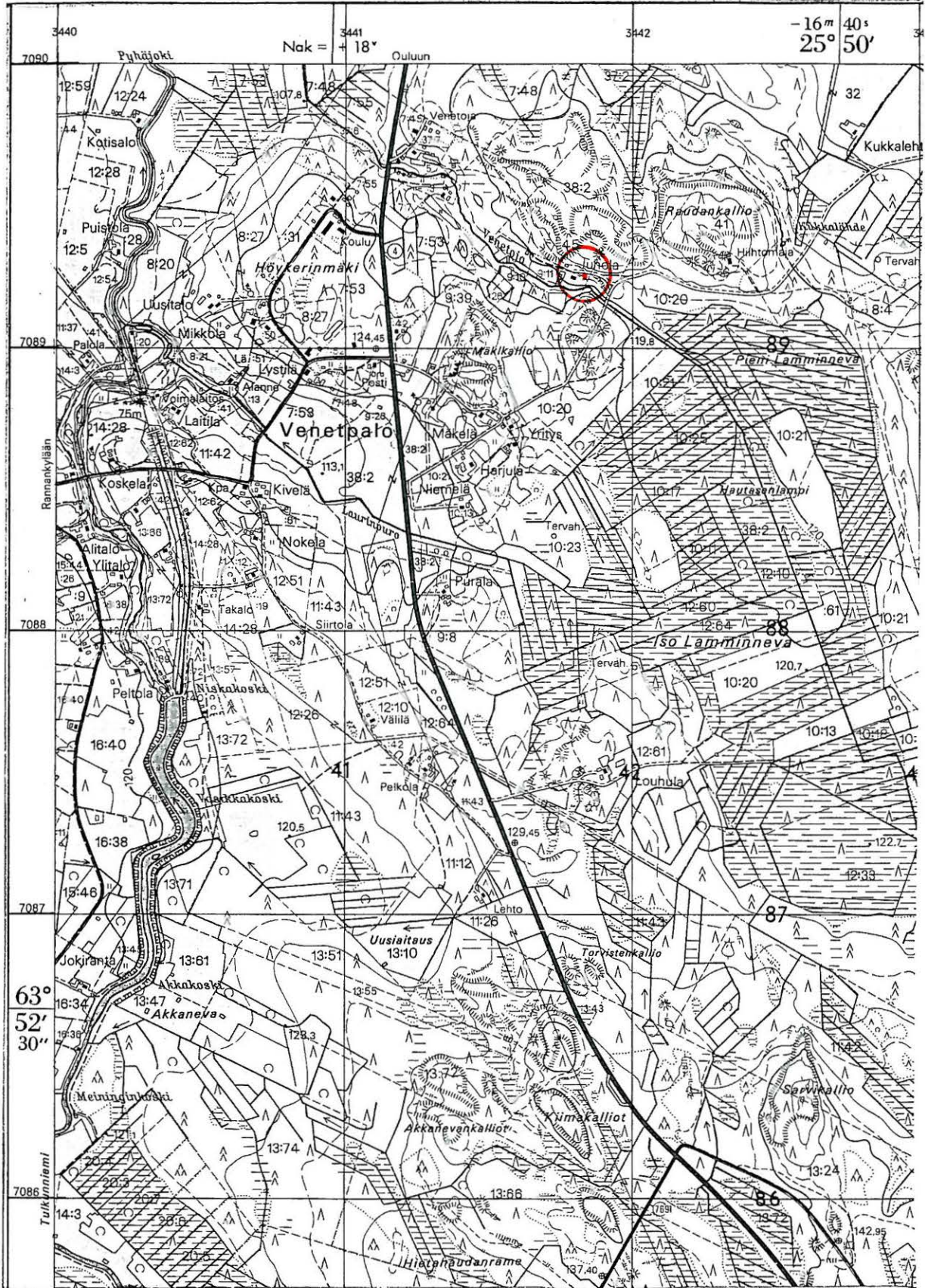
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KärM 192

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 08/B, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 46 TÖNÖLÄ

3322 08 VENETPALO

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 47

Kohteen nimi: Ahon pelto
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka(?). II.
 Peruskartta: 3322 08 VENETPALO
 Koordinaatit: x = 7087 56, y = 3441 18, z = 125-127,5
 Kylä ja seutu: Venetpalo
 Tila:
 Rek:No: 11:42
 Maaomistaja: Juhani Aho
 Vanhatie, Venetpalo, Kärsämäki

Kärsämäen kirkolta n. 10,5 km etelään, Pyhäjoen Vasikkakoskesta n. 700 m itään, vanhan tien varrella, sen itäpuolella. Kärsämäen kotiseutumuseon luettelon esine n:o 1062 on kivinen keihäänkärki, jonka on löytänyt Yrjö Aho pellosta n. 1970. Esinettä itseään en museossa huomannut.

Löytäjän poika Juhani Aho osoitti löytöpaikaksi tilan ainoan pienen pellon, joka nyt oli paksulla kesannolla ja vesoittunut, lähes metsittynyt. Muita esineitä ei paikalta tiettävästi ole löytynyt, eikä nytkään havaittu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Havaintomahdollisuudet olivat tosin heikot.

Kohde tarkastettu: 24.8.1995

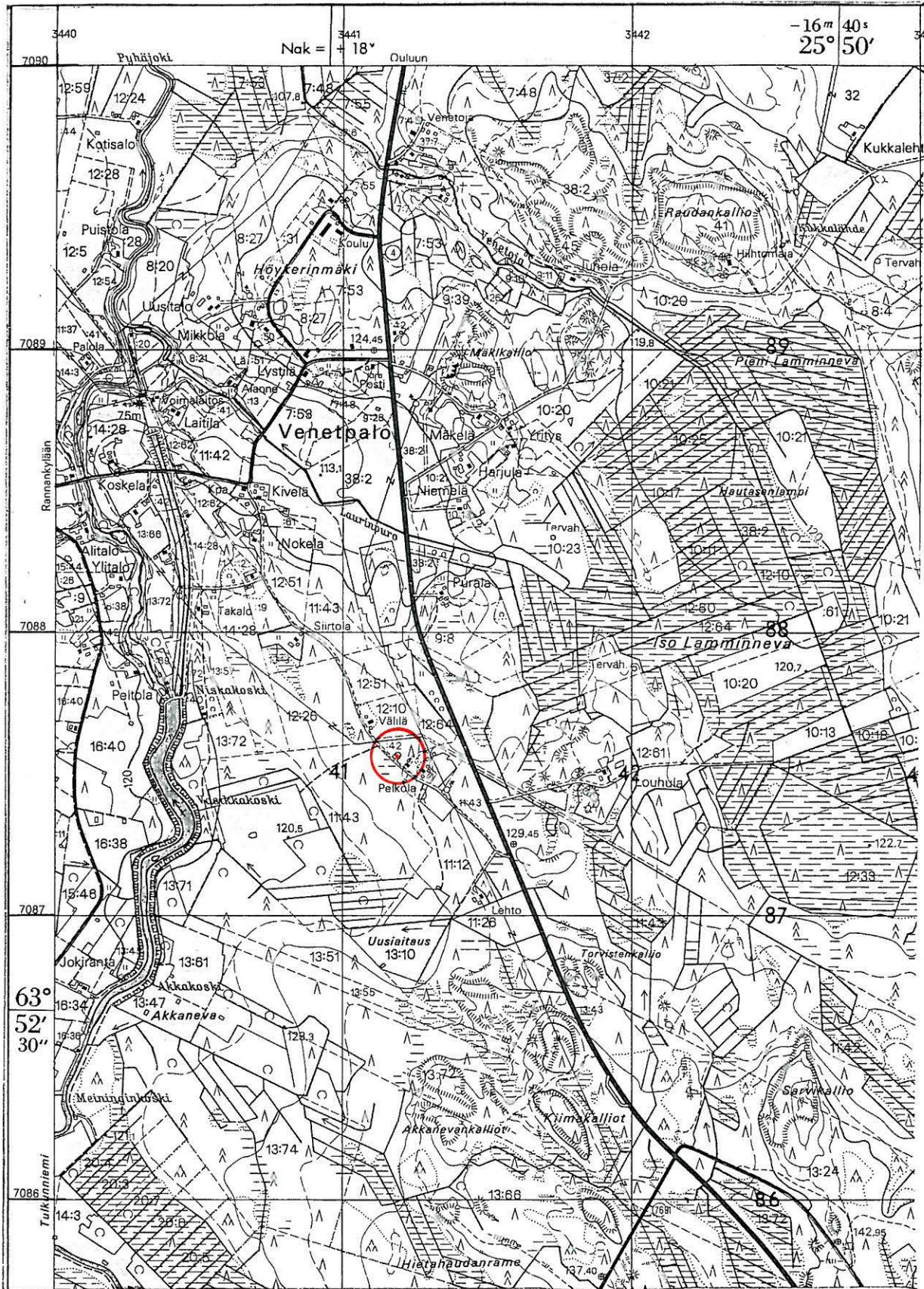
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KärM 1062

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 08/B, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 47 AHON PELTO

3322 08 VENETPALO

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 48

Kohteen nimi: Purola
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen asuinpaikka II-III.
 Peruskartta: 3322 08 VENETPALO
 Koordinaatit: $x = 7089\ 66$, $y = 3441\ 12$, $z = n. 110$
 Kylä ja seutu: Venetpalo

Tila:

Rek:No:

Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 8,5 km etelään, Venetpalon voimalaitoksesta n. 1,2 km koilliseen. Purolan paikka sijaitsee Venetojan pohjoisrannalla, kohdassa missä Oulusta Jyväskylään johtava tien kulkee ojan yli. Kärsämäen kotiseutumuseossa on kaksi lehdenmuotoista liuskekärkeä ja yksi kourutaltta, jotka on löydetty Purolasta Venetojan varrelta. Lisäksi samassa kokoelmassa on neljä löytöä (kaksi tasataltta, hioin/saha? ja kiviesineen lohjelma), jotka on löydetty Venetojan koululle tuodusta täytymaasta.

Useiden kyläläisten antamien tieojen perusteella Purola saatiin paikannettua ilmoitetun kohdan paikkeille, mutta varmistus asiaan saatiin yhden liuskekärjen löytäjältä, Imatralla asuvalta Väinö Ainasojalta. Lisäksi hän kertoi, olleensa mukana koulun kunnostuksessa 1950-luvulla, jolloin koulun pihalle oli tuotu täytymaata juuri Purolasta.

Purolan alue on suurelta osin tuhoutunut hiekanotossa ja tien rakentamisen yhteydessä. Otaksuttavasti asuinpaikan rippeitä on vielä jäljellä, tällä kohtaa lähinnä tien länsipuolella. Alue on metsää ja hiekkakuopistakaan ei kyseisellä paikalla ollut juuri jälkiä enää havaittavissa. Kun aluetta tarkastettiin, havaittiin pienten hiekkakuoppien jatkuvan ojan vartta ylöspäin yli 200 metrin matkalta. Myös ne olivat umpeutuneet. Ainoa kivikautisen asutukseen viitettava merkki löydettiin ojan yli kulkevan polun luota kohdasta $x = 7089\ 60$, $y = 3441\ 35$, missä tavattiin yksi kvartsi-iskos. Mainituille esineiden löytöpaikalle tästä on n. 200 m ja läheiselle Tönölän löytöpaikalle (kohde 46) ojanvartta n. 600 m ylöspäin.

Kohde tarkastettu: 24.8. ja 6.9.1995

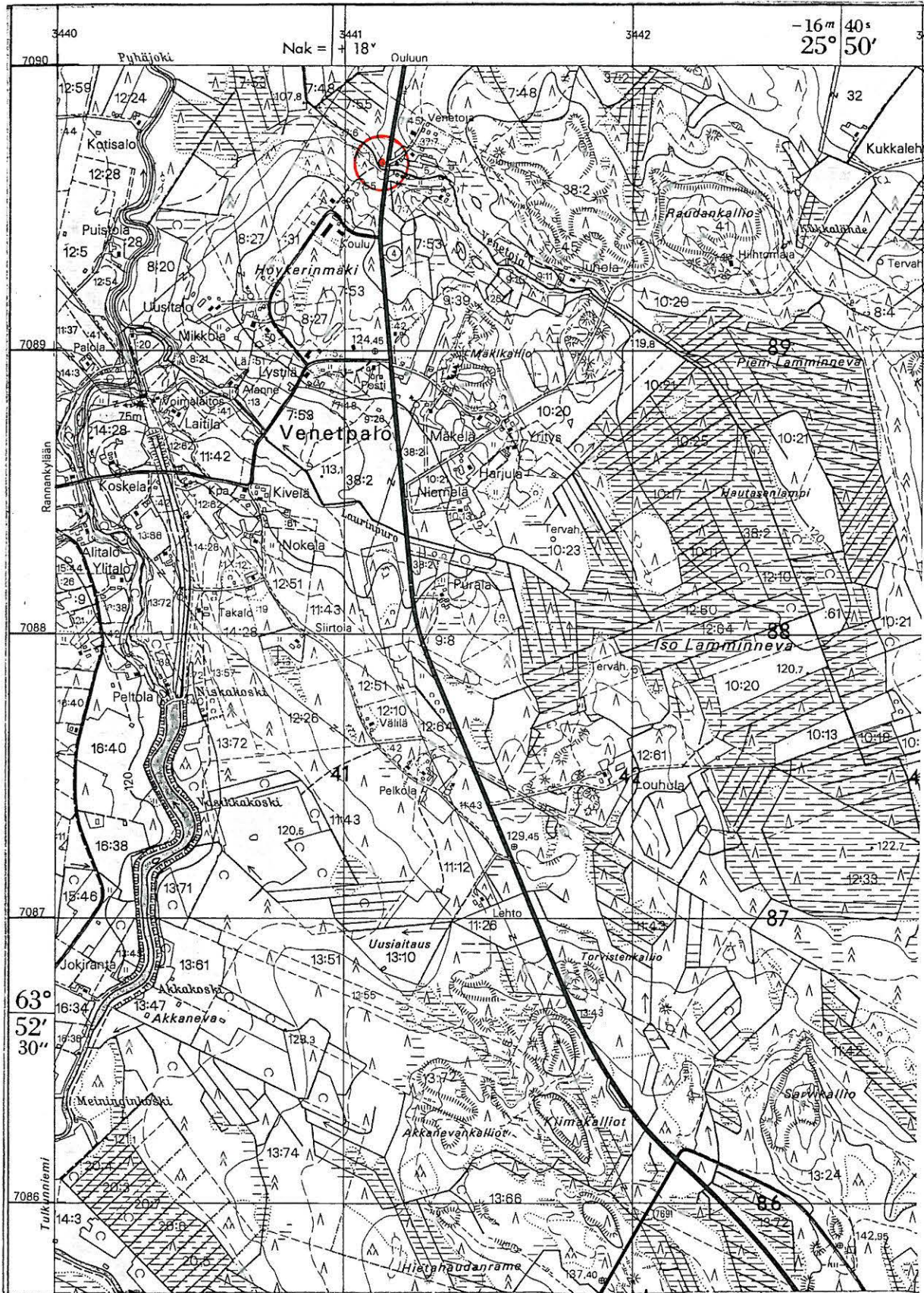
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KärM 181, 189, 190 ja 197-200

Valokuvat: f. 102995, esinekuva

Kartta: Peruskarttaote 3322 08/B, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 48 PUROLA

3322 08 VENETPALLO

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 49

Kohteen nimi: Sarvikallio
 Määrittys ja mj-luokka: Kvartsilouhos. II.
 Peruskartta: 3322 08 VENETPALO
 Koordinaatit: x = 7086 ³⁵ ~~35~~, y = 3442 ⁵⁹ ~~59~~, y = 150-155
 Kylä ja seutu: Venetpalo
 Tila:
 Rek:No: 13:24 ja 11:42
 Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 12 km eteläkaakkoon, Oulusta Jyväskylään joh-
 tavan tien ja Nurmesperäntien risteyksestä n. 500 m itäkoilliseen.
 Sarvikallion pohjoisimman korkean kohdan eteläpuolella olevan kal-
 lioharjanteen läheltä, sekä itä- että länsipuolelta, eteläisimmän
 korkean kohdan luota harjanteen eteläpäästä rajalinjan kohdalta ja
 kallion jyrkän itäreunan partaalta löytyi kalliolla olevaa kvartsi-
 silppua sekä pieniä kalliassa olevia kvartsijuonteita. Osa kvart-
 seita oli jäkälän ja sammalen päällä, mutta enimmäkseen kuitenkin
 niiden alla, samoin kuin kvartsijuonteet. Kvartsit jätettiin pai-
 koilleen.

Sitä miltä ajalta jäänteet ovat on vaikea tarkemmin arvella. Venet-
 palossa kerrotaan kvartssia käytetyn tulentekoon varsin myöhään
 vielä historiallisella ajalla. Tähän saattaa liittyä se, että tieto
 kvartsiesiintymästä saatiin Sakari Uhlgrenilta kohdetta 44 tarkas-
 tettaessa. Tieto kvartsin käytöstä on kirjattu myös Venetpalon ky-
 lähistoriaan Veneet palo, airot jäi. Toisaalta kai kivikaudenkin
 venetpalolaisetkin ovat kvartsinsa jostain hankkineet.

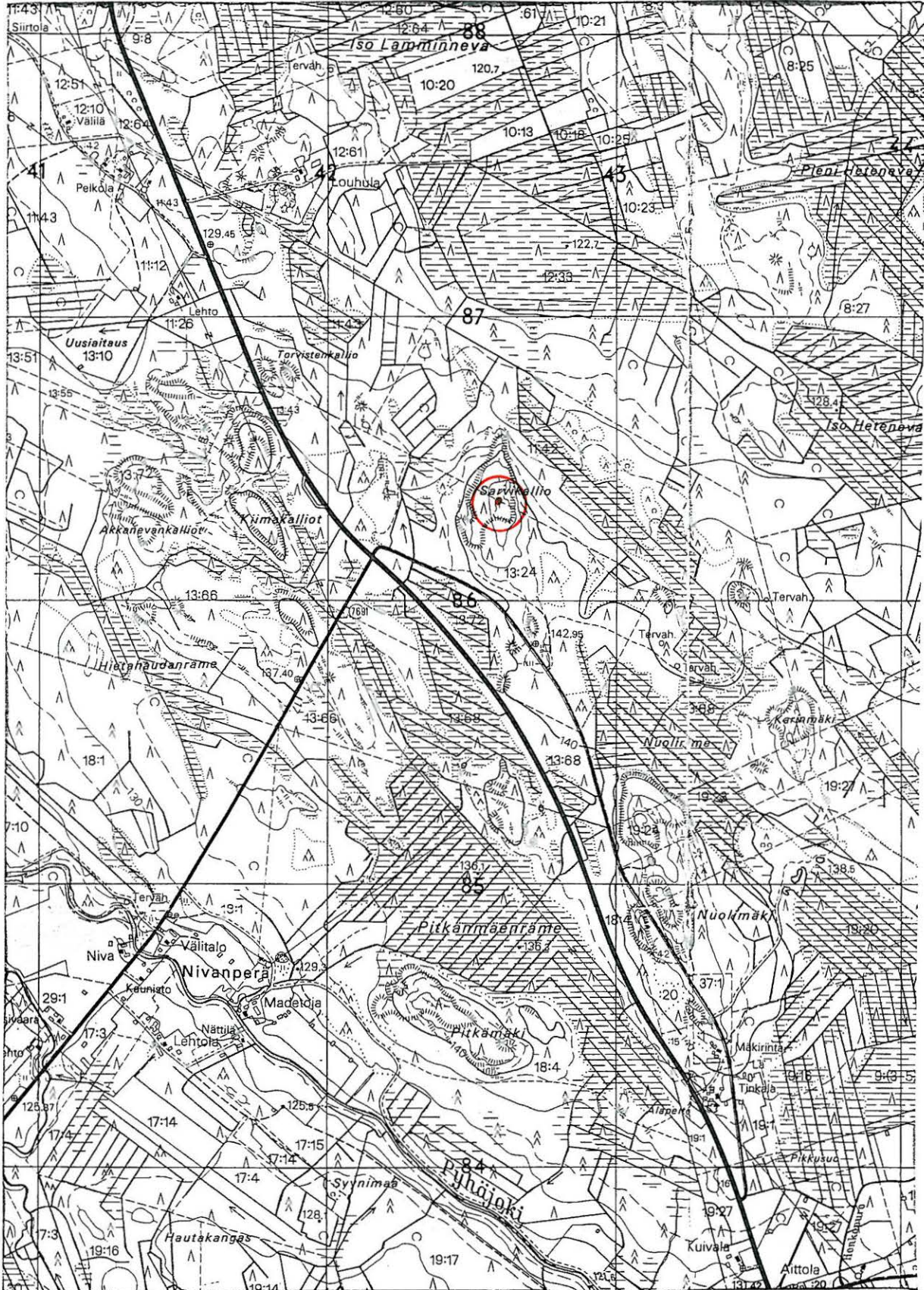
Kohde tarkastettu: 24.8.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 08/B, p. 1985

7087

7086

3442

3443

3322 08 VENETPALO

KÄRSÄMÄEN INVENTOINTI 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 50

Kohteen nimi: Nuttula

Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 3322 08 VENETPALO

Koordinaatit: x = 7083 16, y = 3443 06, z = n. 132,5

Kylä ja seutu: Venetpalo, Nuttuperä

Tila: Nuttula

Rek:No: 20:4

Maaomistaja: Reijo Saaranen
Kuivala, 86870 Vesikoski

Kärsämäen kirkolta n. 15 km eteläkaakkoon, Pyhäjoen länsipuolella, joesta n. 200 m länsilounaaseen. Kysellessäni Nuttuperän mahdollisista kiviesinelöydöistä, kertoi Nuttulan isäntä hallussaan olevasta taltanterästä, jonka edesmennyt vanha isäntä oli löytänyt nykyisen päärakennuksen lounaispuoliselta entiseltä pellolta, joka nyt oli pihamaana. Esineen hän lahjoitti kokoelmiin vietäväksi.

Löytöpaikka oli nurmen peittämää pihaa. Pihan yläosassa oli lyhyt jyrkähkö törmä, jonka alapuolinen alue oli pihaa, jonka alapuolella maa alkoi loivasti viettää kohti jokea. Talon takana, sen koillispuolella alkoivat pellot, joista pääosa oli nurmella ja osa perunalla, myös talon kaakkoispuolella oli perunalla olevaa peltoa. molemmat perunamaat käytiin tarkastamassa syksymmällä perunannosteen jälkeen Pyhäjärven inventointiin liittyvien matkojen aikana, mutta mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa ei paikalla havaittu. Isännän kertoman mukaan muita löytöjä ei paikalta ole tehty. Kohde siis jäi irtolöytöpaikaksi.

Kohde tarkastettu: 24.8. ja 22.9.1995

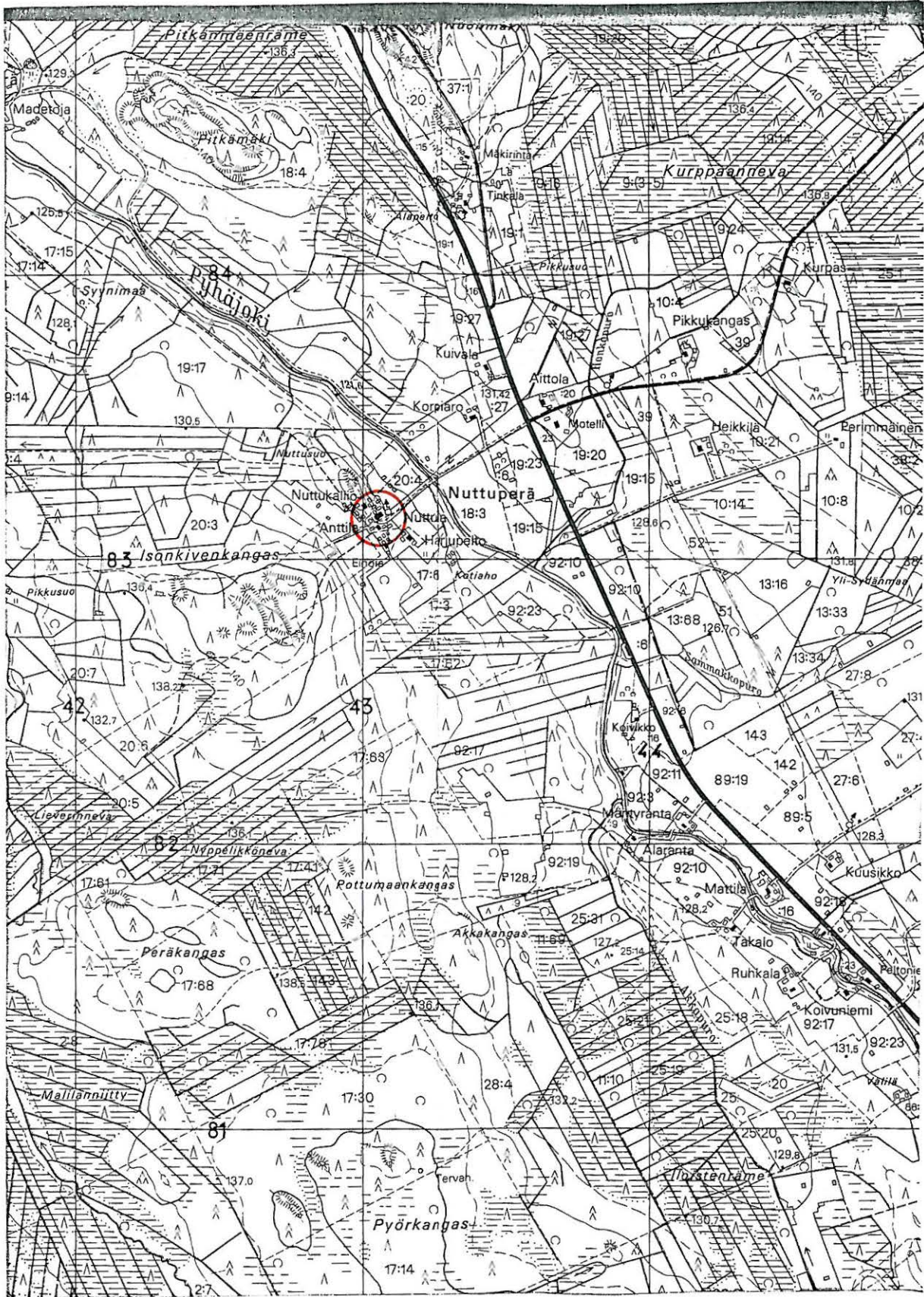
Aiemmat tutkimukset: -

Löytö: KM 29363

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 08/A, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 50 NUTTULA

3322 08 VENETPALO

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 51

Kohteen nimi: Pekkala
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 09 KOPOSENPERÄ
 Koordinaatit: x = 7098 51, y = 3442 01, z = n. 105
 (päärakennus)
 Kylä ja seutu: Kärsämäki, Puusaari
 Tila: Pekkala
 Rek:No: 40:25 (ja :10)
 Maaomistaja: Katri Isola, 86710 Kärsämäki

Kärsämäen kirkolta n. 2 km itään, pohjoisesta Kärsämäenjokeen laskevan Juurusojan varrella, Puusaaren paikallistien eteläpuolella. Kärsämäen kotiseutumuseossa oleva hyvin hiottu tasatalta on löytötietojen mukaan löytynyt Pekkalan pellostä. Esineen on löytänyt ja museolle lahjoittanut Sippo Kyllönen 1960-luvun alussa.

Talon omistajat ovat vaihtuneet, eivätkä nykyiset omistajat olleet kuulleetkaan S. Kyllösestä saati sitten löydöstä. Läheisen heikkilän vanha isäntä sen sijaan miehemme muisti, löydöstä ei hankään tiennyt. Kyllösen aikaan Pekkalan maihin oli kuulunut myös ojan länsirannalla ollut palsta 40:10. Pellot olivat nurmella, muita löytöjä ei tiettävästi paikalta ollut. Maasto paikalla on tasaista ja hyvin loivasti ojaa kohti laskevaa ojan molemmin puolin. Taltan löytöpaikkaa ei tarkemmin saatu selville. Myöskään mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa ei paikalta löydetty.

Kohde tarkastettu: 5.9.1995

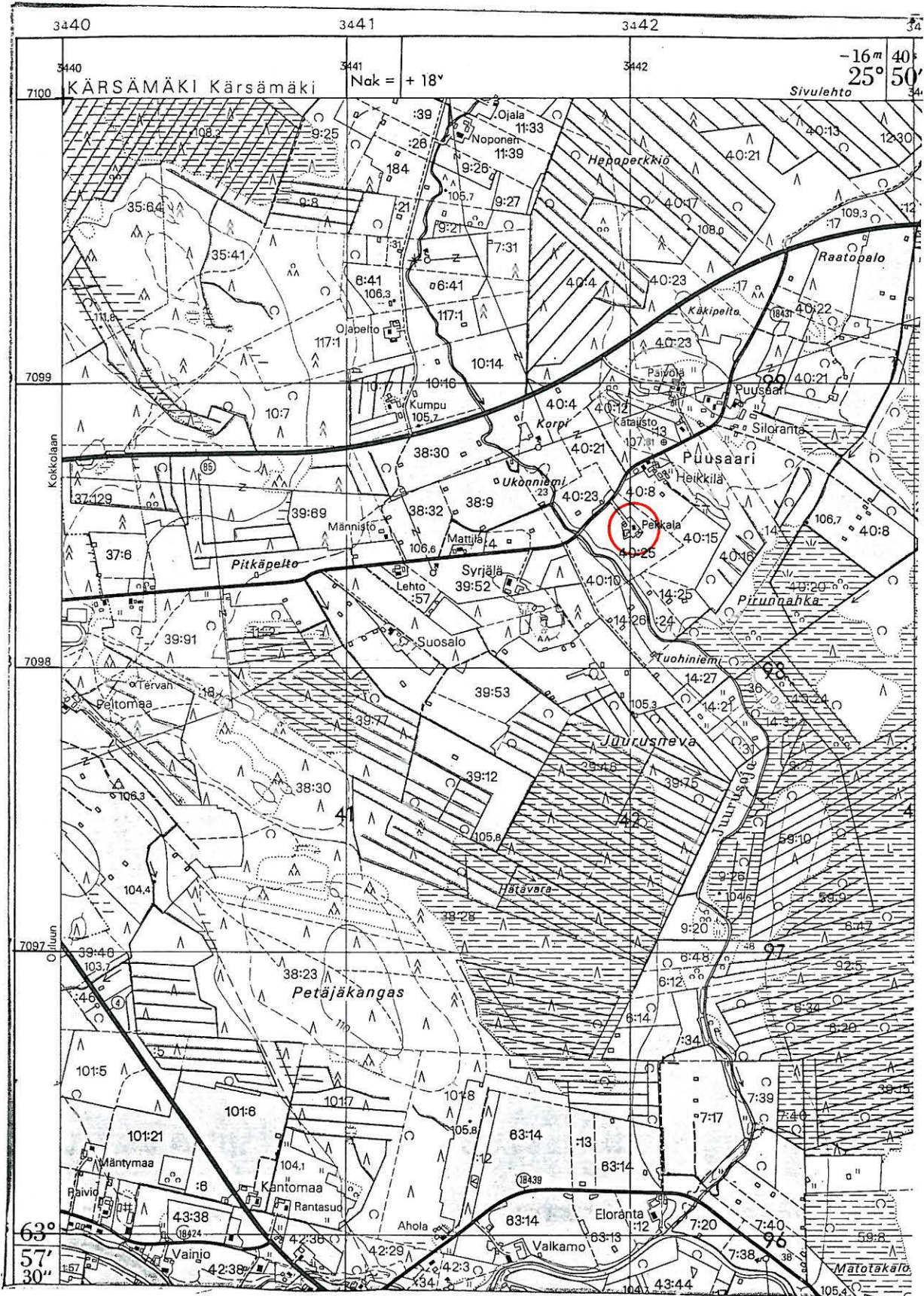
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KärM 7

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 09/B

KÄRSÄMÄKI 51 PEKKALA

3322 09 KOPOSENPERÄ

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 52

Kohteen nimi: Viitala, Pihapelto
 Määrittys ja mj-luokka: Kiviesineen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 12 MIILURANTA
 Koordinaatit: n. x = 7094 75, y = 3458 50, z = n. 125
 Kylä ja seutu: Saviselkä, Sydänmaankylä
 Tila: Viitala
 Rek:No: 27:10
 Maaomistaja: Matti Viitala, Sydänmaankylä
 Kärsämäki

Kärsämäen kirkolta n. 19 km itäkaakkoon, Sydänmaankylän Viitalan talosta n. 250 m etelälounaaseen, Luomajoesta n. 300 m kaakkoon. Alue on melko tasaista viljelysmaata. Maaperä paikalla on hiesunsekaista moreenia. Talon nykyisen omistajan isä, Arvi Viitala ilmoitti inventoinnin aikana allekirjoittaneelle löytämästään reikäkivestä. Esine oli löytynyt peltotyössä pari vuotta sitten talon Pihapellostä kyntösyvyydestä. Esineen löytäjä antoi kokoelmiin vietäväksi.

Paikka tarkastettiin löytäjän opastuksella, mutta viljalla olleesta pellostä ei tavattu muita löytöjä tai kiinteästä muinaisjäännöksestä kertovia merkkejä. Löytökohdalla on matala kumpare, joka ei näy peruskartan korkeuskäyrillä. Muita esineitä ei talon väkikään ole paikalta löytänyt, joten kohde jäi irtolöydöksi.

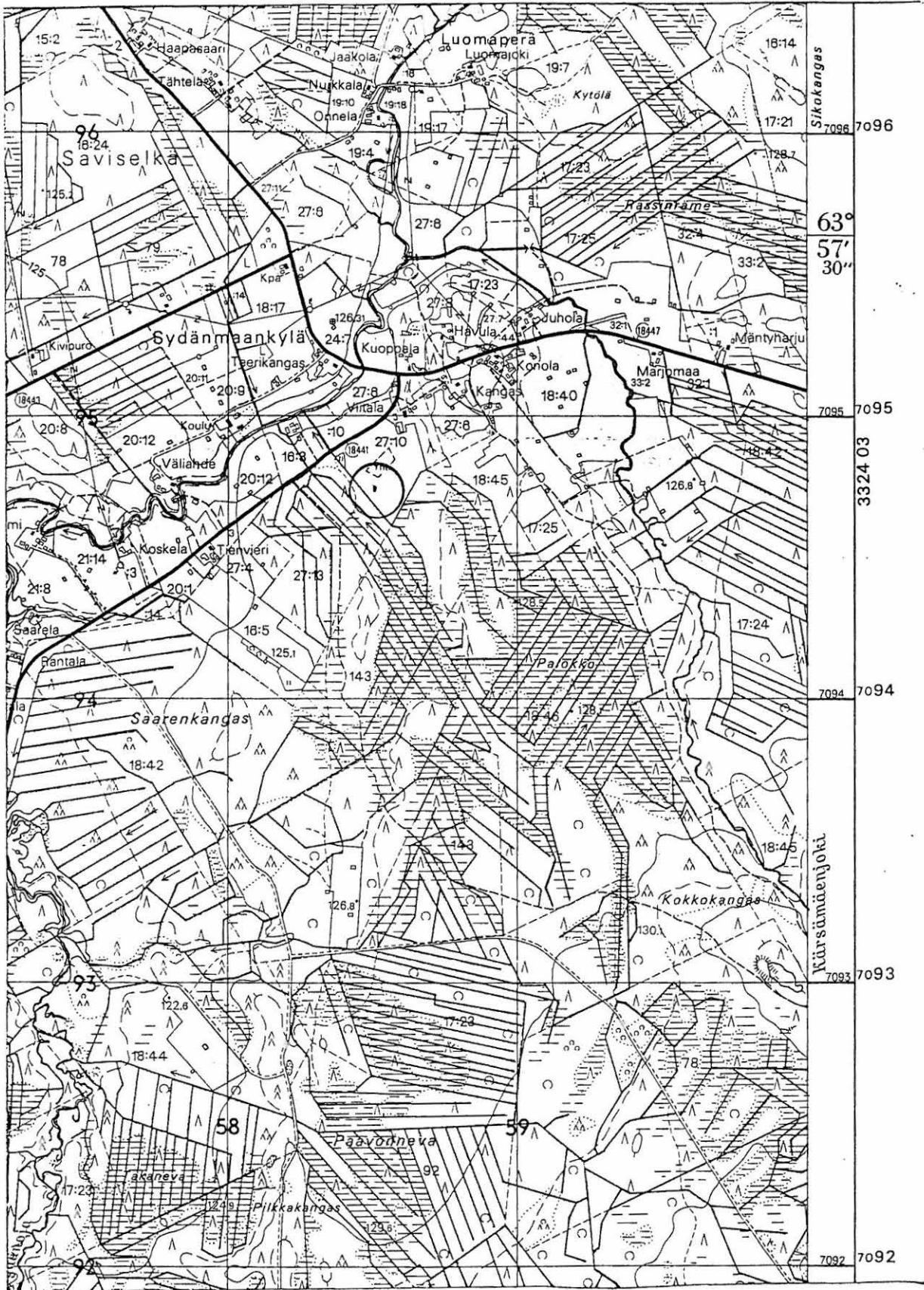
Kohde tarkastettu: 5.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Löydöt: KM 29364

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 12/C-D, p. 1986

3458

3459

3322 12 MIILURANTA

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 53

Kohteen nimi: Mustasaari
 Määrittely ja mj-luokka: Kiviesineen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 12 ~~KOPOSENPERÄ~~ MIILURANTA
 Koordinaatit: x = 7097 36, y = 3454 32, z = 120
 Kylä ja seutu: Saviselkä, Paalinneva
 Tila: Laukkanen
 Rek:No: 44
 Maaomistaja: Aarne Tuovinen
 JL 34, 86710 Kärsämäki

Kärsämäen kirkolta n. 14,5 km itään, Kärsämäen pohjoispuolisen Paalinnevan koillisreunalla, Rukavaaran lounaispuolella olevan yksittäisen suosaarekkeen pohjoisosassa. Paikalta on Aarne Tuovinen löytänyt metsänistutuksen aikana noin 15 20 cm syvyydestä reikäkiven, jonka hän jätti lunastettavaksi kokoelmiin.

Löytäjän toimiessa oppaana paikka käytiin tarkastamassa. Kyseessä on kohtuullisen kivinen hiekkamoreenisaareske. Aiemmin se on kasvanut tiheää kuusikkoa, mutta jokunen vuosi sitten metsä on hakattu ja alueelle istutettu uutta metsää. Tuolloin saareke on ojitettu, mutta ojien penkat olivat jo osittain kasvillisuuden peittämiä. Löytökohta, kuten myös ojien penkat käveltiin läpi, mutta mitään pitempiaikaiseen oleskeluun viittaavaa paikalta ei löydetty. Kohde jäi siis irtolöytöpaikaksi.

Kohde tarkastettu: 5.9.1995

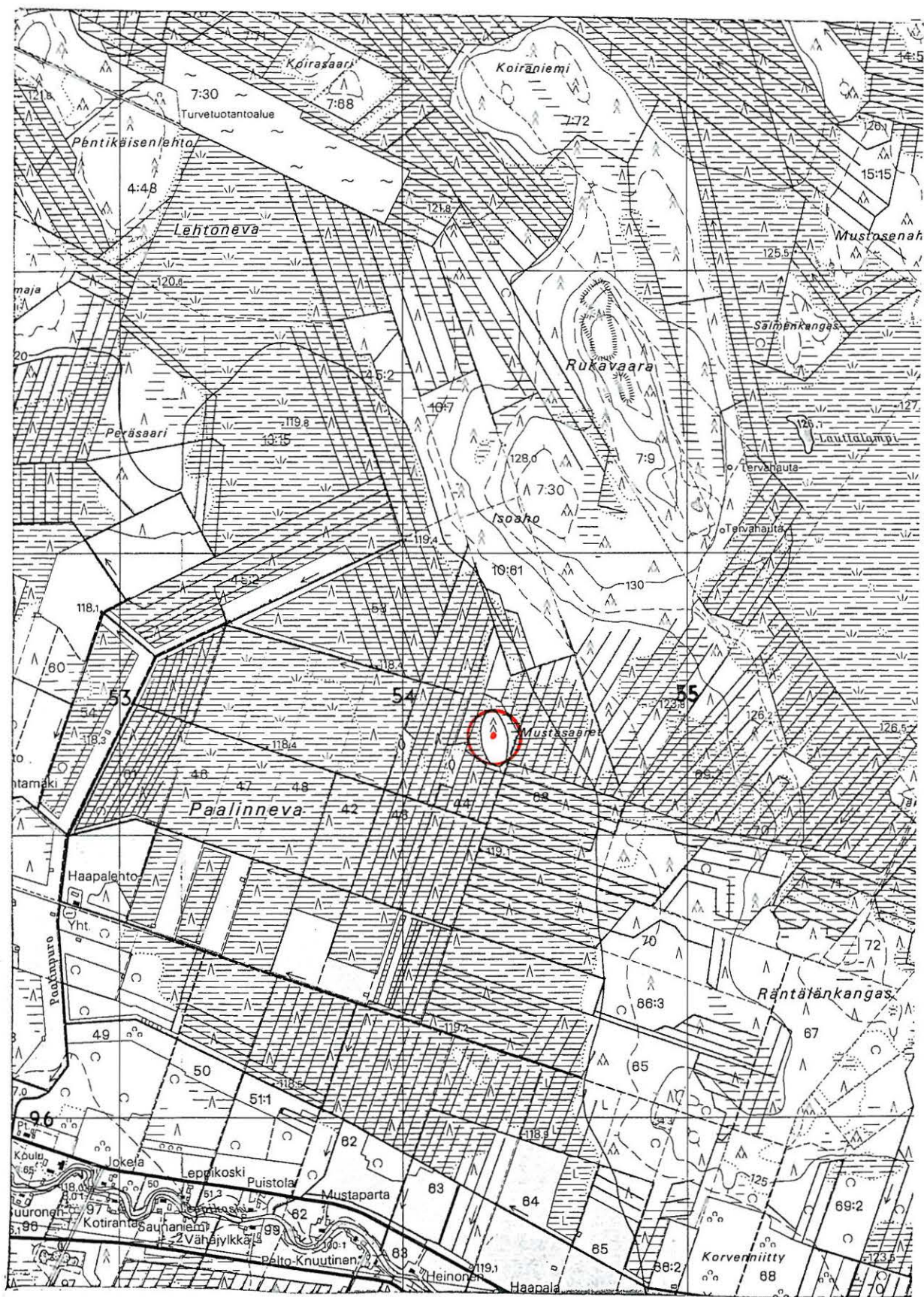
Aiemmat tutkimukset: -

Löytö: KM 29365

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 12/A-B, p. 1986

KÄRSÄMÄKI 53 MUSTASAARI

7098

7097

3454

3455

3322 12 MIILURANTA

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 54

Kohteen nimi: Kokkopuro E
 Määrittely ja mj-luokka: Pyyntikuoppia(?). II.
 Peruskartta: 3324 03 MAARALANPERÄ
 Koordinaatit: x = n. 7091 62-90, y = n. 3461 28-20,
 z = n. 140-142,5
 Kylä ja seutu: Saviselkä, Läntynkangas
 Tila:
 Rek:No: 76
 Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 22 km itäkaakkoon, Isosta Kärsämäjärvestä Luonuanajaan laskevan Kokkopuron itäpuolella. Kohteen viereen johdetaan uusi metsäautotie. Kohde sijaitsee tien läntisen haaran päässä olevan käänköpaikan itäpuolisilla hiekkakaarroilla.

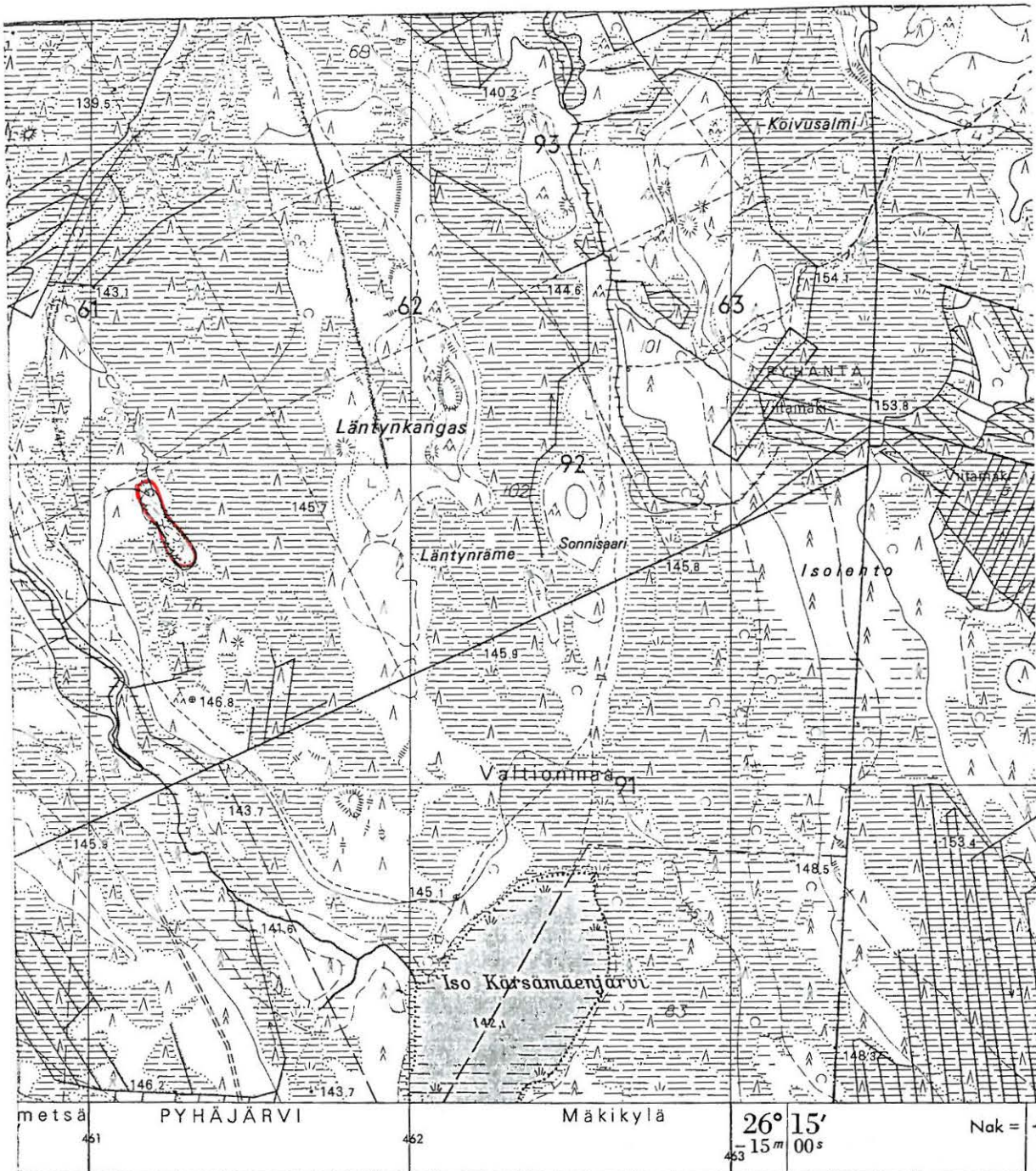
Arvi Viitalan (kohde 52) kerrottua Pyhäjärven puolella olevan Ison Kärsämäjärven rannalla olevista raunioista (ks. Pyhäjärven inventointi, hist. ajan kohteet) päätettiin ne käydä katsomassa. Opas tunsipaikalle johtavan, metsäautotien päästä lähtevän polun, joka kulki rämeen halki pitkin kuivia hiekkakaartoja. Matkalla kiintyi huomio polun pohjoispäässä oleviin mataliin laakeisiin painaumiin. Painaumien halkaisija oli noin 4 metriä ja syvyys 30 - 40 cm. Painaumet olivat toisistaan muutamien kymmenien metrien etäisyydellä. Selviä valloja niissä ei ollut. Kaikkiaan painaumiin laskettiin puolenkymmentä, mutta todennäköisesti niitä on enemmän. Ensimmäiset kuopanteet löytyvät, kun mennään käänköpaikalta suoraan polulle, mistä niitä sitten on muutamia molempiin suuntiin pitkin kaartoja. Lähinnä kuopanteet on tulkittavissa pyyntikuopiksi. Tällöin niillä on ilmeisesti ikää aika tavalla, sillä niiden muoto oli laakeampi kuin pyyntikuopilla yleensä. Pari tehtyä koekuoppaa eivät lisävaloa tuoneet.

Kohde tarkastettu: 5.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3324 03/A, p. 1972.

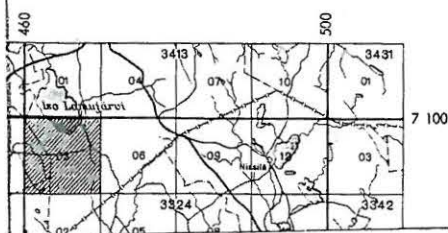

7092

7091

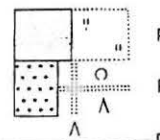
metsä PYHÄJÄRVI Mäkikylä 26° 15' 15.00s Nak = 4

TOIMISTO Karttarunkona ilmakuvakartta 1: 10 000, kuvaus v. 1963 K 461 462 463

Karttapohjoinen 27°
Napapohjoinen
Neulapohjoinen

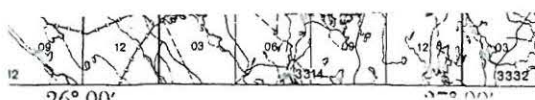
1000

KÄRSÄMÄKI 54 KOKKOPURO E

3324 03 MAARALANPERÄ

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

Suorakujaisen koordinaatiston p-akseli (= x-akseli) on meridiaaniin 27 it. Greenwichistä suuntainen ja i-akseli (= y-akseli) on päiväntasaaja. Keskimeridiaania vastaava i-koordinaatin arvo on 500 km.

soistuva maa

metsäinen ja aukea suo,

KÄRSÄMÄKI 55

Kohteen nimi: Ojalehto
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3411 04 PYRRÖNPERÄ
 Koordinaatit: x = 7103 24, y = 3432 84, z = 105-110
 Kylä ja seutu: Kärsämäki, Ojalehto
 Tila:
 Rek:No: 24:56
 Maaomistaja: Eino Ojalehto
 JL 32, 86710 Kärsämäki

Kärsämäen kirkolta n. 8,5 km luoteeseen, Makkaraojan koillisrannalla, ojaa kohti laskevan rinteen yläosassa, Makkaraojan ja sen kanssa samansuuntaisen kylätien välissä. Heti asuinpaikan kaakkoispuolella on Lehtolan irtolöytöpaikka (ks. kohde 17). Alue on ojanvarren rinteessä olevaa hiekkapohjaista viljelysmaata. Rinteen yläosa laskee loivasti, mutta tien ja ojan puolivälistä rinne alkaa laskea jyrkästi kohti ojaa.

Paikalla olevassa perunapellossa ja kasvimaassa havaittiin lähes parikymmentä kvartsi-, ja kvartsiitti-iskosta, mikä alueella olleen rehevän perunanvarsiston huomioon ottaen on melkoisen runsaasti. Kvartsit jätettiin paikoilleen. Kohde rajoittuu tien ja jyrkän rantatörmän väliselle alueelle, missä iskoksia havaittiin ainakin 50 metrin matkalla tien toisella puolella olevasta Ojalehdon talosta suoraan etelään. Ojalehdossa kotona ollut talon poika, kertoi isänsä löytäneen läheisiltä pelloilta ainakin yhden kivikirveen. Mahdollista esinettä en kuitenkaan päässyt näkemään, tarkkaa löytöpaikkaa en myöskään selville saanut. Löytöpaikan viereiset pellot olivat luoteispuolella viljalla ja kaakkoispuolella kesannolla. Tarkkaa rajausta kohteelle ei pystytty selvittämään.

Kohde tarkastettu: 25.8.1995

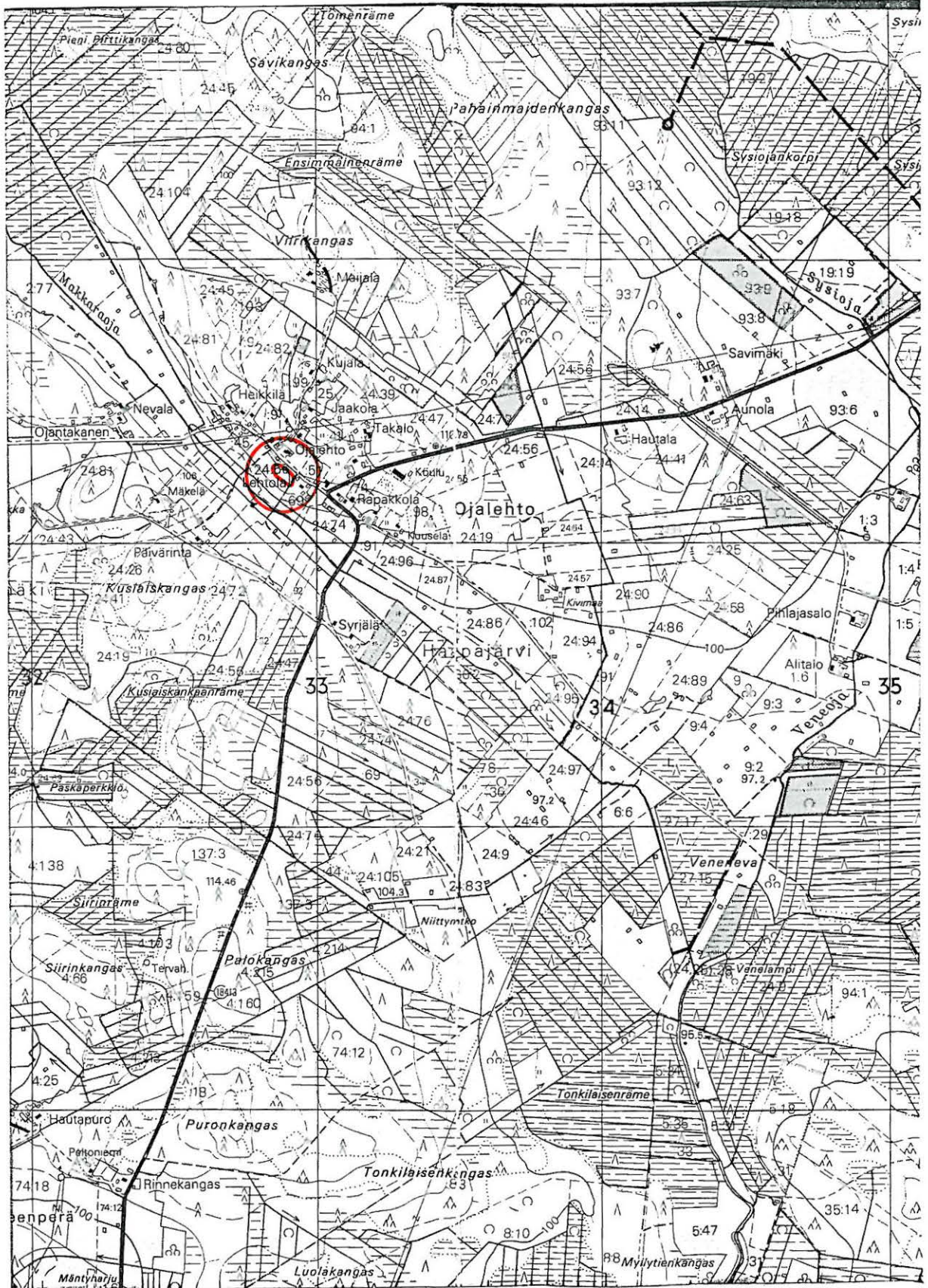
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: Dia 33886

Kartta: Peruskarttaote 3411 04/A, p. 1979, päälle p. 1990

KÄRSÄMÄKI 55 OJALEHTO

7104

7103

3432

3433

3411 04 PYRRÖNPERÄ

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 56

Kohteen nimi: Ahola
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 09 KOPOSENPERÄ
 Koordinaatit: x = 7097 11, y = 3449 03, z = 115-117,5
 (päärakennus)
 Kylä ja seutu: Saviselkä, Kaketinperä
 Tila: Tarmola
 Rek:No: 16:7
 Maaomistaja: Eino Aho
 Ylivieska

Kärsämäen kirkolta n. 9 km itään, Saviselän ja Miilurannan välisen Pihlajarannan turvetuotantoalueen lounaispuolisen kankaan reunalla. Aholan talo sijaitsee Kärsämäen kylän Kaketinperällä aivan Kärsämäen ja saviselän kylien rajalla. Taloon kuuluva Tarmolan tila sijaitsee talon itäpuolella Saviselän kylän puolella. PPM kokoelmassa oleva reikäkivi on löytynyt Torniolan tilan maalta maalta Riihipihan luota n. 30 m asuintalosta luoteeseen syksyllä 1939.

Paikalla käydessäni oli talon nykyinen omistaja Eino Aho käymässä tilallaan. Hän muisti esineen löytöpaikan olevan rakennuksesta n. 100 m itäkoilliseen. Osoitettu löytöpaikka oli vanhaa peltoa, joka oli metsitetty n. 10 - 15 vuotta sitten. Paikalla ei havaittu mitään merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Löytötietojen ilmoittama löytöpaikka oli vanhaa kesantopeltoa, eikä senkään tarkastus tuottanut tulosta. Useampia esineitä ei isännän mukaan alueelta ole löytynyt.

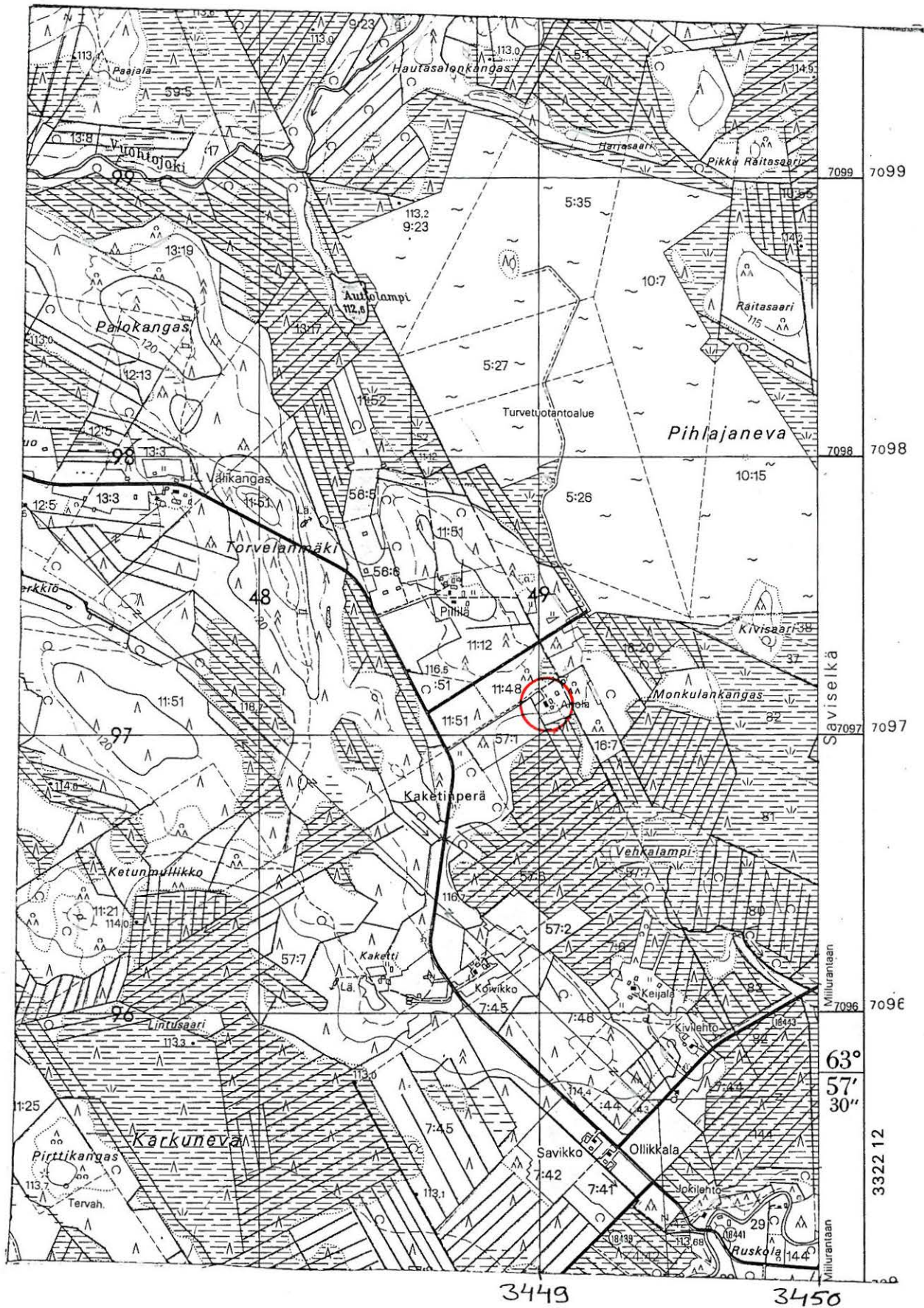
Kohde tarkastettu: 5.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PPM 4627

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 09/D, p. 1985

3322 09 KOPOSENPERÄ

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 57

Kohteen nimi: Venetpalon kosken alapuoli
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. III.
 Peruskartta: 3322 08 VENETPALO
 Koordinaatit: N. x = 7088 45, y = 3440 12, z = 115
 Kylä ja seutu: Venetpalo
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Kärsämäen kirkolta n. 10 km etelään, Venetpalon voimalaitoksesta n. 350 m lounaaseen, vanhan kosken alapuolelta. kärsämäen kotiseutumuseossa oleva reikäkivi on löytötietojen mukaan Venetpalon kosken alapuolelta. Löytäjä on Virve Auer vuonna 1957. löydettyä esine on ollut osittain näkyvillä. Auerit ovat Eino Kumpulaisen mukaan asuneet Kuoppalan ja Alatalon välissä Pyhäjoen länsirannalla kuta-kuinkin vanhan kosken kohdalla. Löytöpaikkaa ei voitu tarkemmin paikallistaa. Vanha uoma on nykyään vähävetinen ja sen rannat kasvaneet umpeen.

Kohde tarkastettu: 6.9.1995

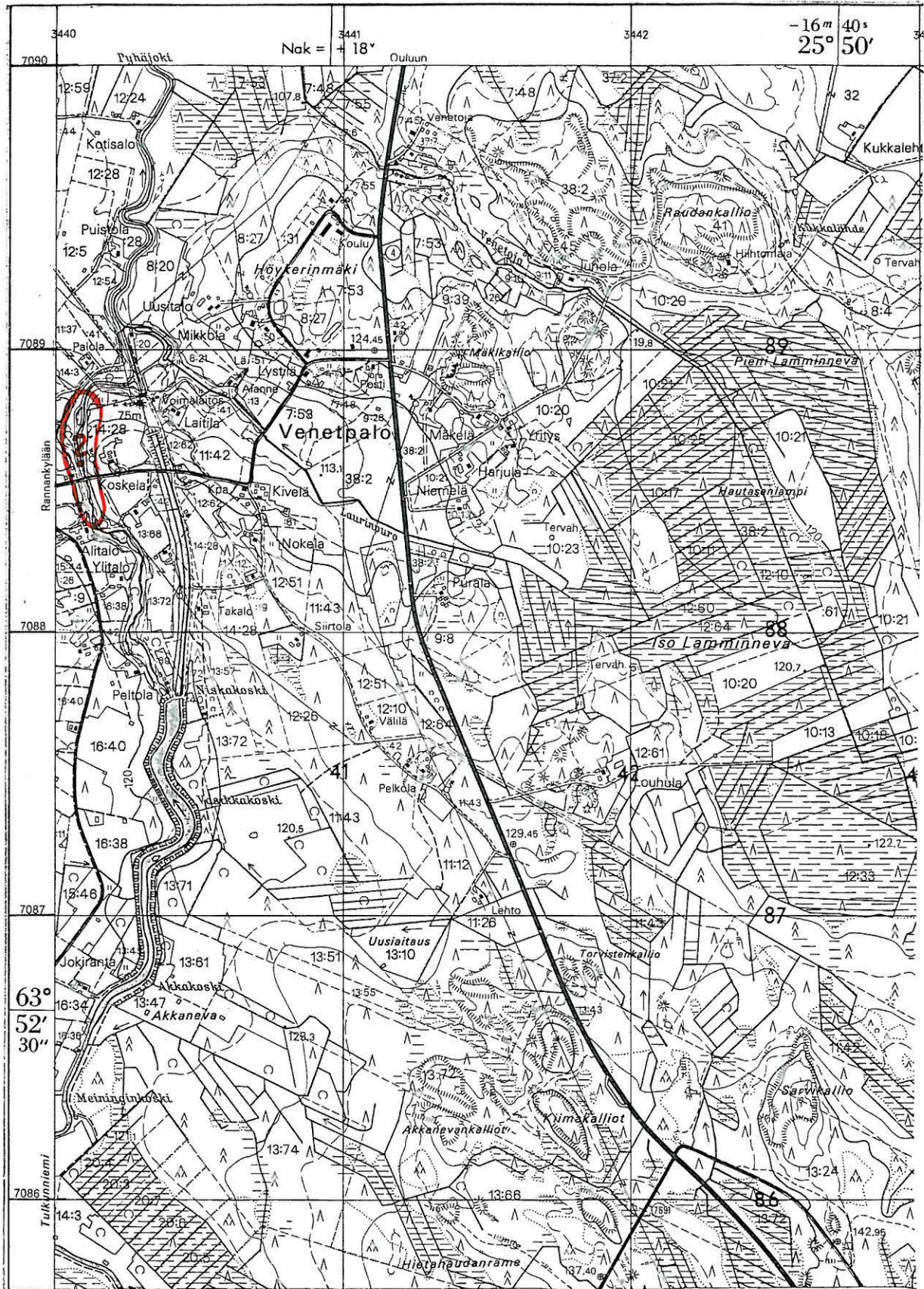
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KärM 196

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 08/B, p. 1985

KÄRSÄMÄKI 57 VENETPALON KOSKEN ALAPUOLI

3322 08 VENETPALO

Kärsämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI 58

Kohteen nimi: Mäntylä
 Määrittely ja mj-luokka: Kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3411 10 SAVISELKÄ
 Koordinaatit: x = 7104 25, y = 3454 05, z = 120-122,5
 Kylä ja seutu: Saviselkä, Rajaperä
 Tila: Mäntylä
 Rek:No: 3:6
 Maaomistaja: Kuosmaset

Kärsämäen kirkolta n. 17 km itäkoilliseen, Saviselästä Piippolaan johtavan tien kaakkoispuolella, Vuoltojoesta n. 400 m koilliseen. Alue on loivasti etelään kohti jokea laskevaa viljelysmaata. Saviselässä tapaamani perunannostossa olleet Kuosmaset kertoivat löytämästään kiviesineestä, joka kuvauksen perusteella oli suppiloreikäinen pallonuija. Esine on löytynyt peltotyössä toistakymmentä vuotta sitten Mäntylän tilan pelloilta, päärakennuksesta vajaan 200 m kaakkoon, palstan yli kulkevan sähkölinjan tienoilta. Kohdetta en käynyt tarkastamassa. Esineen kerrottiin olevan Haapavedellä Kari Pyykkösellä.

Kohde tarkastettu:-

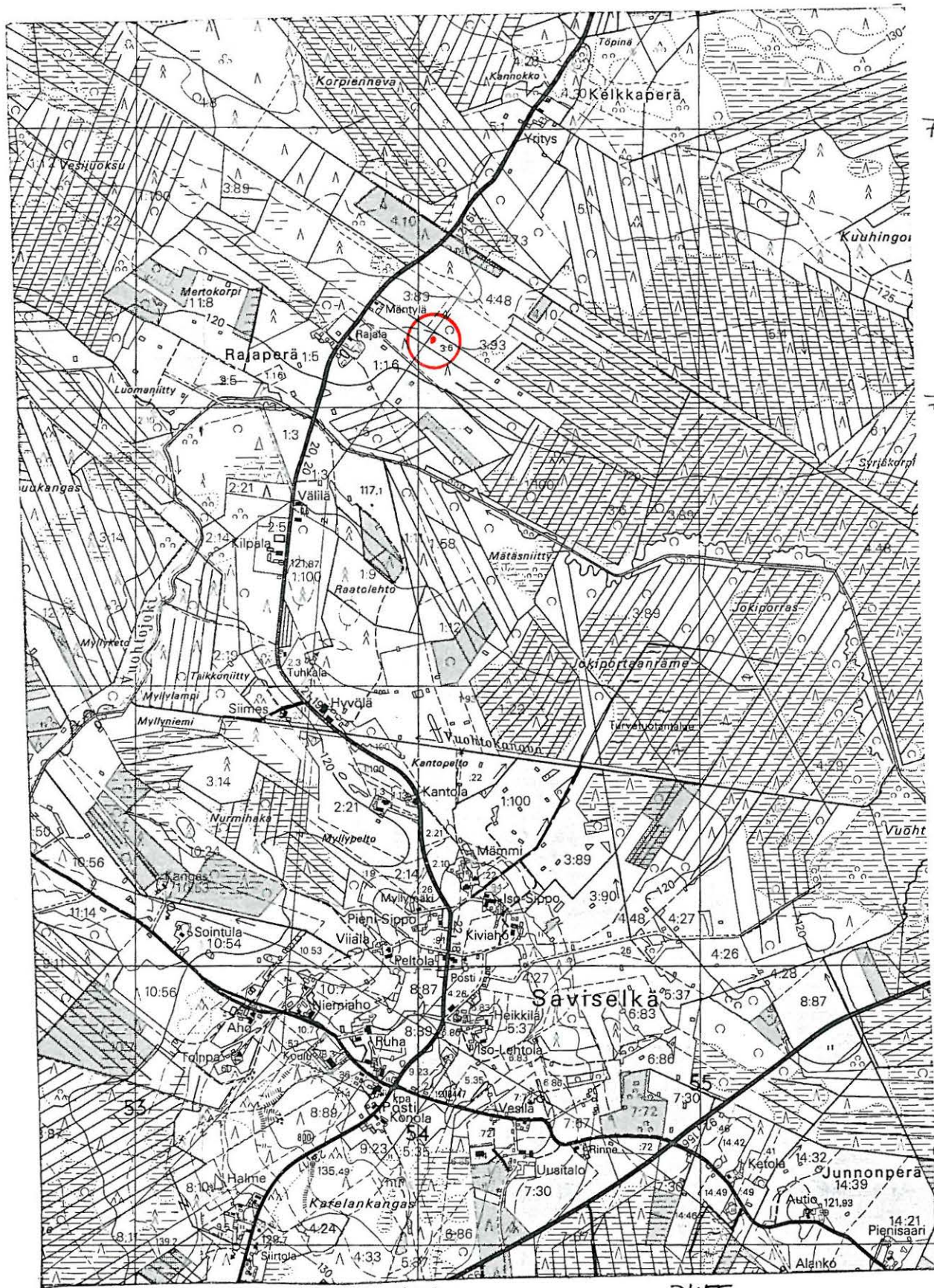
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: Suppiloreikäinen pallonuija Kari Pyykkösen hallussa Haapavedellä

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3411 10/A-B, p. 1979, päälle p. 1990

KÄRSÄMÄKI 58 MÄNTYLÄ

7105

7104

3454

3455

3411 10 SAVISELKÄ

Kärämäen inventointi 1995, M. Sarkkinen

KÄRSÄMÄKI - historiallista aikaa

Kohteen nimi: Kirkonrauniot
Peruskartta: 3322 06 KÄRSÄMÄKI
Koordinaatit: x = 7096 58, y = 3438 74, z = n. 100
Kylä ja seutu: Rannankylä

Kärsämäen nykyisestä kirkosta n. 1,9 km etelälounaaseen, Pyhäjoen pohjoisrannalla, pappilasta n. 100 m luoteeseen. Peruskartalle merkitty Kirkon rauniot. Kyseessä on Kärsämäen ensimmäisen kirkon ja hautausmaan paikka. Rauniot ja epämääräiset hauturat näkyvillä. Paikalla muistomerkki.